

การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

เมษายน 2554

การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

เมษายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

เมษายน 2554

เปรมมาพร ฉิมจันทร์. (2554). การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์. สารนิพนธ์ ร.ป.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 25 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 21 คน และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 326 คน ข้อมูลจะเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือแล้ว และวิเคราะห์โดยใช้สถิติทั้งสถิติพรรณนา (ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และค่าสถิติอ้างอิง (t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โครงการลดภาระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีแนวโน้มไปในทางที่ดี
2. กลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นในทางบวกเกี่ยวกับการประเมินด้านการนำโครงการไปปฏิบัติของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นร่วมกันในทางบวก ด้านการประเมินระบบ ด้านการประเมินการวางแผนโครงการ ด้านการประเมินการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการประเมินการปรับปรุงโครงการ และด้านการประเมินการยอมรับโครงการ

AN EVALUATION OF THE DEBT REDUCTION PROGRAM FOR SMALL FARMERS
THROUGH COOPERATIVES / FARMER GROUPS : A CASE STUDY OF AGRICULTURAL
COOPERATIVES IN NAKHONSAWAN PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
PREMAPORN CHIMKHUN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University
April 2011

Premaporn Chimkhun. (2011). *An Evaluation of The Debt Reduction Program for Small Farmers Through Cooperatives / Farmer Groups : A Case Study of Agricultural Cooperatives in Nakhonsawan Province*. Master's Project. M.P.A. (Public Policy). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Worapit Meemak.

This research aimed at evaluating the Debt Reduction Program for Small Farmers through Cooperatives and Farmer Groups. Agricultural cooperatives in Nakhonsawan Province were taken as case study. An evaluation model applied in this study was Alkin's model.

The research samples comprised 25 officials of Cooperatives Promotion Department, 21 staff members of agricultural cooperatives concerned, and 326 members of cooperatives taking part in the Program. The data collected through the validity and reliability tested questionnaires were analyzed by descriptive statistics (percentage, means, and standard deviation), and inferential statistics (t-test and one way analysis of variance).

The research findings were as follows :

1. The Debt Reduction Program for Small Farmers through Cooperatives and Farmer Groups had positive tendency.
2. All three groups shared the common positive opinions for the aspect of program implementation.
3. The officials of the Department and the staff members of the cooperatives concerned shared the common positive opinions for all five aspects of the evaluation.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/
กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ของ เปรมมาพร จิมพันธ์ ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัช ชงสีพันธ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.สุรพล จรรยากุล)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิทย์ มีมาก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ซึ่งท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์และได้รับความรู้วิธีการทำงานวิจัยที่ถูกต้อง ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้วิจัย และผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนายอำนาจ อรรถโกวิทวงศ์ นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ สำนัก บริหารและการจัดการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในการ ดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณผู่คณิต ฉิมขันธ์ คุณแม่ตี๋ ฉิมขันธ์ น้องสาว น้องชาย นายสรรเสริญ พนิชการ นางสาววชิราภรณ์ วรพงศ์พัฒนา และเพื่อนๆ พี่ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจ และเป็นแรงผลักดันอันดีเยี่ยม ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือจนกระทั่ง ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งใจไว้

เปรมภาพร ฉิมขันธ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
	ความสำคัญของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	11
	แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ในต่างประเทศ.....	17
	แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ในประเทศไทย.....	20
	แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร.....	29
	โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร..	32
	แนวคิดการแก้ไขปัญหาหนี้เกษตรกรในประเทศเกาหลีใต้.....	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
	การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5	อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	98
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
	อภิปรายผลการศึกษา.....	101
	ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป.....	131

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	132
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก.....	138
ภาคผนวก ข.....	144
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	166

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แหล่งเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้.....	3
2 ผลการดำเนินงานตาม โครงการลดภาระหนี้ฯ.....	4
3 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์.....	48
4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านระบบ.....	50
5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการวางแผนโครงการ.....	51
6 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ.....	52
7 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงโครงการ.....	53
8 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการยอมรับโครงการ.....	54
9 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	55
10 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามอายุ.....	56
11 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของอายุ ในด้านการยอมรับ โครงการ.....	57
12 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
13 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง.....	58
14 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับตำแหน่ง.....	59
15 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับตำแหน่ง ด้านการยอมรับโครงการ.....	60
16 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเงินเดือน.....	60
17 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับเงินเดือน ด้านระบบ.....	61
18 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	62
19 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านระบบ.....	64
20 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการวางแผนโครงการ.....	65
21 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ.....	66

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงโครงการ.....	67
23 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการยอมรับโครงการ.....	69
24 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	70
25 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามอายุ.....	70
26 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
27 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง.....	72
28 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเงินเดือน.....	73
29 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเงินเดือน ในด้านการปรับปรุง โครงการ.....	74
30 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเงินเดือน ในด้านการยอมรับ โครงการ.....	74
31 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วม โครงการฯ.....	75
32 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านระบบ.....	78
33 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการวางแผน โครงการ.....	79
34 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ.....	80
35 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงโครงการ.....	81
36 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการยอมรับโครงการ.....	82
37 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	83
38 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามอายุ.....	83
39 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของอายุ ในด้านระบบ.....	84
40 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	85

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
41 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการวางแผน โครงการ.....	86
42 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการนำ โครงการไปปฏิบัติ.....	86
43 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการ ปรับปรุงโครงการ.....	87
44 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการ ยอมรับโครงการ.....	88
45 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก.....	89
46 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นสมาชิก ในด้านการวางแผน โครงการ.....	90
47 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นสมาชิก ในด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ.....	90
48 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นสมาชิก ในด้านการปรับปรุงโครงการ.....	91
49 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี.....	92
50 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามรายจ่ายเฉลี่ยต่อปี.....	93
51 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของรายจ่ายเฉลี่ยต่อปี ในด้านการวางแผน โครงการ.....	94
52 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ.....	95
53 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ ในด้านการปรับปรุงโครงการ.....	96
54 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน ระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	97

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
55	เปรียบเทียบการประเมิน 5 ด้าน จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	113
56	ภาพรวมของการประเมิน 5 ด้าน จากความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่ เข้าร่วมโครงการฯ.....	113
57	เปรียบเทียบด้านการประเมินระบบ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	114
58	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านระบบ.....	115
59	เปรียบเทียบด้านการวางแผน โครงการ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	116
60	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการวางแผน โครงการ..	118
61	เปรียบเทียบด้านการนำโครงการ ไปปฏิบัติ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	119
62	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการนำโครงการ ไปปฏิบัติ.....	120
63	เปรียบเทียบด้านการปรับปรุงโครงการ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	122
64	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการปรับปรุง โครงการ.....	124
65	เปรียบเทียบด้านการยอมรับโครงการ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์.....	125
66	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการยอมรับโครงการ...	126
67	ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการ ของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่ เข้าร่วมโครงการ.....	127

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบการประเมินโครงการของมาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin.).....	16
2 โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์การเกษตร.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน และผันแปรไปตามปริมาณผลผลิต อันมีปัจจัยด้านสภาพดินฟ้าอากาศ และราคาผลผลิตเป็นข้อกำหนด หากปีใดผลิตแล้วได้ผลผลิตไม่ดี หรือราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ย่อมส่งผลให้เกษตรกรสูญเสียค่าใช้จ่ายและเสี่ยงต่อเงินลงทุน โดยเฉพาะเกษตรกรรายที่มีเงินทุนจำกัด หรือขาดแคลนเงินทุนอยู่แล้ว จะได้รับผลกระทบมากที่สุด เมื่อเงินทุนไม่เพียงพอ ประกอบกับความต้องการรักษาระดับการผลิตของตนเอาไว้ และคาดหวังว่าจะได้ผลผลิตเพิ่มหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้น จึงมีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งในและนอกระบบ โดยยอมเสียอัตราดอกเบี้ยให้สถาบันการเงินเหล่านั้น เมื่อผลผลิตไม่สามารถเพิ่มรายได้ตามที่คาดหวัง จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรไม่มีเงินส่งชำระหนี้ได้ตามสัญญา เกษตรกรจึงต้องเผชิญกับภาวะปัญหาหนี้สินและมีแนวโน้มว่าจะพอกพูนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลที่ผ่านมามีได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรมาโดยตลอด โดยได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการหลายประการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในระยะเริ่มแรกได้จัดตั้งสหกรณ์การเกษตรและให้เป็นสถาบันหลักของเกษตรกรในการกระจายสินเชื่อแก่เกษตรกรสมาชิกเพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งเงินกู้ของตนเอง เพื่อลดการพึ่งพาเงินกู้จากตลาดเงินนอกระบบ ในปี พ.ศ.2509 รัฐบาลในขณะนั้นได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) เป็นธนาคารเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่ในการหาเงินทุนให้เกษตรกรโดยตรง และให้กู้ผ่านสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร) เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งเงินกู้ที่เพียงพอ ต่อมาปี พ.ศ.2518 รัฐบาลได้มีมาตรการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จะต้องจ่ายสินเชื่อเพื่อการเกษตรตามสัดส่วนของเงินรับฝาก หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้นำเงินส่วนที่เหลือไปฝากไว้กับ ธ.ก.ส. เพื่อให้ ธ.ก.ส. นำไปจ่ายเป็นเงินกู้ให้แก่เกษตรกรต่อไป (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2554) การดำเนินมาตรการดังกล่าวนี้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากคือ สามารถลดบทบาทของหนี้เงินกู้นอกระบบลงได้อย่างมากทำให้เกษตรกรมีแหล่งเงินกู้ได้เพียงพอและมีเงื่อนไขการกู้ที่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก ทำให้ปัญหาของภาคเกษตรกรรมรวมทั้งปัญหาหนี้สินเกษตรกรมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาด้วยการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และมาตรการต่างๆ เพิ่มขึ้นมา เพื่อแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ และลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกภาคการ

ผลิตของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเกษตร ส่งผลต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขอย่างจริงจังและเร่งด่วน

รัฐบาลสมัย พ.ต.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เสนอนโยบายในการแก้ไขปัญหาในภาคการเกษตรอย่างกว้างขวางและจริงจังมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา โดยวางระบบการฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร สนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับ โดยจะส่งเสริมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับรากหญ้าของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อการบริโภค นำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในระดับครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการ และด้านการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร รัฐบาลได้มีนโยบายการปรับโครงสร้างสินเชื่อและเงินทุนภาคการเกษตรให้สอดคล้องกับวงจรการผลิต เร่งรัดการแก้ไขหนี้สินของเกษตรกรและการพักชำระหนี้ ยกเว้นดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี ให้แก่เกษตรกรรายย่อยและส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก และเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดให้การพักชำระหนี้เกษตรกรเป็นนโยบายเร่งด่วน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2544) และให้ ธ.ก.ส. นำไปดำเนินการโดยมีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี สำหรับเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 2.3 ล้านคนเศษ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปดำเนินการในส่วนของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ในลักษณะของการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยผ่านระบบสถาบันเกษตรกร เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ในภาคเกษตร และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินไม่เกิน 100,000 บาท ให้ได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยลง 3% เมื่อส่งชำระหนี้ โดยรัฐบาลรับประกันค่าใช้จ่ายจำนวนดอกเบี้ยที่สถาบันเกษตรกรลดให้แก่สมาชิกร้อยละ 3 ต่อปี ซึ่งโครงการฯ ดังกล่าวมีระยะเวลา 3 ปี คือตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2547 เท่านั้น (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2544)

ต่อมาในรัฐบาลสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ยังคงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดให้มีนโยบายที่จะพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยและยากจนที่ผ่านกระบวนการจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพ เป็นนโยบายเร่งด่วนเช่นกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและผู้ประกอบการในระดับฐานราก ผ่านการสร้างงานและอาชีพ สร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน โดยได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูและพักหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนให้แก่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้เงินกู้กับ ธ.ก.ส. รายละไม่เกิน 100,000 บาท และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตรเช่นเดียวกัน แต่การดำเนินการในส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถนำมาตราการพักหนี้ได้เช่นเดียวกับลูกค้า ธ.ก.ส. ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อมูลโครงสร้างด้านการเงินของสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในธุรกิจสินเชื่อ พบว่าธุรกิจสินเชื่อให้บริการเงินกู้แก่เกษตรกรสมาชิก

รายย่อยที่มีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท มีจำนวนถึงประมาณ 950,000 ราย วงเงินกู้ทั้งสิ้นประมาณ 30,000 ล้านบาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551) และมีแหล่งเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้ ดังนี้

ตาราง 1 แหล่งเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้

แหล่งเงินทุน	ร้อยละ
เงินรับฝากจากเกษตรกรสมาชิก	39
เงินกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	37
เงินทุนของสหกรณ์	16
เงินกู้ยืมจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ หน่วยงานราชการ ธนาคารพาณิชย์ และกู้ยืมระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน	18

ที่มา : สำนักพัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์. (2551). *โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร*. หน้า 1.

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวพบว่าแหล่งเงินทุนของแต่ละสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีที่มาจากหลายแหล่ง แต่ละแหล่งมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระคืน รวมทั้งสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป็นองค์กรธุรกิจขนาดเล็ก การดำเนินงานแต่ละแห่งเป็นอิสระต่อกัน ไม่สามารถเชื่อมโยงหรือถ่ายเทเงินทุนได้เหมือนสาขาธนาคาร ทำให้เป็นสาเหตุสำคัญที่เป็นข้อจำกัดในการใช้มาตรการพักชำระหนี้ ดังนั้นในส่วนของสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จะใช้มาตรการการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย โดยเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ที่ส่งชำระหนี้ตามปกติจะได้รับการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลงในอัตราร้อยละ 3 ต่อปีเป็นเวลา 2 รอบปีบัญชี และรัฐบาลจะเป็นผู้รับภาระดอกเบี้ยในส่วนนี้แทน นอกจากนี้เกษตรกรรายย่อยที่ได้รับการลดภาระหนี้จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูอาชีพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้อีกด้วย สำหรับการคัดเลือกและกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้แก่ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ และเป็นเกษตรกรผู้ยากจน กล่าวคือ มีหนี้ต้นเงินกู้รวมไม่เกินหนึ่งแสนบาท เนื่องจากเป็นกลุ่มของเกษตรกรที่เดือดร้อนมากที่สุด

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ให้แก่บุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์สู่ระดับสากล เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2545) นั้น เป็นผู้รับนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติและบริหารจัดการ จึงได้จัดทำโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 ประการ คือ กิจกรรมการลดภาระหนี้ โดยการลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับเกษตรกร

สมาชิกที่มาชำระหนี้เงินกู้และจ่ายดอกเบี้ยให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จะได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปีไม่เกิน 2 รอบปีบัญชี ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีหนี้รวมทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท โดยจะได้รับการลดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่กู้เงินในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาจนถึงวันที่ชำระภายในระยะเวลาโครงการ รวมถึงเกษตรกรที่กู้ยืมและชำระหนี้ภายในระยะเวลาโครงการด้วย และกิจกรรมการฟื้นฟูอาชีพ ที่สนับสนุนให้เกษตรกรสมาชิกของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการลดภาระหนี้ สามารถฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่หรือสร้างแหล่งรายได้เสริม เพื่อให้กลับมาประกอบอาชีพอย่างมั่นคง มีรายได้เพียงพอที่จะดำรงชีพอยู่ได้อย่างพอเพียง และเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้ โดยรัฐอุดหนุนเงินทุนเพื่อตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิกที่ได้รับการลดภาระหนี้ให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ใช้งบประมาณดำเนินการตามแผนโดยเฉลี่ยรายละ 3,000 บาท

ซึ่งในการดำเนินการตามโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมาย คือสมาชิกของสหกรณ์ภาคการเกษตร ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนเฉพาะสมาชิกที่เป็นเกษตรกร และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2551 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 และมีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 4,079 แห่ง เกษตรกร จำนวน 1,099,590 ราย (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551) ซึ่งมีผลการดำเนินงานตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ผลการดำเนินงานตามโครงการลดภาระหนี้

รายการ	เป้าหมายโครงการ	ผลการดำเนินงาน	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	หมายเหตุ
สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (แห่ง)	2,000	4,079	เพิ่ม 204	จากการสำรวจเมื่อ 1 ตุลาคม 2551
จำนวนเกษตรกร (ราย)	924,600	1,009,590	เพิ่ม 109	
ต้นเงินกู้ที่จะชดเชย (ล้านบาท)	26,269.644	33,853.79	เพิ่ม 129	
ผลการชำระหนี้ได้ของเกษตรกร				ยอดเบิกเงินจาก
จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร(แห่ง)	4,079	2,778	68.10	GFMSIS จริง
จำนวนเกษตรกร (ราย)	1,009,590	735,345	66.87	ณ 30 ก.ย.52
งบประมาณชดเชย	875.655	758.321	86.60	
ดอกเบี้ยที่เบิกชดเชย (ล้านบาท)	470.655	353.321	75.07	
เงินฟื้นฟูอาชีพ (ล้านบาท)	405	404.99	99.99	

ที่มา : อำนาจ อรรถโกวิทวิงศ์. (2553). แนวคิดและกรอบความคิดในการดำเนินการโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร. หน้า 38.

จากตารางพบว่าเป้าหมายตามโครงการที่ตั้งไว้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 2,000 แห่ง เกษตรกรจำนวน 950,000 ราย ปรากฏว่ามีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 4,079 แห่ง เกษตรกรจำนวน 1,099,590 ราย ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรสามารถเบิกขุดเซยดอกเบี๋ยได้เพียง 2,778 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 68.10 เป็นเกษตรกร 735,345 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 66.87 หรือจากแผนงบประมาณปี พ.ศ. 2552 จำนวนเงิน 875.654 ล้านบาท สามารถเบิกจ่ายขุดเซยดอกเบี๋ยและการฟื้นฟูอาชีพ จำนวนเงิน 758.321 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 86.60 ของงบประมาณที่ได้ทั้งหมด นั้นแสดงว่าในระบบสินเชื่อของสหกรณ์ภาคการเกษตรได้รับการแก้ไขปัญหาหนี้ค้ำชำระ และมีแหล่งเงินเข้าหมุนเวียนเพิ่มในระบบมากกว่า 13,242.29 ล้านบาท จำแนกเป็นต้นเงินจากการชำระหนี้ 11,777.34 ล้านบาท เป็นดอกเบี๋ยรวม 1,059.96 ล้านบาท และมีกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรอีก 404.99 ล้านบาท แต่จะเห็นได้ว่าเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมาชำระหนี้ได้ไม่มากนัก เนื่องจากหนี้ต้นเงินกู้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ค้ำนานมีระยะเวลา 3 - 10 ปี หากจะชำระหนี้ให้หมดในครั้งเดียวจะต้องมีค่าดอกเบี๋ยมาใช้หนี้ เฉพาะดอกเบี๋ยมากถึงประมาณ 3 - 10 เท่าของอัตราดอกเบี๋ยที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ต้องชำระ ซึ่งเกษตรกรบางรายมีค่าดอกเบี๋ยมากกว่าต้นเงินกู้ และกิจกรรมการฟื้นฟูอาชีพก็มีงบประมาณจำกัด (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2552)

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการดำเนินการตามโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร โดยมีสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการควบคุม ดูแล ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ตามขั้นตอนวิธีการดำเนินงานตามโครงการฯ ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรภายในจังหวัดนครสวรรค์ รวมถึงการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับโครงการดังกล่าว โดยในจังหวัดนครสวรรค์มีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ฯ ทั้งสิ้น 84 แห่ง มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด 16,735 ราย โดยแบ่งเป็นสหกรณ์จำนวน 30 สหกรณ์ มีสมาชิก 13,397 ราย และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 54 กลุ่ม มีสมาชิก 3,338 ราย (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจังหวัดนครสวรรค์ถือเป็นจังหวัดที่มีสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ฯ เป็นจำนวนมาก และมีปริมาณหนี้ที่ต้องชำระค่อนข้างสูง ซึ่งเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์จะมีสัดส่วนสูงกว่าเกษตรกรในกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นข้าราชการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และเห็นว่าโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เป็นโครงการที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือเกษตรกรที่มีรายได้น้อยและยากจน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินโครงการลด

ภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร โดยจะศึกษาสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดนครสวรรค์ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินการ ความเหมาะสมของโครงการ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา หรือประกอบการ ตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้
เพื่อการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/ กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวทางและวิธีดำเนินงานของโครงการลด ภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรใน จังหวัดนครสวรรค์ ให้แก่ คณะผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และสหกรณ์ ที่เข้าร่วมโครงการฯ และเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือ จัดทำโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน ให้เกิดประสิทธิผล อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

พื้นที่ศึกษา คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ และสหกรณ์ การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 3 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า (กรุงเทพฯ) จำกัด สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด และสหกรณ์การเกษตรไพศาลี จำกัด

ประชากรและการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการลด ภาระหนี้ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 25 คน เจ้าหน้าที่ สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 3 สหกรณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 21 คน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 3 สหกรณ์ โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple random sampling) และใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 326 คน

เนื้อหาประกอบด้วย

การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินของ มาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin. 1969) ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินระบบ (Systems Assessment) เป็นการประเมินเกี่ยวกับระบบ ขอบข่าย ความจำเป็นและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและ ยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

2. การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) เป็นการประเมินเกี่ยวกับการวางแผนของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ สถานที่ เวลาและวัสดุอุปกรณ์

3. การประเมินการนำโครงการไปปฏิบัติ (Program Implementation) เป็นการประเมิน เกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่ม เกษตรกร ว่ามีการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของบุคลากรว่าเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่กรม ส่งเสริมสหกรณ์กำหนดหรือไม่

4. การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) เป็นการประเมิน เกี่ยวกับการปรับปรุงของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่ม เกษตรกร ตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

5. การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification) เป็นการประเมิน เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อยืนยันประโยชน์ของโครงการลดภาระหนี้ เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

นิยามคำศัพท์

โครงการ หมายถึง โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/ กลุ่มเกษตรกร ศึกษาเฉพาะเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

การลดภาระหนี้ หมายถึง การลดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมร้อยละ 3 ต่อปี ให้กับสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อนำเงินมาชำระหนี้

เกษตรกรรายย่อยและยากจน หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้ เงินกู้กับสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2551 รวมทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง องค์กรที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 คือ สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ผู้เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและ ยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในเขตจังหวัดนครสวรรค์

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการวัดที่มีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

การประเมินระบบ (Systems Assessment) หมายถึง การประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับหลักการ ขอบข่าย วัตถุประสงค์ ปัญหาและอุปสรรคของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรราย

ย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ว่าผู้เข้าร่วมโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นที่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด

การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) หมายถึง การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ สถานที่ เวลาและวัสดุอุปกรณ์ ว่าผู้เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นที่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด

การประเมินการนำโครงการไปปฏิบัติ (Program Implementation) หมายถึง การประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ว่ามีการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของบุคลากรว่าปฏิบัติงานเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

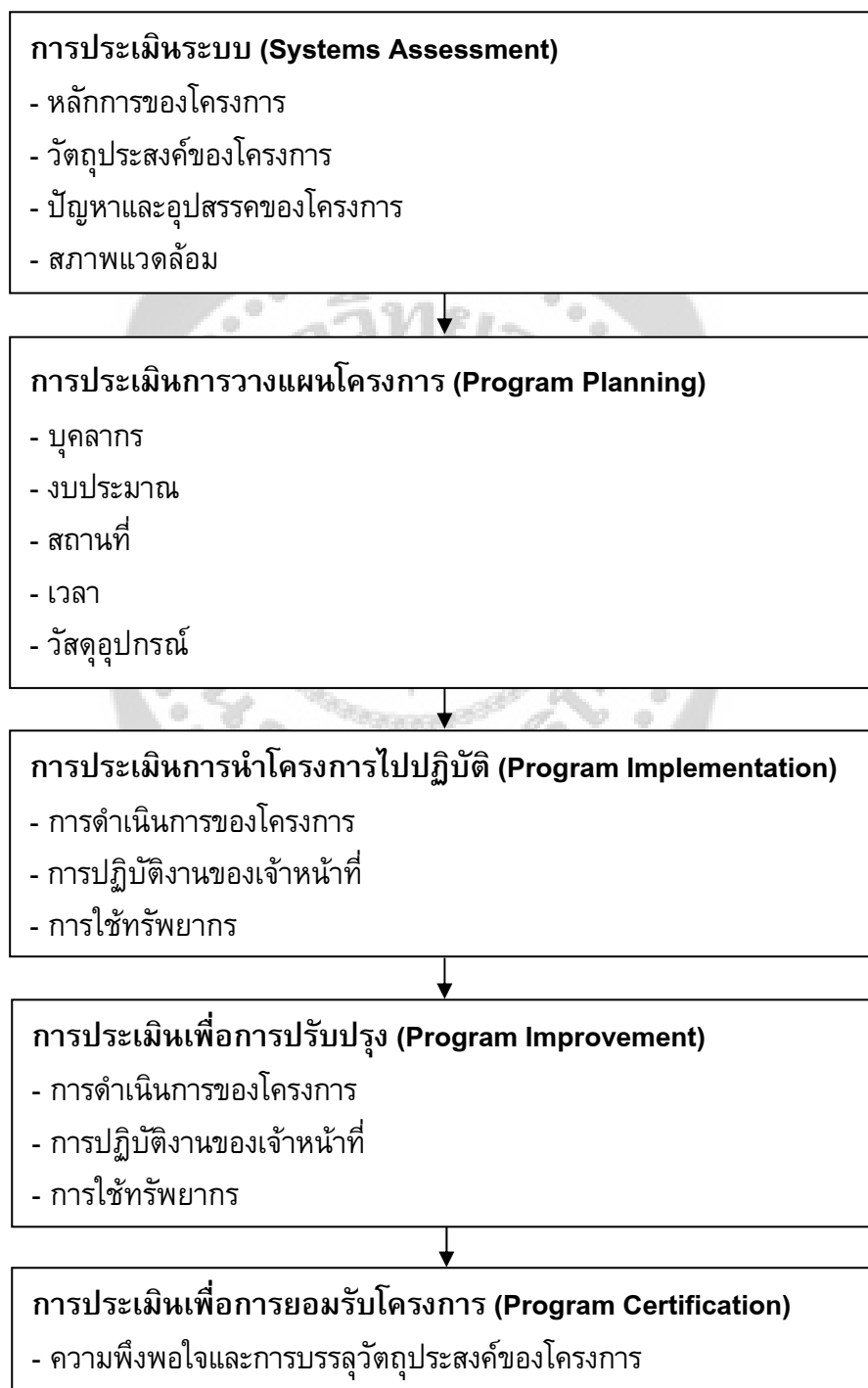
การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) หมายถึง การประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ณ สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ว่าควรมีการปรับปรุงมากน้อยเพียงใด

การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification) หมายถึง การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่มีต่อความสำเร็จหรือประโยชน์ของการลดภาระหนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามโครงการลดภาระหนี้ฯ ซึ่งจากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ดังนี้

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การประเมินระบบ การประเมินการวางแผนโครงการ การประเมินการนำโครงการไปปฏิบัติ การประเมินเพื่อการปรับปรุง และการประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ ของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ มีแนวโน้มไปในทางที่ดี

2. คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

3. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการประเมินด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ในต่างประเทศ
3. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ในประเทศไทย
4. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร
5. โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
6. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรในประเทศเกาหลีใต้
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ความหมายของโครงการ

นิตา ชูโต (2527: 6) ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง ความคิดแนวทางกิจกรรมหรือผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในงบประมาณนั้นๆ แนวคิดการจัดกิจกรรมหรือกลุ่มของกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2531: 124) ได้ให้ความหมายว่า โครงการ หมายถึง แผน หรือเค้าโครงตามที่กำหนดไว้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537: 115) ให้ความหมายว่าโครงการ หมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานหรือเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้

รัตนะ บัวสนธ์ (2541: 4) ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง ส่วนย่อยหนึ่งของแผนงาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมทรัพยากรในการดำเนินงาน และระยะเวลาดำเนินงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของโครงการนั้น

ความหมายการประเมินโครงการ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินโครงการมีผู้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้หลายลักษณะ สามารถสรุปได้ดังนี้

นิตา ชูโต (2527: 9) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทาง วิธีการปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529: 7) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามว่า นโยบาย/แผนงาน/โครงการ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่ ระดับใด ซึ่งเป็นการตรวจสอบหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการโดยเฉพาะ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537: 1) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ของโครงการและทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงใด และที่สำคัญคือ ช่วยให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

มาร์วิน ซี. อัลคิน (1969: 2-9) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า คือ กระบวนการของการทำให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจด้วยการคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมรวบรวมและวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานสรุปสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม

เยาวดี ราชชัยกุล (2542: 8) ได้กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

สุขุม มูลเมือง (2543: 16) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็นการกำหนดค่าหรือข้อดีบางอย่างอย่างเป็นระบบและการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อการตัดสินใจว่าโครงการ วัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือและระบุเพิ่มเติมว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการบรรยาย การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการ และผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ

จากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่รวบรวมข้อมูลหรือกระบวนการดำเนินงานเพื่อหาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อบกพร่องหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการประเมินโครงการ

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531: 66-67) รูปแบบของการประเมินโครงการ หมายถึง กรอบแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และวิธีการประเมินผล รูปแบบการประเมินผลโครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก กล่าวคือ ในการประเมินโครงการจะยึดถือเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายเป็นหลักสำคัญ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) และรูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond)
2. รูปแบบที่ยึดหลักเกณฑ์ภายนอกเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่ใช้ตัดสินคุณค่า ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven) และรูปแบบการประเมินของสเทค (Stake)
3. รูปแบบที่ยึดเกณฑ์ภายในเป็นหลัก ได้แก่ รูปแบบการประเมินโครงการของสมาคมชาวภาคกลางเหนือของอเมริกา
4. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ เป็นรูปแบบการประเมินโครงการ ที่ช่วยในการหาข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริการในการดำเนินโครงการต่างๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) รูปแบบการประเมินของมาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin) และรูปแบบของการประเมินของโพรวูส (Provus)

รูปแบบในการประเมินจากนักประเมินหลายๆ คน และสรุปได้ ดังนี้

1. การประเมินเพื่อตรวจสอบกับวัตถุประสงค์ (Goal Attainment Model) ของไทเลอร์ (Tyler) เป็นการประเมินเพื่อ ตรวจสอบว่า ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่มุ่งเน้นที่การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่มีขั้นตอนเริ่มจากการร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมาย เขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ทดสอบก่อน และทดสอบหลัง เปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบทั้ง 2 ครั้งและนำมาปรับปรุง
2. การประเมินเพื่อตรวจสอบกับวัตถุประสงค์และสภาพข้างเคียง (Goal and Side Effect Attainment Model ของ Cronbach) เป็นการประเมินเพื่อสร้างสเนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงรายวิชา มีการประเมินด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากกว่าการประเมินของไทเลอร์ (Tyler)
3. การประเมินแบบเทียบผล (Countenance Model) ของ Stake เป็นการประเมินในรูปของ 3 ประเด็นหลัก คือ ปัจจัยเบื้องต้นหรือสิ่งนำ (Antecedence) การปฏิบัติ (Transactions) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยแบ่งวิธีการเป็น 2 เมตริก ประกอบด้วย การบรรยาย และเมตริกการตัดสินคุณค่า และใช้เมตริกทั้งสองพิจารณาใน 2 ประเด็นคือ
 - 3.1 การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลลัพธ์
 - 3.2 การพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวัง และส่วนที่เกิดขึ้นจริง และเปรียบเทียบผลที่ได้จากโครงการเป็น 2 แบบคือ
 - การเปรียบเทียบสัมบูรณ์ (Absolute Comparison) เป็นการนำผลที่ได้จากโครงการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

การเปรียบเทียบสัมพัทธ์ (Relative Comparison) เป็นการนำผลที่ได้จากโครงการไปเปรียบเทียบกับโครงการในลักษณะเดียวกันที่ประสบความสำเร็จ

4. การประเมินความก้าวหน้า และผลสรุป (Formative and Summative Evaluation) ของ สคริปเวน (Scriven) เป็นการประเมินโครงการที่แยกเป็น 2 ส่วนคือ

4.1 การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formative Evaluation)

4.2 การประเมินผลสรุปของโครงการ (Summative Evaluation)

5. การประเมินความสัมพัทธ์ระหว่างขั้นตอนโครงการ (Evaluation of On-going Programs in the Public School System) ของโพรวูส (Provus) เป็นการประเมินที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนต่างๆ ของโครงการที่เป็นจริง (Actual Program) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การเตรียมปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิตที่ได้จากโครงการ การวิเคราะห์ การลงทุนและนำมาเปรียบเทียบกับ โครงการมาตรฐาน (Standard Criterion Program) ถ้าพบที่ไม่สอดคล้องจะพิจารณาหาทางเลือก 3 ทาง คือ ยุติโครงการ หรือเปลี่ยนแปลง หรือกลับไปเริ่มต้นใหม่ เมื่อสอดคล้องแล้วจึงดำเนินการในกิจกรรมต่อไป

6. รูปแบบการประเมินผลโดยใช้รูปแบบการประเมินชิพ (CIPP Model) (รัตนะ บัวสนธ์. 2541: 110-112)

แดเนียล สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Daniel Stufflebeam. et al) ซึ่งเป็นสมาชิกในสมาคม Phi Delta Kappa ทั้งนี้สตัฟเฟิลบีมให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง “กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่อทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่”

คำว่า CIPP มาจากคำย่อของส่วนประกอบต่างๆ ของโครงการที่จะทำการประเมิน ได้แก่

C (context evaluation) คือ การประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการ ซึ่งหมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการแต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ได้แก่ ความต้องการของชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการจากโครงการ จำนวนประชาชน กระแสทิศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

I (Input Evaluation) คือ การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ กำลังคนหรือจำนวนบุคคลที่ต้องใช้งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจว่าโครงการนั้นๆ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่และช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการได้อย่างเหมาะสม

P (Process Evaluation) คือ การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใดๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

P (Product Evaluation) คือ การประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลผลิตจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่จะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ การประเมินในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และเพื่อล้มเลิกโครงการ

7. แนวคิด ศูนย์กลางเพื่อการศึกษา ในการประเมินผลโครงการ (Center for the Study of Evaluation Approach) ของมาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin) เป็นการประเมินโครงการที่แบ่งเป็น 5 ด้าน (สมคิด พรหมจ้อย. 2550: 53-54; อ้างอิงจาก Marvin C. Alkin. 1969)

มาร์วิน ซี อัลคิน ได้เสนอรูปแบบการประเมินเรียกว่า CSE (Center for the study of Evaluation Approach) จุดเน้นของการประเมินตามแนวคิดของมาร์วิน ซี. อัลคิน คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ มาร์วิน ซี. อัลคิน ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

จากความหมายของการประเมินตามความคิดของมาร์วิน ซี. อัลคิน นั้น การประเมินจะประกอบด้วย การจัดหาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจในการประเมินจำเป็นต้องประเมินในเรื่องต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้ (Marvin C. Alkin.1969)

7.1 การประเมินระบบ (systems assessment) เป็นการอธิบายหรือพรรณาสภาพของระบบเพื่อเปรียบเทียบสภาพที่แท้จริงและความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น การประเมินระบบจะช่วยให้เราสามารถกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม สิ่งที่จะต้องศึกษาได้แก่ ความต้องการของประชาชน ชุมชนและสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับการประเมินระบบแต่ละส่วนจำเป็นต้องใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ กัน

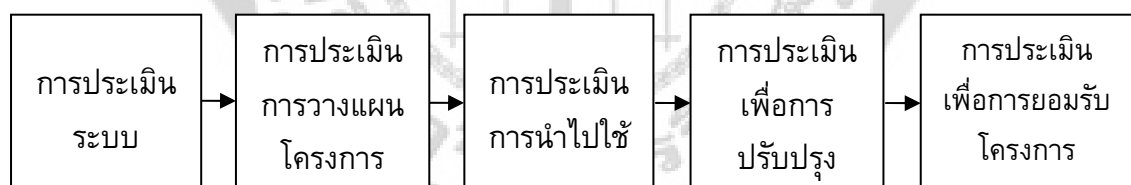
7.2 การประเมินการวางแผนโครงการ (program planning) เป็นการประเมินก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการเพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ นักประเมินต้องหาข้อมูลที่แสดงความคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมาย พร้อมกับประเมินผลที่จะได้รับจากการใช้วิธีดำเนินการต่างๆ ด้วย เพื่อให้สามารถเห็นข้อเปรียบเทียบในการหาทางเลือกที่

เหมาะสม โดยใช้วิธีที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัญหา โดยทั่วไปจะใช้การประเมินจากเกณฑ์ภายนอก และการประเมินจากเกณฑ์ภายใน

7.3 การประเมินการนำไปใช้หรือการดำเนินโครงการ (program implementation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบดูว่าการดำเนินของโครงการนั้นได้เป็นไปตามขั้นตอนต่างๆ ที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ผลที่เกิดมีความสอดคล้องกับสิ่งที่วางแผนไว้ หรือคาดหวังไว้เพียงใด

7.4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ (program improvement) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลที่น่ามาใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีผลที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ดังนั้น นักประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทุกๆ ด้านของโครงการตลอดจนผลกระทบของโครงการที่มีต่อโครงการอื่น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

7.5 การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (program certification) ขั้นตอนนี้ นักประเมินต้องหาข้อมูลข่าวสาร รายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของโครงการ และศักยภาพในการสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์อื่นๆ หรือนำไปใช้กับโครงการในสถานการณ์อื่นๆ ได้กว้างขวางเพียงใด ในขั้นนี้ข้อมูลที่ได้จากนักประเมินจะทำให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจว่า ควรจะดำเนินการกับโครงการในลักษณะใด อาจจะยกเลิกหรือปรับปรุงใหม่ หรืออาจจะขยายโครงการออกไปอีก เป็นต้น

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการประเมินโครงการของมาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin)

ที่มา: สมคิด พรหมจ้อย. (2550). *เทคนิคการประเมินผลโครงการ*. หน้า 54.

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินของมาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin) มาใช้เพราะเป็นแบบที่เป็นการประเมินทั้งระบบ ซึ่งมีข้อดีหลายประการ เช่น

1. จะเน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น
2. สามารถนำข้อมูลจากการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งดำเนินการติดต่อกันมาในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นการประเมินตั้งแต่ระบบจนถึงการประเมินเพื่อยอมรับโครงการ

3. เป็นรูปแบบที่มีลักษณะการใช้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการต่างๆ ต่อเนื่องกัน และเป็นวัฏจักรครบวงจร ผลจากการประเมินมีประโยชน์สำหรับผู้มีหน้าที่ตัดสินใจ

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ในต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดสหกรณ์ในต่างประเทศ สามารถสรุปประวัติความเป็นมาของแนวคิดดังกล่าวได้ดังนี้

จุดกำเนิดแนวคิดสหกรณ์ในต่างประเทศ

ระหว่างศตวรรษที่ 18-19 ได้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้นในยุโรปมีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ คือเกิดภาวะการว่างงาน และเศรษฐกิจตกต่ำทั่วไปการเปลี่ยนแปลง อย่างใหญ่หลวงครั้งนี้เริ่มต้นจากประเทศอังกฤษ ชาวอังกฤษต้องประสบกับปัญหาความเดือดร้อนอย่างมากมาย จากการที่นายทุนใช้เครื่องจักรแทนแรงงาน มีการปลดคนงานออกจากโรงงาน ส่วนผู้ประกอบการ การรายย่อย ต้องเลิกล้มกิจการไป สภาพสังคมทั่วไปมีการแบ่งชนชั้นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนายทุน และทางฝ่ายกรรมกร นายทุนพยายามแสวงหากำไรจากการลงทุนมากที่สุด โดยการเอาเปรียบฝ่ายกรรมกรทุกวิถีทาง จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ บรรดากรรมกรที่ถูกบีบคั้นทั้งหลายจึงเริ่มแสวงหาหนทาง ที่จะปลดเปลื้องความทุกข์ยากของพวกตนประกอบกับเวลานั้นมีนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความคิด อยากรจะช่วยพยุงฐานะของสังคมให้ดีขึ้น ได้เสนอแนวทางปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม โดยการร่วมมือ ระหว่างผู้ที่เดือดร้อนให้รู้จักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แนวความคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดระบบสหกรณ์ขึ้นในเวลาต่อมา

บุคคลแรกที่สอนให้คนทั่วไปรู้จักคำว่า "สหกรณ์" คือโรเบิร์ต โอเวน ชาวอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิด การสหกรณ์ขึ้นในโลก และได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการสหกรณ์ เดิมโอเวนเป็นคนที่ยากจน แต่ความเฉลียวฉลาดและรู้จักวิธีการทำมาหากินจึงทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นผู้จัดการ และมีหุ้นส่วนเป็นเจ้าของโรงงาน เขาเป็นนายจ้าง ที่มีความหวังดีต่อกรรมกร จึงได้ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ทั่วไปของคณงานให้ดีขึ้น หลังจากนั้นโอเวนได้หาวิธีช่วยเหลือกรรมกรอื่นๆ โดยสอนให้รู้จักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อขจัดปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีการของระบบสหกรณ์ โอเวนเสนอให้จัดตั้ง "ชมรมสหกรณ์" (Co-operative Community) ให้ชมรมสหกรณ์นี้ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆใช้เองโดยไม่ใช้เครื่องจักรทรัพย์สินของชมรม เป็นของส่วนรวม เพื่อมิให้สภาพนายทุนปะปนอยู่ในชมรม การจัดตั้งชมรมสหกรณ์นี้ จะต้องใช้เงินทุน และที่ดินเป็นจำนวนมากและโอเวนก็ได้พยายามเผยแพร่แผนการจัดตั้งชมรมสหกรณ์ เพื่อให้คนทั่วไป ได้เข้าใจสหกรณ์ในฐานะสมาคมเพื่อเศรษฐกิจ แต่โอเวนยังไม่สามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ในประเทศอังกฤษได้ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพสังคมในสมัยนั้น โอเวนจึงได้เดินทางไปประเทศอเมริกา และทดลองจัดตั้ง ชมรมสหกรณ์ ขึ้นเป็นครั้งแรกที่ นิวฮาโมนี รัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2368 ให้ชื่อว่านิวฮาโมนี (New armony) แต่ได้ล้มเลิกไปในระยะเวลาต่อมา เนื่องจากไม่ได้คัดเลือกสมาชิกและ

ไม่มีกิจกรรมเพียงพอให้คุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปกครองและศาสนา อย่างไรก็ตามแนวความคิดของโอเวนก็มีอิทธิพลต่อนักปฏิรูปทางเศรษฐกิจ เขาได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจระหว่างมนุษย์ ในอันที่จะช่วยตนเองและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น อีกท่านหนึ่งคือนายแพทย์วิลเลียม คิง อาศัยอยู่ในเมืองไบรตัน ประเทศอังกฤษ เป็นผู้นิยมให้ความคิด ทางสหกรณ์ของโอเวน แต่เห็นว่าโครงการของโอเวนต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้เป็นจริงได้ยากนายแพทย์คิงจึงเริ่มต้นจากการชี้แจงให้คนงานรวมทูนกันคนละเล็กละน้อยตั้ง "สมาคมการค้า" (Trading Association) ในรูปสหกรณ์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2370 เป็นรูปร้านสหกรณ์จำหน่ายสินค้า แต่มีข้อแตกต่างไปจากร้านสหกรณ์ในปัจจุบันคือ กำไรที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของร้าน สหกรณ์นี้จะไม่นำมาแบ่งปันกันแต่จะเก็บสมทบไว้เป็นทุนเพื่อใช้จ่ายงานของร้านสหกรณ์ต่อไป จนสามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ตามแบบโอเวนได้ ซึ่งจากการกระทำดังกล่าวทำให้ร้านค้าแบบสหกรณ์ในรูปแบบนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการ เก็บกำไรทั้งหมดไว้ไม่จ่ายคืนแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกไม่ศรัทธาสหกรณ์ อย่างไรก็ตามกิจการของนายแพทย์คิง ก็คล้ายกับร้านสหกรณ์ในปัจจุบัน ฉะนั้นในวงการร้านสหกรณ์สมัยนี้จึงให้เกียรติแก่ท่านมาก

ต่อมาเมื่อมีสมาชิกเพิ่มและธุรกิจการค้าขยายใหญ่ขึ้นก็ได้มีการทำธุรกิจกับบุคคลภายนอกด้วย นักสหกรณ์รอสเซล หรือที่เรียกกันว่า "ผู้นำแห่งรอสเซล" ได้กำหนดหลักปฏิบัติไว้ 10 ประการ ซึ่งมีสาระสำคัญหลายประการที่ถูกยึดถือ เป็นหลักสหกรณ์สากลมาจนถึงปัจจุบันแม้เวลาจะล่วงเลยมาเป็นเวลานาน แต่ร้านสหกรณ์รอสเซลก็ยังคงอยู่และกลายเป็นร้านที่มีขนาดใหญ่ยิ่งกว่านั้นวิธีการของร้านสหกรณ์สำหรับผู้บริโภคแบบนี้ ได้เผยแพร่หลาย ออกไปสู่ ประชาชนกลุ่มอื่นๆปัจจุบันร้านสหกรณ์ที่ถือหลักการสำคัญๆ อย่างเดียวกันนี้ มีอยู่ในประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมาก ส่วนสหกรณ์ประเภทอื่นๆ เช่น สหกรณ์ที่ช่วยเหลือสมาชิกให้กู้ยืมเงินไปทำทุน หรือสหกรณ์เครดิต หรือสหกรณ์สินเชื่อก็เช่นเดียวกันสหกรณ์เหล่านี้เกิดจากความขัดสน และความเดือดร้อนของเกษตรกรและกรรมกร เนื่องจากหาเงินกู้ยืมมาประกอบการทำมาหากินได้ยาก และแม้ว่าจะกู้มาได้ก็ต้องเสียดอกเบี้ยแพง จนไม่สามารถหารายได้มาให้เพียงพอกับการชำระดอกเบี้ยและเงินต้นได้ เป็นเหตุให้มีหนี้สินมาก เมื่อปี พ.ศ. 2393 นายเฮอรั่มัน ซูลซ์ ชาวเยอรมัน ผู้พิพากษาแห่ง เมืองเดลิทซ์ ได้คิดจัดตั้งสหกรณ์ ประเภทหาทุนขึ้นในหมู่ชาวเมือง ผู้เป็นช่างฝีมือและพ่อค้าขนาดเล็ก โดยรวบรวมขึ้นเป็นองค์การเพื่อจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม และในปี พ.ศ. 2405 นายฟริตริค วิลเฮล์ม ไรฟไฟเซน ชาวเยอรมัน นายเทศมนตรี เมืองเฮตเอสดอร์ฟ ได้จัดตั้งสหกรณ์ หาทุนขึ้นในหมู่ชาวชนบท ซึ่งเป็นเกษตรกรโดยจัดเป็นองค์การ เพื่อจัดหาทุนให้แก่สมาชิกกู้ยืมเช่นเดียวกัน ในเวลาต่อมาการรวมกันเป็นสหกรณ์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชนก็ได้แพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ อันเป็นประโยชน์และเป็นตัวอย่างในการจัดตั้งสหกรณ์แก่ชาวบ้าน และชาวเมืองมาจนถึงปัจจุบัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2554)

ความเป็นมาของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ

ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สหกรณ์ผู้บริโภค (Consumer Cooperatives) ปี ค.ศ.1842-1843 เมืองรอชเดล (ROCHDALE) ประเทศอังกฤษ ช่างทอผ้าซึ่งมีฐานะยากจนได้รวมตัวกันใช้วิธี สหกรณ์เป็นเครื่องมือแก้ปัญหา สหกรณ์ที่จัดตั้งเป็นครั้งแรก คือ สหกรณ์ผู้บริโภค เพื่อช่วยในการจัดหาสิ่งของอุปโภคบริโภค ซึ่งสมาชิกจำเป็นต้องใช้ ผู้ริเริ่มมี 28 คน โดยตั้งร้านสหกรณ์แห่งรอชเดล เป็นสหกรณ์ต้นแบบ กฎแฉแห่งความสำเร็จของร้าน คือ “การแบ่งเงินปันผลตามส่วนแห่งการซื้อของสมาชิก” (สอดคล้องแนวความคิดทุนนิยมเป็นตัวกระตุ้น)

2. สหกรณ์เครดิต (สหกรณ์หาทุน) เป็นธนาคารประเภทหนึ่ง ทำหน้าที่เหมือนธนาคารพาณิชย์ เยอรมันเป็นต้นกำเนิด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1) สหกรณ์เครดิตในเมือง (Urban Credit Society) เป็นสหกรณ์ของผู้ผลิตรายย่อยในเมือง ได้แก่ ช่างฝีมือ พ่อค้าย่อย สนับสนุนการออมและให้กู้เพื่อตั้งตัว ประกอบกิจการของตนเอง สมาชิกจะขอกู้เงินได้ในเวลาสั้นๆ ไม่เกิน 3 เดือน

2.2) สหกรณ์เครดิตในชนบท (Rural Credit Society) หรือ ธนาคารหมู่บ้าน ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ชวนรายย่อย โดยให้กู้เงินในระยะยาว ตั้งแต่ 1-10 ปี มีเขตแดนจำกัดเพียงในหมู่บ้าน มุ่งส่งเสริมศีลธรรมด้วย เพราะคนในชนบทไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ต้องอาศัยความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา

3. สหกรณ์ผู้ซื้อ (Purchasing Cooperatives) สหกรณ์ผู้ซื้อ หมายถึง สหกรณ์ผู้ซื้อเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร เพราะในภาคเกษตรกรรม พ่อค้าคนกลางรับซื้อสินค้าเกษตรจากชาวไร่ชาวนาและ ขายเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้แก่ชาวไร่ชาวนาด้วยราคาที่ไม่เป็นธรรม คุณภาพต่ำ สหกรณ์ผู้ซื้อเกิดในประเทศเยอรมัน เพราะเหตุว่า เยอรมันเป็นประเทศผู้นำด้านการใช้ปุ๋ยและเครื่องมือเกษตรกรรม ความต้องการปัจจัยเหล่านี้อย่างมาก ย่อมกระตุ้นให้เกิดสหกรณ์ผู้ซื้อในที่สุด ในระยะแรกภาระหน้าที่ในการจัดซื้อปุ๋ย เครื่องมือการเกษตรและพันธุ์ข้าวเป็นต้น ได้ตกอยู่กับสหกรณ์เครดิตแบบไรฟไฟเซน ภายหลังได้แยกกิจกรรมการซื้อออกมาต่างหากในราวปี ค.ศ.1872 ความสำเร็จของสหกรณ์ผู้ซื้อ (Purchasing Cooperative) อยู่ที่สมาชิกจะต้องเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ต่อสหกรณ์ที่ตนสังกัด เมื่อต้องการสิ่งใดก็สั่งให้สหกรณ์ของตนจัดซื้อให้ ในบางครั้ง สหกรณ์ผู้ซื้อให้บริการแก่ผู้มิได้เป็นสมาชิกด้วย โดยทั่วไปนั้นใช้หลักการสหกรณ์ของรอชเดลในเรื่องการกำหนดราคา และการแบ่งเงินปันผล คือ ใช้ราคาตลาด และจัดสรรกำไรคืนแก่สมาชิกตามจำนวนหุ้นที่สมาชิกถือ และตามสัดส่วนแห่งธุรกิจที่ทำไว้กับสหกรณ์

4. สหกรณ์ผู้ขาย (Selling Cooperative) สหกรณ์ไรฟไฟเซน มีอิทธิพลต่อขบวนการสหกรณ์ในชนบทอย่างมาก ในประเทศเดนมาร์กได้มีสหกรณ์แพร่หลาย เกษตรกรเดนมาร์คยอมรับสหกรณ์ เนื่องมาจากระบบการศึกษาในโรงเรียนมัธยมเกษตรกรรมชนบท (The Danish Folk High School) ซึ่งตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1844 ริเริ่มโดยบาทหลวงกรุนด์วิก (Bishop Nicholas Frederik

Severin Grundtvig, 1789-1872) ซึ่งเป็นสถานที่เรียนของบุตรหลานเกษตรกรแบบเข้าไปเยนกลับโรงเรียนมีนโยบายให้บุตรหลานเกษตรกรนำความรู้ไปเผยแพร่ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้และแนวความคิดใหม่ในการแก้ไขการผลิตที่ล้าสมัยในไร่นาของตน ในที่สุด โรงเรียนมัธยมเกษตรกรรมชนบทก็ได้รับการเผยแพร่ไปทั่วประเทศเดนมาร์ค ในสมัยนั้น พ่อค้าคนกลางได้กดราคาซื้อซื้อผลิตผลเกษตรอย่างไม่เป็นธรรม พวกชาวไร่ชาวนาและบาทหลวงกรุนด์วิก เห็นว่าการจัดตั้งสหกรณ์น่าจะเป็นหนทางที่ดีที่สุด แต่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ต้องให้คำมั่น 3 ข้อ คือ 1) สมาชิกทุกคนต้องสามัคคีร่วมมือกันในการซื้อและขายผลผลิตของตน 2) สมาชิกทุกคนร่วมกันตั้งสถานีเพื่อรวบรวมผลผลิตของตนไว้ในที่เดียวกัน เรียกว่า ร้านสหกรณ์ชาวนา 3) สมาชิกทุกคนจะไม่ยอมขายผลิตผลจากไร่นาของตนให้แก่ผู้ใด นอกจากสถานที่รวมผลผลิตของพวกเขา คือ ร้านสหกรณ์ชาวนา เท่านั้น (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2554)

หลักสหกรณ์สากล (International Co-operative Principles)

องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศหรือ ICA ได้กำหนดหลักสหกรณ์ ระหว่างการประชุม ICA Congress ที่เวียนนาเมื่อปี ค.ศ. 1966 เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย โดยได้ดัดแปลงมาจากหลักสหกรณ์รอซเดล สรุปได้ดังนี้

1. การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ (Voluntary and open membership)
2. การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย (Democratic control)
3. การจำกัดดอกเบี้ยหุ้นเรือนหุ้น (Limited interest on share capital)
4. การแบ่งเงินปันผลตามส่วนธุรกิจ (Patronage refund)
5. การส่งเสริมการศึกษา (Promotion of education)
6. การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (Co-operation among co-operatives) (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2554)

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดสหกรณ์ในประเทศไทย สามารถสรุปประวัติความเป็นมาของแนวคิดดังกล่าวได้ดังนี้

จุดกำเนิดแนวคิดสหกรณ์ในประเทศไทย

สหกรณ์ในประเทศไทยเกิดขึ้นจากภาวะการบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชนบท เนื่องจากการทำนาไม่ได้ผล และการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหน้าเงินกู้และพ่อค้าคนกลางในการกู้ยืมเงินหรือการจำหน่ายผลิตผล ชาวนาจึงยากจนตกเป็นทาสเงินกู้ของพ่อค้าท้องถิ่นอย่างไม่มีทางที่จะปลดเปลื้องได้ เพราะถูกเอารัดเอาเปรียบทุกวิถีทาง รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้คิดหาทางที่จะจัดหาเงินทุนให้ชาวนาได้กู้ยืมไปทำทุนในการประกอบอาชีพ หรือนำไปไถ่ถอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจากเจ้าหนี้ ซึ่งมี 2 วิธี คือ 1. จัดตั้งธนาคารเกษตร เพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุนและหลักประกันเงินกู้

ความคิดนี้จึงระงับไป และ 2. วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน เกิดจากรัฐได้เชิญ เซอร์เบอร์นาร์ดี ฮันเตอร์ (Sir Bernard Hunter) นายธนาคารแห่งมัทราสอินเดีย มาสำรวจหาช่องทางช่วยชาวนา ได้เสนอว่า ควรจัดตั้ง“ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ” ดำเนินการให้กู้ยืมโดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน (เช่น ให้บุคคลอื่นค้ำประกัน) ส่วนการควบคุมเงินกู้และเรียกเก็บเงินกู้นั้น ให้จัดตั้งเป็น “Cooperative Society” (สมาคมสหกรณ์) คือ ให้ชาวนาผู้กู้รวมตัวกันเป็นสมาคม และทำหน้าที่รับผิดชอบ

ประเทศไทยได้เริ่มศึกษาวิธีสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2457 แต่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังกระทั่ง ปี พ.ศ. 2458 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสถิติพยากรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์ การตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ก็เพื่อที่จะดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมา โดยพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะอธิบดีกรมพาณิชย์ ทรงพิจารณาเลือกแบบสหกรณ์เครดิตไรฟ์ไฟเซินเป็นสหกรณ์ต้นแบบ ทรงเห็นว่าเหมาะกับภาวะเศรษฐกิจของเกษตรกรไทยมากกว่ารูปแบบอื่น เพราะสหกรณ์แบบไรฟ์ไฟเซิน (Raiffeisen) เป็นสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินของสหกรณ์ร่วมกัน และแทนกันโดยไม่จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก มีเขตแดนรับผิดชอบในระดับหมู่บ้านเท่านั้น สมาชิกจึงรู้จักกันดีและน่าจะควบคุมซึ่งกันและกันได้ เป็นการขจัดปัญหาว่าสมาชิกที่กู้เงินจะละทิ้งที่ดิน หลบหนีหนี้สิน ดังนั้น บุคคลทั้งหลายจึงถือว่า พระองค์ทรงเป็น “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

ท้องที่ที่จัดตั้งสหกรณ์หาทุนเป็นแห่งแรก คือ ท้องที่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เหตุที่เลือกจังหวัดนี้ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่น และเป็นราษฎรที่เพิ่งอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพ ซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้ตั้งตัวได้ รวมทั้งเพื่อเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่นที่มีผู้คนหนาแน่นให้อพยพมาจังหวัดนี้และเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้” จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 (ทุกปีถือเป็นวันสหกรณ์แห่งชาติ) มีพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก

แต่การจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกนั้น นอกจากจะมีข้อจำกัดเรื่องเงินทุนแล้วยังมีข้อจำกัดในทางกฎหมายด้วย เพราะพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ.2459 ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์ไม่กว้างขวางพอที่จะขยายสหกรณ์ออกไป หากจะให้จัดตั้งสหกรณ์เจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงจะต้องออกกฎหมายควบคุมให้มีขอบเขตกว้าง ดังนั้นในเวลาต่อมาทางราชการจึงได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ.2459 แล้วประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2471 นับเป็นกฎหมายสหกรณ์ฉบับแรก พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอื่นๆ จากนั้นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2471 อีก 3 ครั้ง นับว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2471 ช่วยให้การจัดตั้งสหกรณ์ได้ขยายออกไปอีกมาก ในปี พ.ศ.2478 มีการริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินที่จังหวัดปทุมธานี และได้จัดตั้งสหกรณ์

ประเภทใหม่ ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท เช่น สหกรณ์บำรุงที่ดิน สหกรณ์ค้าขาย สหกรณ์นิคมฝ้าย สหกรณ์หาทุนและบำรุงที่ดิน ในปี พ.ศ.2480 ร้านสหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์ขึ้นอีกหลายแห่งเพื่อช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับค่าครองชีพ โดยจัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และส่วนของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย คือ การควบ สหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน โดยทางราชการได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 เปิดโอกาสให้ สหกรณ์หาทุนขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียวควบเข้ากันเป็นขนาดใหญ่ สามารถขยาย การดำเนินธุรกิจเป็นแบบเอนกประสงค์ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้สหกรณ์ หาทุนจึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบัน และในปี พ.ศ.2511 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาก่อสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ มี หน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถาบันสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความ ช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์สากลในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ โดยมีสหกรณ์ ทุกประเภทเป็นสมาชิก ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดประเภทสหกรณ์ไว้ 6 ประเภท ตามประกาศ กฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2516 ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2554)

ความหมายของสหกรณ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความหมาย ของคำว่า “สหกรณ์” คือ การทำงานร่วมกัน ผนึกกำลังกันทำงานทุกด้าน ทั้งงานที่ทำด้วยกาย ด้วย สมอองและด้วยใจ เป็นการกระทำด้วยความสามัคคี ความรู้และความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อสร้างชีวิตใน การทำงานและความเป็นอยู่ให้มีผลผลิตให้ชีวิตมีความสุข มีความมั่นคงและมีความเจริญพร้อมกัน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2545 : 8)

“สหกรณ์” ตามราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า องค์การทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิก ร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตาม ความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้ หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ การเกษตร สหกรณ์นิคม, (กฎ) คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและ สังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2550)

“สหกรณ์” ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 4 หมายความว่า คณะบุคคล ซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2542)

บุญมี จันทรวงศ์ (2543) ได้ให้ความหมายว่า “สหกรณ์” หมายถึง องค์การที่ประชาชนมา รวมตัวกันโดยความสมัครใจ เพื่อดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของ

มวลสมาชิก โดยไม่มุ่งหวังผลกำไรและในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ต้องยึดหลักการประชาธิปไตย คือ สหกรณ์เป็นของสมาชิกดำเนินการและควบคุมโดยสมาชิกและเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย

ประดิษฐ์ มัชฌิมา (2550) ได้กล่าวว่า สหกรณ์ คือองค์การธุรกิจชุมชนที่จัดตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกเพื่อหาทางแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน โดยถือหลักความสมัครใจ หลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หลักความเสมอภาคและความเป็นธรรมหลักประชาธิปไตย หลักการไม่แสวงหากำไร หลักความเป็นกลางทางศาสนาและการเมือง หลักการให้การศึกษอบรม หลักสันติภาพและการช่วยเหลือชุมชนและสังคม หรืออีกนัยหนึ่ง “สหกรณ์” คือองค์การธุรกิจสังคมที่จัดตั้งและดำเนินการโดยสมาชิกเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน และเพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของสมาชิกและชุมชนให้สูงขึ้นอย่างสันติวิธี โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง หลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความเสมอภาคและความเป็นธรรม และหลักการศึกษา เป็นกลไกสำคัญของการดำเนินงาน

ประเภทของสหกรณ์

การกำหนดประเภทของสหกรณ์ กำหนดโดยกฎกระทรวง ประเภทของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงเกือบทุกครั้งที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนราชการสหกรณ์ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมงานสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้การส่งเสริมนั้นเป็นไปโดยสะดวก ในปี พ.ศ.2548 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 33 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกกฎกระทรวงไว้ดังนี้ ประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน คือ

1. สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร ร่วมกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

2. สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมกันโดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันและซึ่งกันและกัน

3. สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งกิจการให้บริการสาธารณูปโภคแก่สมาชิก

4. สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่มีผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ในประเภทสหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของ สมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วยความสมัครใจเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคและเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ

5. สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยมีประชาชนไม่น้อยกว่า 10 คน ที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันโดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป

6. สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวงและได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ สามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็นตาม หลักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน (Credit Union Co-operative) คือ สหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่น อาศัยในชุมชนเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือในสถานที่เดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประหยัดและออม เพื่อการรู้จักช่วยตนเองเป็นเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว (ดำรง ปันประนต; และสะอาด แก้วเกษ. 2546: 57-58)

อย่างไรก็ตาม โดยหลักของสากลนิยมแล้ว ประเทศต่างๆ มักจะจัดประเภทของสหกรณ์ออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. สหกรณ์ผู้ผลิต ซึ่งมีทั้งสหกรณ์ผู้ผลิตทางการเกษตรและทางอุตสาหกรรมเฉพาะ สหกรณ์ผู้ผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ สหกรณ์เครดิต สหกรณ์ผู้ผลิตข้าว สหกรณ์ผู้ผลิตยาง มะพร้าว ยาสูบ ถั่วเหลือง สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ผู้ผลิตนม สหกรณ์ประมง และสหกรณ์ปศุสัตว์

2. สหกรณ์ผู้บริโภค ได้แก่ ร้านสหกรณ์ สหกรณ์โรงพยาบาล ร้านสหกรณ์ในสถาบันการศึกษา และบางครั้ง ก็รวมถึงสหกรณ์ผู้ใช้ไฟฟ้าด้วย

3. สหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน และธนาคารสหกรณ์ด้วย

4. สหกรณ์อุตสาหกรรม ได้แก่ สหกรณ์ผู้ผลิตปุ๋ย สหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องมือการเกษตรขนาดเล็ก และอาจจะรวมถึงสหกรณ์ฟอกหนัง สหกรณ์ผู้ผลิตอาหาร (คนและสัตว์) และสหกรณ์อุตสาหกรรมรูปอื่นๆ ด้วย

5. สหกรณ์อเนกประสงค์ ได้แก่ สหกรณ์ที่ทำธุรกิจหลายอย่าง ทั้งด้านการผลิต ด้านการจัดซื้อ ด้านการธนาคาร (ในศรีลังกา) ด้านการแปรรูป ด้านการตลาด ด้านการประกันภัย และการจัดจำหน่ายสินค้าเครื่องอุปโภคและบริโภคด้วย

6. สหกรณ์ประกันภัย ได้แก่ สหกรณ์ประกันภัยในรูปต่างๆ และ

7. สหกรณ์บริการ ได้แก่ สหกรณ์เดินรถ สหกรณ์เคหะสถาน (ในบางประเทศเรียก สหกรณ์บริการ) สหกรณ์ฌาปนกิจสงเคราะห์ ฯลฯ (ประดิษฐ์ มัชฌิมา. 2550)

อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ แนวความคิดที่เชื่อว่าวิธีการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิก ให้มีความอยู่ดีกินดีและมีสันติสุขโดยการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1. การช่วยเหลือตนเอง การแก้ไขปัญหาหรือสร้างคามกินดีอยู่ดีของตนเอง โดยการขยันในการประกอบอาชีพของตนเอง เพื่อให้มีรายได้บำรุงครอบครัวอย่างเพียงพอ หากไม่เพียงพอ ก็ต้องขยันเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มเวลาการทำงานหรือประกอบอาชีพเสริมที่ไม่เป็นผลเสียหายต่องานประจำ ความขยันของสมาชิกเพียงคนเดียวอาจไม่เพียงพอต้องให้ทุกคนในครอบครัวได้คิดและปฏิบัติเช่นเดียวกัน ก็จะทำให้ครอบครัวมีรายได้พอกพูนขึ้น ความขยันจึงเป็นสิ่งที่สมาชิกพึงปฏิบัติ

ประหยัด ในการประกอบอาชีพแม้จะมีรายได้มากเพียงใดก็ตาม แต่การใช้จ่ายของสมาชิกและครอบครัวมีมาก หรือมีรายจ่ายจนเกินกว่ารายได้ ครอบครัวก็จะไม่มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้จ่ายเมื่อถึงคราวจำเป็น การประหยัดโดยการพิจารณาใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นเหมาะสมและสมควรที่สมาชิกในครอบครัวพึงปฏิบัติ

การพัฒนาตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีมีอย่างต่อเนื่อง และปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ใดที่พัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงก็จะไม่เกิดผลกระทบที่เสียหายหรือเสียหายเพียงเล็กน้อย และผู้ใดที่พัฒนาตนเองล้าหน้าไปด้กรอการเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง จะเกิดผลดีต่อตนเองและครอบครัวมากมาย การพัฒนาตนเองเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญมาก และเป็นพื้นฐานของสมาชิกที่ต้องการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตหรือดำรงชีวิตแบบเดิมๆ สิ่งที่ดีกว่า จึงควรต้องมีการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยความขยัน มานะ อดทน และปฏิบัติจนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานหรือสังคม การเรียนรู้จนสามารถใช้เทคโนโลยีการผลิตจนเกิดผลผลิตที่มีคุณภาพสูงและสร้างตลาดเพื่อผลผลิตที่ดีจะช่วยให้สมาชิกมีรายได้ที่สูงขึ้น และต้นทุนการผลิตการตลาดลดลง ผลตอบแทนของสมาชิกก็จะมากขึ้น

หลีกเลี่ยงอบายมุข เพื่อให้พ้นจากความหายนะของตนเองและครอบครัว เพราะผู้ที่หลงเข้าไปอยู่ในวงจรของอบายมุข จะเป็นผู้ที่ขาดสติและความรับผิดชอบ มักสร้างความเสียหายเดือดร้อนให้กับผู้ใกล้ชิดและสังคมที่อาศัยอยู่

2. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดขึ้นต่อเนื่องจากความต้องการช่วยเหลือตนเองของสมาชิก เพราะตามลำพังสมาชิกคนเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมได้

จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้น จะต้องประกอบด้วยความร่วมมือและร่วมใจ

ความร่วมมือ

- กาย คือ การที่สมาชิกนำตัวเองเข้าสู่ธุรกิจและกิจกรรมต่างๆ ที่สหกรณ์กำหนด ขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิกและสหกรณ์ในฐานะผู้มีสิทธิรับบริการและเป็นเจ้าของสหกรณ์

- ความคิด คือ สหกรณ์เป็นของสมาชิกทุกคน การดำเนินงานของสหกรณ์จะเป็นเช่นใด ควรได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เป็นเจ้าของ จึงเป็นข้อเปรียบเทียบเปรยว่า “สหกรณ์ใดจะก้าวหน้ามั่นคงอย่างไรขึ้นอยู่กับคุณภาพและการปฏิบัติของสมาชิกในสหกรณ์นั้น”

- ทูน สหกรณ์เป็นองค์กรที่รวบรวมสมาชิกเพื่อประกอบธุรกิจ จึงจำเป็นต้องใช้ทุนดำเนินงาน ในเบื้องต้นต้องใช้ทุนดำเนินงานที่มาจากสมาชิกถือหุ้นและเสียค่าธรรมเนียมไว้กับสหกรณ์ เป็นทุนดำเนินงานเมื่อแรกตั้งสหกรณ์ จากนั้น สมาชิกอาจร่วมแรงในการหาทุนมาดำเนินงาน โดยการ

1. ถู้อหุ้นกับสหกรณ์ สมาชิกสามารถถือหุ้นไว้กับสหกรณ์ โดยสมัครใจหรือโดยข้อบังคับและจะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินปันผลตามหุ้นเมื่อสหกรณ์มีกำไร ทั้งนี้โดยความเห็นของที่ประชุมใหญ่

2. นำเงินมาฝากกับสหกรณ์ สหกรณ์สามารถรับฝากเงินจากสมาชิกโดยถูกต้องตามกฎหมาย สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด และสามารถฝากหรือถอนได้เช่นเดียวกับการฝากเงินที่ธนาคารพาณิชย์

3. การร่วมกันกู้ยืมเงิน เมื่อทุนดำเนินงานภายในที่มีอยู่ไม่เพียงพอ สหกรณ์อาจกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกมาบริหารงานได้ในฐานะนิติบุคคล ซึ่งหากสมาชิกรายคนไปขอกู้ยืมตามลำพังอาจถูกปฏิเสธจากแหล่งเงินทุนได้

ความร่วมมือ

- ซื่อสัตย์ ในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ บุคลากรทุกคนของสหกรณ์จะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม จึงทำให้สมาชิกเกิดความมั่นใจและร่วมมือกันในสหกรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์ ในตรงกันข้ามหากมีบุคลากรขาดความซื่อสัตย์และเกิดการทุจริตขึ้นในสหกรณ์ ก็จะมีส่งผลให้สมาชิกเกิดความกังวลหรือหวาดระแวงและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์

- เสียสละ สหกรณ์เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของหลายบุคคลเพื่อร่วมกันดำเนินธุรกิจและร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมต่างๆ ซึ่งอาจจะกระทบต่อผลประโยชน์หรือกิจกรรมส่วนตัวเฉพาะหน้าสมาชิกก็จำเป็นต้องเสียสละเพื่อให้เกิดประโยชน์หรือป้องกันไม่ให้อาณาส่วนรวมเกิดความเสียหายในระยะยาว

- สามัคคี เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดความพร้อมของบุคคลที่รวมกันเป็นกลุ่มชนหรือองค์กร ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มหรือองค์กรนั้นเกิดพลังในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

- มีวินัย การอยู่ร่วมกันของบุคคลจำนวนมาก จำเป็นที่บุคคลากรต้องมีวินัยหรือข้อปฏิบัติเพื่อความสันติสุขของสหกรณ์ซึ่งสมาชิกจะมีวินัยให้ยึดถือโดยกำหนดไว้ในข้อบังคับ ระเบียบ และมติที่ประชุมต่างๆ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2547: 7)

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ คือ ข้อกำหนดสำคัญที่สหกรณ์ทุกสหกรณ์ต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ นับเป็นสากล ปัจจุบันมีด้วยกัน 7 ข้อคือ

หลักการที่ 1 การเปิดรับสมาชิกโดยทั่วไปตามความสมัครใจ

สหกรณ์เป็นองค์กรแห่งความสมัครใจ เปิดรับบุคคลทั่วไปที่สามารถใช้บริการสหกรณ์ได้ และเต็มใจจะรับผิดชอบในฐานะสมาชิก เข้าเป็นสมาชิกโดยปราศจากการกีดกันทางเพศ ฐานะ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย

สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิกซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ บุรุษและสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็น ผู้แทนสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก ในสหกรณ์ชั้นปฐม สมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) สำหรับสหกรณ์ในระดับอื่นๆ ก็ดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตย เช่นเดียวกัน

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก

สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน (ถือหุ้น) ในสหกรณ์ของตนอย่างเสมอภาคกันและมีส่วน ในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวประชาธิปไตย ทุนของสหกรณ์อย่างน้อยๆ ส่วน หนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ โดยปกติสมาชิกจะได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) ในอัตราที่ จำกัดตามเงินลงทุน(หุ้น) ที่กำหนดเป็นเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกสามารถจัดสรรเงิน ส่วนเกินของสหกรณ์เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกอย่างดังนี้ คือ

- เพื่อการพัฒนาสหกรณ์โดยอาจกันไว้เป็นทุนสำรองซึ่งอย่างน้อยๆ จะต้องมีส่วนหนึ่งที่ นำมาแบ่งปันกันไม่ได้

- เพื่อตอบแทนแก่สมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่สมาชิกได้ทำกับสหกรณ์

- เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

หลักการที่ 4 มีการปกครองตนเองและมีอิสระ

สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยมีการควบคุมมวลสมาชิก หาก สหกรณ์จะต้องมีข้อตกลงผูกพันกับองค์กรอื่นใด ซึ่งรวมถึงหน่วยงานของรัฐด้วย หรือจะต้องเพิ่ม เงินลงทุนโดยอาศัยแหล่งเงินทุนภายนอกสหกรณ์ สหกรณ์จะต้องกระทำการดังกล่าวภายใต้เงื่อนไข ที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงดำรงไว้ ซึ่งอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย และสหกรณ์ยังคงดำรงความเป็นอิสระ

หลักการที่ 5 การให้การศึกษ การฝึกอบรม และข่าวสาร

สหกรณ์พึงให้การศึกษ และการฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการและพนักงาน เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพึงให้ข่าวสารแก่สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและบรรดาผู้นำทางความคิด ในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

หลักการที่ 7 ความห่วงใยต่อชุมชน

สหกรณ์พึงดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืนตามนโยบายที่มวลสมาชิกเห็นชอบ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2547: 9-12)

วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ คือ แนววิธีในการปฏิบัติของสหกรณ์ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสภาวะต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ไม่มีการกำหนดไว้ตายตัวซึ่งแตกต่างจากอุดมการณ์และหลักการสหกรณ์ ในวิธีการสหกรณ์นั้น จะต้องไม่ขัดแย้งกับจุดมุ่งหมาย อุดมการณ์ และหลักการสหกรณ์ ซึ่งสามารถแสดงเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานของสหกรณ์ คือ การจัดตั้งสหกรณ์นั้นส่งผลให้สมาชิก

1. มีความประหยัด จากการใช้บริการกับสหกรณ์
2. เกิดรายได้เพิ่ม จากการใช้บริการกับสหกรณ์
3. เกิดความสะดวก จากการใช้บริการกับสหกรณ์
4. สมาชิกได้รับประโยชน์และสหกรณ์มีธุรกิจที่ก้าวหน้ามั่นคง

วิธีการสหกรณ์เหล่านี้ จะแสดงไว้ใน

1. ข้อบังคับ ที่สมาชิกร่วมกันกำหนดในที่ประชุมใหญ่
2. ระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนดไว้ให้สหกรณ์ปฏิบัติ
3. มติที่ประชุมต่างๆ โดยมีลำดับสำคัญเรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ มติของคณะกรรมการย่อย

หรือคณะกรรมการต้องไม่ขัดแย้งกับมติคณะกรรมการดำเนินการ มติคณะกรรมการดำเนินการ จะต้องไม่ขัดแย้งกับมติที่ประชุมใหญ่

4. การปฏิบัติ สหกรณ์ที่กำหนดข้อบังคับหรือระเบียบหรือมติที่ประชุมไว้ดีแล้ว ต้องมีการ

ปฏิบัติจริงด้วย (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2547: 7)

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร

ความหมายของสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง องค์การที่ ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร
2. จัดหาวัสดุการเกษตรและสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่าย
3. จัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของสมาชิก
4. รับฝากเงิน
5. จัดบริการและบำรุงที่ดิน
6. ส่งเสริมความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่
7. ให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2542)

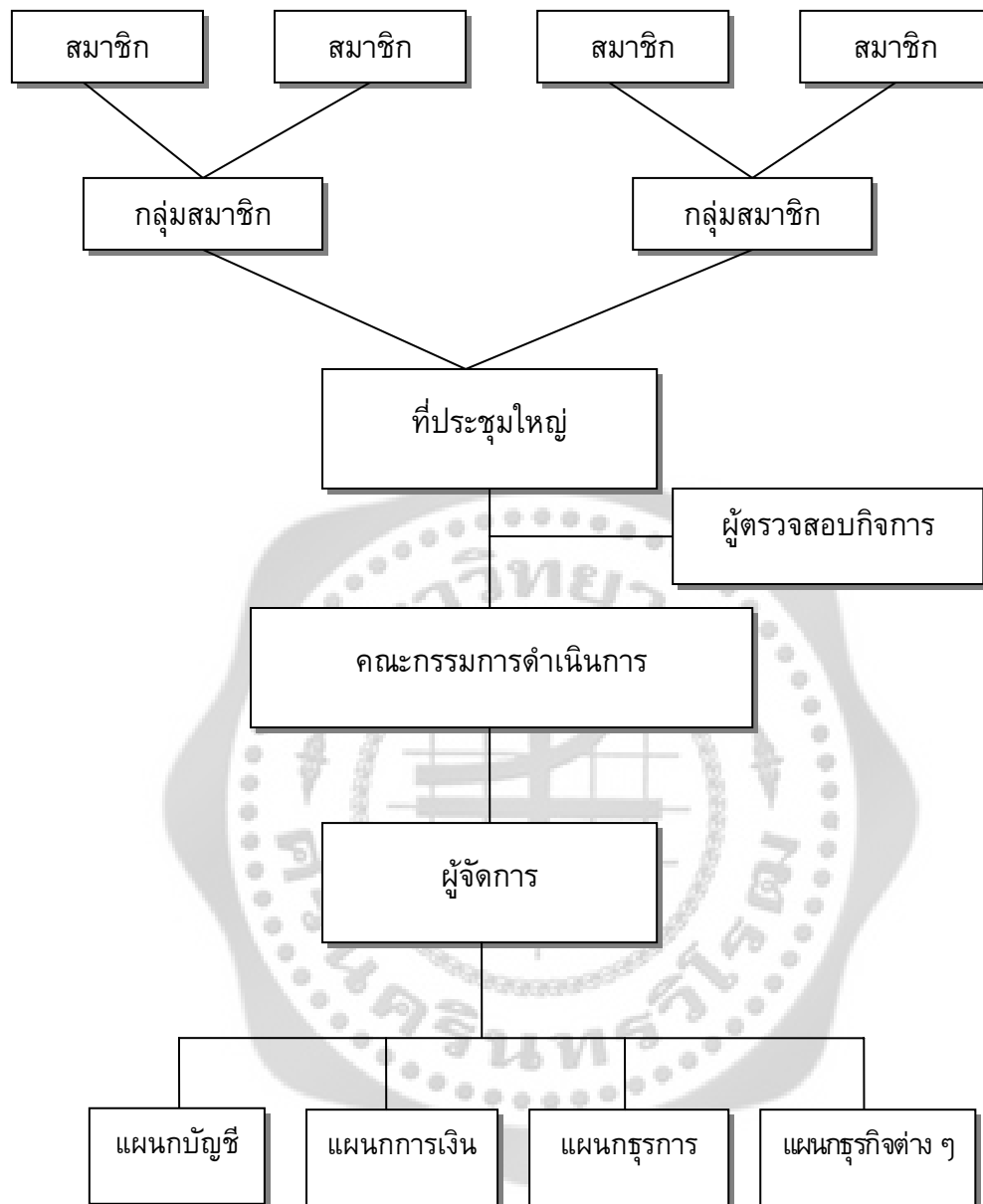
ระดับของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

1. สหกรณ์ขั้นปฐมหรือสหกรณ์ท้องถิ่น เป็นสหกรณ์ที่มีแดนดำเนินการกลุ่มหนึ่งอำเภอและให้ทำหน้าที่เป็นสหกรณ์เอนกประสงค์
2. สหกรณ์ขั้นมัธยมหรือชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเป็นสหกรณ์ซึ่งจัดตั้งโดยสหกรณ์ขั้นปฐมอย่างน้อย 3 สหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกในด้านต่างๆ เช่น การเงิน การขาย การซื้อ และการแปรรูป
3. สหกรณ์ขั้นยอดหรือชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติเป็นองค์การที่ทำธุรกิจด้านการตลาด การจัดหาสินค้าของผู้ผลิต ผู้บริโภคและเป็นคลังสินค้าให้แก่สหกรณ์ (ดำรง ปันประณต; และสะอาด แก้วเกษ. 2546: 63)

การบริหารงานของสหกรณ์

การบริหารงานของสหกรณ์จะยึดหลักเดียวกัน คือ บริหารงานโดยสมาชิก สมาชิกทุกคนจะเลือกตัวแทนซึ่งเรียกว่า“คณะกรรมการดำเนินการ” จากที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารงานให้สหกรณ์ โดยจัดจ้าง “ผู้จัดการ” ให้ปฏิบัติงานในสหกรณ์ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการดำเนินการ

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์การเกษตร

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2542. การสหกรณ์ในประเทศไทย. หน้า 46.

สมาชิก หมายถึง ผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกภายหลังที่สหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้วโดยถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว

ที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก สหกรณ์จะมีการประชุมสมาชิกทั้งหมดหรือผู้แทนสมาชิกอย่างน้อยปีละครั้ง เรียกว่า การประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณาเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. รับทราบเรื่องการรับสมาชิกเข้าใหม่ และลาออกจากสหกรณ์
2. กำหนดวงเงินกู้ยืม
3. กำหนดค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงของคณะกรรมการดำเนินการ
4. เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการหรือถอดถอนกรรมการดำเนินการทั้งคณะหรือรายตัว
5. เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ
6. พิจารณานุมัติงบดุลและรายงานประจำปี
7. พิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
8. พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
9. พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์
10. พิจารณารายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ
11. พิจารณาข้ออุทธรณ์ของสมาชิกเกี่ยวกับมติของคณะกรรมการดำเนินการ
12. พิจารณาและปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์
13. พิจารณาลงมติให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์หรือให้เข้าร่วมกับสหกรณ์อื่นในการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์
14. พิจารณาให้ความร่วมมือและประสานงานกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในการส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ตลอดจนการรับคำแนะนำช่วยเหลือทางวิชาการสหกรณ์และการศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์
15. พิจารณาควบสหกรณ์และแยกสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการ เลือกมาจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบายวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติงานของสหกรณ์

ผู้จัดการ หมายถึง ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด ผู้จัดการจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน ผู้จัดการจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ให้ทำงานในสหกรณ์ตามปริมาณธุรกิจและฐานะการเงินของสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2542: 47-48)

ลักษณะการดำเนินงานสหกรณ์ภาคการเกษตร

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 46 ได้บัญญัติไว้ว่า เพื่อให้สหกรณ์ปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจในเรื่องการผลิต การค้า การบริการ อุตสาหกรรม การให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ การรับฝากเงิน

การให้สินเชื่อ และดำเนินกิจการอย่างอื่น บรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้เสร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ภาคการเกษตร จะดำเนินการโดยยึดหลักเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก โดยทั่วไปจะดำเนินงานในเรื่องดังนี้

1. การให้สินเชื่อ สหกรณ์จะมีการจัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตร และเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นภายในครอบครัว โดยสหกรณ์จะกำหนดระเบียบและมีข้อกำหนดต่างๆ เพื่อให้เงินที่กู้ไปสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์และชำระคืนแก่สหกรณ์ได้ภายหลังการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก จะเป็นในลักษณะกำกับแนะนำโดยการส่งเสริมแนะนำ ช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ และติดตามดอกเบี้ยในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งมีการติดตามการใช้เงินกู้ หรือ การตรวจสอบการใช้เงินกู้เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามแผนการใช้เงินกู้ที่เสนอไว้
2. การรับฝากเงิน สหกรณ์จะรับฝากเงินจากสมาชิก การรับฝากจะมีทั้งประเภทเงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ โดยทั่วไปสหกรณ์จะจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากแก่สมาชิกในอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์
3. การรวมซื้อหรือการจัดสินค้ามาจำหน่าย ซึ่งได้แก่วัสดุอุปกรณ์การเกษตรและสิ่งของจำเป็นทั้งอุปโภคและบริโภค รวมทั้งปัจจัยการผลิตอื่นๆ จำหน่ายในราคายุติธรรม
4. การรวมกันขายหรือการรวบรวมผลิตผลของสมาชิก สหกรณ์จะรวบรวมผลิตผลจากสมาชิก และนำไปจำหน่ายหรือจัดหาตลาดให้ หากให้สมาชิกแต่ละคนนำไปจำหน่ายอาจจะถูกพ่อค้าเอาเปรียบได้
5. การแปรรูปหลังจากรวบรวมผลิตผลจากสมาชิก สหกรณ์ที่มีโรงงานแปรรูปก็จะทำการแปรรูป เช่น นำข้าวเปลือกไปสีข้าวของสหกรณ์ แล้วนำข้าวสารออกจำหน่าย เป็นต้น
6. การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์อาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรให้ความรู้ และคำแนะนำทางการเกษตร หรือประสานงานกับหน่วยราชการอื่น เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจวิชาการเกษตรแผนใหม่ งานส่งเสริมสหกรณ์อาชีพกลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์รวมทั้งงานสนับสนุนการประกอบอาชีพอื่นๆ

โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

(กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551)

1. หลักการและเหตุผล

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกรและปัจจุบันมีปัญหาด้านหนี้สิน ซึ่งรัฐบาล มีนโยบายที่จะพักหนี้ของเกษตรกรรายย่อยและยากจน ที่ผ่านกระบวนการจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพ เพื่อสร้างโอกาสให้เกษตรกรสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการสร้างรายได้และอาชีพที่มั่นคง ซึ่งนโยบายดังกล่าว เป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรกตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551

ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการตามมาตรการเงินทุนเพื่อประชาชนและเศรษฐกิจจากหญ้า เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2551 ตามโครงการฟื้นฟูและพักหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนให้แก่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. แต่ยังมีเกษตรกรรายย่อยและยากจนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก และมีปัญหาด้านหนี้สินพอสมควรได้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรเหล่านี้ได้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตรเช่นเดียวกัน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐครอบคลุมถึงเกษตรกรทุกภาคส่วน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงเห็นสมควรดำเนินการในส่วนของสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรด้วย แต่การดำเนินการในส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถใช้มาตรการพักหนี้ได้เช่นเดียวกับลูกค้า ธ.ก.ส. ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาข้อมูลโครงสร้างด้านการเงินของสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในธุรกิจสินเชื่อ พบว่าธุรกิจสินเชื่อให้บริการเงินกู้แก่เกษตรกรสมาชิกรายย่อยที่มีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท มีจำนวนประมาณ 950,000 ราย วงเงินกู้ทั้งสิ้นประมาณ 30,000 ล้านบาท แหล่งเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้มาจากเงินรับฝากจากเกษตรกรสมาชิก ร้อยละ 39 เงินกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 37 เงินทุนของสหกรณ์เอง ร้อยละ 16 กู้ยืมจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ หน่วยงานราชการ ธนาคารพาณิชย์ และกู้ยืมระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน ร้อยละ 18

จากแหล่งเงินทุนของแต่ละสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีที่มาจากหลายแหล่ง ซึ่งแต่ละแหล่งมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระคืน รวมทั้งสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป็นองค์กรธุรกิจขนาดเล็ก การดำเนินงานแต่ละแห่งเป็นอิสระต่อกัน ไม่สามารถเชื่อมโยงหรือถ่ายเทเงินทุนได้เหมือนสาขาธนาคาร ทำให้เป็นสาเหตุสำคัญที่เป็นข้อจำกัดในการใช้มาตรการพักชำระหนี้ ดังนั้น ในส่วนของสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จะใช้มาตรการการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยโดยเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์และเกษตรกร ที่ส่งชำระหนี้ตามปกติจะได้รับการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลงในอัตราร้อยละ 3 ต่อปีเป็นเวลา 2 รอบปีบัญชี และรัฐจะเป็นผู้รับภาระดอกเบี้ยในส่วนนี้แทน นอกจากนี้เกษตรกรรายย่อยที่ได้รับการลดภาระหนี้จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูอาชีพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้อีกด้วย (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 1)

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยที่เป็นสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้รับการลดภาระหนี้โดยการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลงร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 2 รอบปีทางบัญชี

2.2 เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกสถาบันเกษตรกร ได้มีโอกาสฟื้นฟูอาชีพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 1)

3. เป้าหมาย

สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและยากจน ที่มีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท ประมาณ 950,000 ราย มูลหนี้ ประมาณ 30,000 ล้านบาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 2)

4. ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2551 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 2)

5. แนวทางการดำเนินงาน มี 2 กิจกรรมหลัก คือ

5.1 กิจกรรมการลดภาระหนี้

การลดภาระหนี้ คือ การลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับเกษตรกรสมาชิกที่มาชำระหนี้เงินกู้และจะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จะได้รับการลดดอกเบี้ย ร้อยละ 3 ต่อปี โดยรัฐจะเป็นผู้รับภาระจ่ายดอกเบี้ยในส่วนที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรลดให้กับสมาชิกแทน เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกลดรายจ่ายในส่วนของดอกเบี้ยเงินกู้ลง เกษตรกรจะได้มีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายในครอบครัว หรือนำไปใช้เพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น เงินกู้ที่เกษตรกรสมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร แต่ละรายรวมทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท โดยจะได้รับการลดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่กู้เงินในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาจนถึงวันที่ชำระภายในระยะเวลาโครงการ รวมถึงเกษตรกรที่กู้ยืมและชำระหนี้ภายในระยะเวลาโครงการด้วย ซึ่งแต่ละรายจะได้รับการลดดอกเบี้ย ไม่เกิน 2 รอบปีบัญชี

5.2 กิจกรรมฟื้นฟูอาชีพ

กิจกรรมนี้จะสนับสนุนให้เกษตรกรสมาชิกของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการลดภาระหนี้ ให้สามารถฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่หรือสร้างแหล่งรายได้เสริม เพื่อให้กลับมาประกอบอาชีพอย่างมั่นคง มีรายได้เพียงพอที่จะดำรงชีพอยู่ได้อย่างพอเพียง และเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้ โดยให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้รวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรสมาชิก รวมทั้งเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการตามแผน ซึ่งแผนฟื้นฟูอาชีพดังกล่าวให้ดำเนินการในลักษณะเป็นกลุ่มอาชีพตามความสมัครใจของเกษตรกรสมาชิก โดยรัฐอุดหนุนเงินทุนเพื่อตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิกที่ได้รับการลดภาระหนี้ให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ใช้ดำเนินการตามแผนโดยเฉลี่ยรายละ 3,000 บาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 2)

6. วิธีดำเนินการ

6.1 กิจกรรมการลดภาระหนี้

6.1.1 การลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้สมาชิก ร้อยละ 3

- กรณีการรับชำระหนี้ที่เป็นหนี้ปกติที่ไม่ผิดสัญญาในรอบปีบัญชี หากชำระภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 31 กันยายน 2553 ให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรลดดอกเบี้ยให้กับสมาชิกได้ตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาเงินกู้ (เช่น กู้ตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2550 กำหนดชำระ 30 พฤศจิกายน 2551 หากสมาชิกมาชำระภายในเวลาตามสัญญา สามารถลดดอกเบี้ยให้สมาชิกได้ ตั้งแต่วันกู้ถึงวันชำระ)

- กรณีการรับชำระหนี้ที่ค้างชำระหรือหนี้ที่ผิดสัญญา สมาชิกจะได้รับสิทธิลดดอกเบี้ยไม่เกิน 1 รอบปีบัญชี ส่วนที่เกินจาก 1 รอบปีบัญชี สมาชิกต้องจ่ายดอกเบี้ยตามปกติที่สหกรณ์คิด (เช่น กู้ตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2549 กำหนดชำระ 30 พฤศจิกายน 2550 แต่

สมาชิกผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ หากสมาชิกมาชำระในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2551 จะได้รับการลดดอกเบี้ยเฉพาะ 1 รอบปีบัญชี คือตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2550 ถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน 2551 ส่วนก่อนวันที่ 1 ธันวาคม 2550 สมาชิกต้องเสียดอกเบี้ยและค่าปรับตามปกติ)

6.1.2 การขอเบิกเงินชดเชยคั้น

- กรมส่งเสริมสหกรณ์จะโอนเงินงบประมาณให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้เบิกจ่าย
- สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร สามารถขอเบิกเงินชดเชยจากการลดดอกเบี้ยให้กับสมาชิก จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้ทันทีตามความต้องการ ยกเว้นในปีแรกจะเบิกได้ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2551

6.2 กิจกรรมฟื้นฟูอาชีพ

6.2.1 การจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพ

- สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จัดทำแผนการฟื้นฟูอาชีพ ของสมาชิกที่ได้รับการลดภาระหนี้ โดยให้แบ่งแผนการดำเนินงานเป็น 2 ปี
- แผนฟื้นฟูอาชีพให้ดำเนินการในลักษณะเป็นกลุ่มตามความต้องการของสมาชิก
- การฟื้นฟูอาชีพ ให้รวมถึงการฟื้นฟูอาชีพเดิม การเปลี่ยนอาชีพใหม่ การเพิ่มอาชีพเสริม หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการประกอบอาชีพ

6.2.2 การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์

- กรมส่งเสริมสหกรณ์จะจ่ายอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพ ให้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่มีสมาชิกได้รับการลดภาระหนี้ เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท
- สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร นำเงินที่ได้รับอุดหนุน ไปตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิกที่ได้รับการลดภาระหนี้
- เงินกองทุนสามารถนำไปใช้จ่ายได้ตามแผนงานที่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรนำเสนอ เช่น ค่าใช้จ่ายในการให้ความรู้ ค่าเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตการตลาด ค่าวัสดุค้ำในการผลิต และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมตามแผน (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 2)

7. งบประมาณ

งบประมาณรวมเป็นเงิน 4,689 ล้านบาท แยกเป็น

7.1 งบชดเชยดอกเบี้ย ร้อยละ 3 ต่อปี รวม 2 ปี เป็นเงิน 1,800 ล้านบาท

เป็นเงินอุดหนุน เพื่อจ่ายชดเชยดอกเบี้ยให้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่มีรอบการปิดบัญชีในเดือน ตุลาคม 2551 ถึง กันยายน 2553 ที่ได้ลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับสมาชิกในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี วงเงินกู้ที่จ่ายให้สมาชิกประมาณ 30,000 ล้านบาท

7.2 งบประมาณฟื้นฟูอาชีพรายละ 3,000 บาท รวม 2 ปี เป็นเงิน 2,400 ล้านบาท

เป็นเงินอุดหนุนให้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นกองทุนในการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรสมาชิกที่ได้รับการลดภาระหนี้ ปีละ 1,425 ล้านบาท รวม 2 ปี เป็นเงิน 2,850 บาท

7.3 งบดำเนินการ รวม 3 ปี เป็นเงิน 39 ล้านบาท

เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการชี้แจงโครงการและช่วยเหลือสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในการจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรสมาชิก และค่าใช้จ่ายในการติดตาม ประสานงานการเบิกจ่ายค่าชดเชยดอกเบี้ย และติดตามกิจกรรมฟื้นฟูอาชีพของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 3)

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553
	(เม.ย. - ก.ย.51)	(ต.ค. 51 - ก.ย.52)	(ต.ค. 52 - ก.ย.53)
1. ค่าชดเชยดอกเบี้ย ร้อยละ 3 ต่อปี	-	875,654,800	924,345,200
2. ค่าฟื้นฟูอาชีพ รายละ 3,000 บาท	-		2,850,000,000
3. ค่าดำเนินการ	19,000,000	10,000,000	10,000,000
รวม	19,000,000	885,654,800	3,784,345,200

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2551). โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร. หน้า 3.

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 เกษตรกรไม่น้อยกว่า 950,000 ครอบครัวจะได้รับการลดภาระหนี้ลงโดยการลดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 2 ปี

8.2 เกษตรกรมีโอกาสนในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีขีดความสามารถในการชำระหนี้และอาจจะไม่กลับมาเป็นหนี้อีกต่อไป (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2551: 4)

แนวความคิดแก้ไขปัญหาหนี้เกษตรกรในประเทศเกาหลีใต้

หนี้ครัวเรือนของเกษตรกรนับเป็นปัญหาหลักในการทำการเกษตรในประเทศเกาหลีใต้ นับตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา และแนวโน้มปัญหาดังกล่าวยังคงสูงขึ้นอันเป็นผลมาจากปัจจัยหลายด้านด้วยกันตั้งแต่ภัยพิบัติทางธรรมชาติจนถึงนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่ไม่เอื้อต่อระบบเศรษฐกิจ การขาดแคลนแรงงานเนื่องจากการอพยพแรงงานเข้าในเมือง และสภาพแวดล้อมทางการค้าใหม่ที่ถูกนำมาโดยองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีการนำมาตรการด้านนี้มาใช้ตั้งแต่ปี 1987 เพื่อช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่เศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกรและชุมชนในชนบท ซึ่งมาตรการเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วได้มุ่งเน้นไปในเรื่องของการยืดเวลาในการชำระหนี้ อัตราดอกเบี้ยต่ำ การปล่อยสินเชื่อใหม่ หรือเงินกู้ที่ปราศจากดอกเบี้ย หรือถ้ามีดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยโดยเฉลี่ย ซึ่งแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหลักของเกษตรกรได้แก่ รัฐบาล สหกรณ์การเกษตร และสถาบันทางการเงินอื่นๆ ที่มาตรการด้านนี้ที่นำมาใช้อย่างต่อเนื่อง แต่ทว่าปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่มีท่าทีว่าจะลดลงนับตั้งแต่ปี 1980 (ยกเว้นในปี 2002) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของระบบการค้ำประกันเงินกู้ตั้งแต่วิกฤติการเงินในปี 1997

โครงการที่ริเริ่มโดยรัฐบาลในเรื่องของการปรับโครงสร้างหนี้อาจจะช่วยเกษตรกรที่มีหนี้สินจำนวนมากได้ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีคำถามอยู่ว่ามาตรการดังกล่าวมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหนี้ของเกษตรกรได้จริงหรือไม่ จึงต้องมีการประเมินมาตรการเหล่านี้บนพื้นฐานของต้นทุนกับกำไร ผลกระทบทางลบ และการมีส่วนร่วมช่วยระบบการเงินทั้งระบบ (Seong-Jae Park. 2003: 1-11)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กองติดตามและประเมินผล ฝ่ายนโยบายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2545) ได้ทำการประเมินผลโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าโครงการฯ จากภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันตก จำนวน 141 ราย ผลการศึกษาพบข้อมูลที่น่าสนใจ คือ เกษตรกรผู้พักชำระหนี้ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าชั้น B มีเหตุผลในการเข้าโครงการ เพราะรายได้ไม่เพียงพอ และส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทกลุ่มเงินออมพอเพียง ผลการดำเนินงานที่ยังไม่ดี คือ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การแจกจ่ายการผลิต การขอปัจจัยการผลิตและการดำเนินงานฟื้นฟูอาชีพ ส่วนเกษตรกรผู้ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าชั้น AAA มีเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ เพราะต้องการกู้เงินไปใช้หมุนเวียน ผลการดำเนินงานที่ยังไม่ดี คือ การได้รับเกียรติบัตร และการได้รับบัตรเอกลักษณ์ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการเข้าโครงการ เนื่องจากเห็นว่ารายได้จะเพิ่มขึ้น จะชำระหนี้ได้และเก็บออมเงินได้ แต่ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ เกษตรกรไม่สามารถออมเงินได้ตามแผน หรือข้อกำหนดของโครงการ เนื่องจากข้อจำกัดของการดำเนินการตามโครงการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกรหลังพักชำระหนี้ที่มีระยะเวลากระชั้นชิด การขาดการประสานงานระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณมีจำนวนน้อย และสิทธิประโยชน์สำหรับเกษตรกรผู้ลดภาระหนี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงเสนอให้มีการทบทวนเงื่อนไขการออมเงินของเกษตรกรผู้พักชำระหนี้ ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ส่วนเกษตรกรผู้ลดภาระหนี้ควรมีบททบทวนสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับสิทธิบัตร และบัตรเอกลักษณ์ สำหรับการประสานงานในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ควรมีความชัดเจนและรวดเร็ว

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2545) ได้ศึกษาผลการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ผลการศึกษาพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมากที่สุด ส่วนเกษตรกรที่มีคุณสมบัติแต่ไม่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเนื่องจากทำงานอยู่ต่างจังหวัด กลุ่มที่เกษตรกรสังกัดอยู่ไม่มีมติไม่เข้าร่วมโครงการ และต้องการสิทธิในการกู้เงินเพิ่ม หลังเข้าโครงการเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ในขณะที่รายจ่ายก็เพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรมีการบริโภคสินค้าคงทน มีการลงทุนเพิ่มขึ้น เกษตรกรมียอดส่งชำระหนี้ให้ ธ.ก.ส. และกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น การออมมียอดลดลง โดยในภาพรวมลูกหนี้โครงการไม่เลวลงไปกว่าเดิม สำหรับปัญหาจากการศึกษาพบว่า การเบิกจ่ายเงินงบประมาณมีความล่าช้าและยุ่งยากในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินค่าปัจจัยการผลิตระหว่าง ธ.ก.ส. กับเกษตรกรทำให้เกษตรกรเสียสิทธิประโยชน์ในการซื้อปัจจัยการผลิต รวมทั้งการเสียโอกาสในการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมและต้องออกจากโครงการเมื่อเกษตรกรกู้ยืมเงินเกินข้อกำหนด การขาดการจัดทำแผนการผลิตและแผนการเงินที่ชัดเจน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถประเมินการจัดการผลิต และการจัดการทางการเงินได้ ด้านแนวทางแก้ไขได้แนะนำว่า ควรสร้างการมีส่วนร่วมโดยให้เกษตรกรกำกับตนเองเพื่อรักษาวินัยทางการเงิน ควรเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินงบประมาณลงสู่ท้องถิ่น และให้หน่วยงานของรัฐบาลในพื้นที่ทำการประสานกับร้านค้าที่ขายปัจจัยการผลิต เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกร และหากจะมีการสำรวจในภาคสนามควรเน้นการออมที่เพิ่มขึ้น การสะสมทุนเพื่อการผลิตที่เพิ่มขึ้น รูปแบบการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น และเปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกร การจัดชั้นลูกหนี้สำหรับโครงการลดภาระหนี้ การประเมินความสำเร็จว่ามาจากการมีโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้หรือสำเร็จเพราะความเข้มแข็งของชุมชน หรือสำเร็จเพราะการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.

สมภพ รอดกลาง และคณะ (2544) ได้ศึกษาเรื่องโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้สินให้เกษตรกรรายย่อย จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปผลการศึกษา ดังนี้ ด้านภูมิหลังเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46 – 55 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีภาระหนี้สินทั้งหมดอยู่ในระหว่าง 30,001 บาท ถึง 50,000 บาท โดยต้นเงินคงเป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ระหว่าง 30,001 บาท ถึง 50,000 บาท และหนี้เงินกู้ยืมนอกระบบน้อยกว่า 30,000 บาท อาชีพของเกษตรกรส่วนมากมีอาชีพทำนา มีพื้นที่การผลิตตั้งแต่ 3 ไร่ ขึ้นไป รายได้สุทธิอยู่ระหว่าง 60,001 บาท ถึง 100,000 บาท และอยู่ในเขตชลประทาน และสาเหตุของการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้พบว่า ลำดับแรกที่เกษตรกรตัดสินใจเลือกคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเพื่อต้องการมีเงินใช้จ่ายในการบริโภคในครัวเรือนและต้องการเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพของตนเอง ส่วนสาเหตุที่เกษตรกรตัดสินใจเลือกมากที่สุด คือ ต้องการมีเงินใช้จ่ายในการบริโภคในครัวเรือน

ฉัตรไชย ประดิษฐ์วัฒนา และคณะ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยไปปฏิบัติ กรณีศึกษาจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย สรุปผลการศึกษา ดังนี้ ด้านภูมิหลังเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ในเขตจังหวัดภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41 – 50 ปี จบการศึกษาชั้นศึกษามีภาระหนี้สินทั้งหมดอยู่ในระหว่าง

30,001 บาท ถึง 50,000 บาท โดยเงินต้นคงเป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ระหว่าง 30,001 บาท ถึง 50,000 บาท และหนี้เงินกู้ยืมนอกระบบน้อยกว่า 30,000 บาท อาชีพของเกษตรกรส่วนมากมีอาชีพทำนามีพื้นที่การผลิตน้อยกว่า 10 ไร่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระหว่าง 1 – 5 คน และพบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมาก

เฉลิมพล บุญย้อย (2546) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการพักชำระหนี้เกษตรกร: ศึกษากรณี ธ.ก.ส. สาขามีนบุรี กรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษาดังนี้ ด้านภูมิหลังเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ในเขตสาขามีนบุรี กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41 – 55 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ระยะเวลาการเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. เป็นเวลามากกว่า 20 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน การถือครองที่ดินเป็นที่เช่า อาชีพของเกษตรกรส่วนมากมีอาชีพทำนา และพบว่า การเปลี่ยนแปลงรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการกับหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 45 มีรายได้เท่าเดิม ร้อยละ 34 มีรายได้เพิ่มขึ้น น้อยกว่า 10,000 บาท และร้อยละ 21 มีรายได้เพิ่มขึ้นตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป

ยุพดี สารทอง (2547) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบสถาบันเกษตรกรกรณีศึกษา สหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดสกลนคร สรุปผลการศึกษา ดังนี้ สมาชิกสหกรณ์ที่มีคุณสมบัติและมีสิทธิตามประกาศของสหกรณ์สมัครเข้าร่วมโครงการร้อยละ 61.64 ไม่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการร้อยละ 38.36 เนื่องจากไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร เพราะไม่ได้เข้าร่วมประชุมรับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ออกไปทำมาหากินนอกแดนดำเนินงานสหกรณ์ และสมาชิกมีการเข้าช้อนกับลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ การปฏิบัติงานของพนักงานและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เป็นการเพิ่มการปฏิบัติงานจากหน้าที่ประจำอยู่แล้ว แต่ละขั้นตอนของโครงการมีการกำหนดระยะเวลาไว้ ไม่สามารถปฏิบัติงานในเวลาปกติได้ทันตามกำหนด ต้องจัดทำนอกเวลาหรือในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ การจัดทำเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ การขอรับเงินชดเชยดอกเบี้ยจากรัฐบาลมีรายละเอียดของเอกสารจำนวนมาก ไม่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ทำให้เสียเวลาในการจัดทำเรียงเรียงสอบความถูกต้องเพื่อให้ผู้สอบบัญชีรับรองงบการเงินอีกครั้งหนึ่ง การจ่ายเงินส่วนลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี ให้แก่สมาชิกสหกรณ์นั้นในปีแรกที่เริ่มโครงการ (1 ตุลาคม 2544 – 31 มีนาคม 2545) สหกรณ์ไม่ได้ลดให้สมาชิกทันทีที่มาชำระหนี้ เพราะสหกรณ์ยังไม่มั่นใจว่าจะเบิกคืนได้ และความไม่ชัดเจนของโครงการ จึงไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ และได้เบิกจ่ายให้กับสหกรณ์ได้ทั้งหมด 23 สหกรณ์ เป็นเงิน 2,885,806.22 บาท ส่วนอีก 5 สหกรณ์ ไม่ได้เบิกจ่ายเนื่องจากไม่มีสมาชิกสหกรณ์มาชำระหนี้จึงไม่มียอดดอกเบี้ยที่จะขอเบิกปรากฏในงบการเงิน ส่วนปีที่สอง (1 เมษายน 2545 – 31 มีนาคม 2546) เบิกจ่ายให้กับสหกรณ์ได้ 24 สหกรณ์ เป็นเงิน 6,615,774.28 บาท ส่วนที่เหลืออีก 2 สหกรณ์ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ เนื่องจากปฏิบัติผิดเงื่อนไขของโครงการ และอีก 2 สหกรณ์สมาชิกไม่มาชำระหนี้ จึงไม่มียอดดอกเบี้ยที่จะขอเบิกปรากฏในงบการเงิน การฟื้นฟูอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ที่มีสมาชิกขอรับการฟื้นฟูอาชีพ จำนวน 3,531 คน

จาก 24 สหกรณ์ และผ่านการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งหมด 3,466 คน คิดเป็นร้อยละ 98 ของสมาชิกที่ขอรับการฟื้นฟูอาชีพทั้งหมด โดยอบรมทั้งหมด 11 หลักสูตร โดยแบ่งเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มพืช กลุ่มสัตว์ กลุ่มประมง และกลุ่มทางเลือกอื่นๆ

มงคล อ่อนแก้ว (2547) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย : ศึกษากรณีเกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดสิงห์บุรี ในรอบปีบัญชี 2544 สรุปผลการศึกษา ดังนี้ ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการลดภาระหนี้อยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ คือ จำนวนที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ และอาชีพหลักที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเกษตรกรที่มีที่ดินน้อยจะให้ความสำคัญกับโครงการมาก อาชีพหลักที่ต่างกันทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพักชำระหนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนเพศ อายุการเป็นสมาชิก ธ.ก.ส. จากการศึกษาไม่พบความแตกต่าง การฟื้นฟูอาชีพ/การเพิ่มผลผลิตกับความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $(r) = 0.413$ และการฟื้นฟูอาชีพ/การเพิ่มผลผลิตกับโอกาสในการออมเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $(r) = 0.514$ กล่าวคือ หากการฟื้นฟูอาชีพ/การเพิ่มผลผลิตมีประสิทธิภาพมากจะทำให้การชำระหนี้และการออมเพิ่มขึ้นด้วย

กาญจนา นามวิจิตร (2548) ได้ศึกษาผลการลดภาระหนี้ให้แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรกันทรวิชัย จำกัด สรุปผลการศึกษา ดังนี้ ผลการศึกษาด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยการวิเคราะห์อัตราร้อยละปีฐาน พบว่าหลังเข้าโครงการลดภาระหนี้ สหกรณ์ประสบผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจจากการมีกำไรติดต่อกัน 3 ปี ตั้งแต่ปี 2545 – 2547 ทรัพย์สินของสหกรณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นลดลง ดอกเบี้ยค้างรับลดลง ทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้น เนื่องจากการดำเนินธุรกิจได้กำไรและจัดสรรสมทบเข้าเป็นทุนของสหกรณ์ ผลการศึกษาด้านการลดภาระหนี้ให้แก่สมาชิก โดยการวิเคราะห์อัตราร้อยละจากจำนวนการตอบแบบสอบถามของสมาชิก กรรมการสหกรณ์ และผู้จัดการสหกรณ์ พบว่า ด้านสินเชื่อสมาชิกสามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนดสัญญา และส่วนใหญ่ มีมูลหนี้คงเหลือระหว่าง 1 – 20,000 บาท เนื่องจากการได้รับสิทธิลดดอกเบี้ยเงินกู้สมาชิกมีรายได้อื่นเพิ่มขึ้นเนื่องจากได้รับการฟื้นฟูอาชีพหลังลดภาระหนี้ มีการฝากเงินกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นเพราะรายได้จากสวนลดอัตราดอกเบี้ยและการใช้ผลผลิตฝากแทนเงินสดได้ มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรอื่นเพิ่มขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารกลุ่มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และใช้บริการด้านธุรกิจขายจากสหกรณ์มากที่สุด รองลงมาเป็นด้านเงินฝาก ส่วนธุรกิจสินเชื่อพบว่าสมาชิกมีมูลหนี้ลดลง โดยการลดภาระหนี้ให้สมาชิกนี้ ส่วนหนึ่งเป็นบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและผู้จัดการสหกรณ์

ธวัชชัย ศीलแสน (2548) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบสถาบันเกษตรกร : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรบาง

บัวทอง จำกัด สรุปผลการศึกษา ดังนี้ 1. สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ฯ ส่วนใหญ่สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้น จากก่อนเข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ทั้งหมด (ร้อยละ 100) จำนวน 3 ราย (ร้อยละ 2.04) หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วปรากฏว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ได้ทั้งหมด (ร้อยละ 100) เพิ่มขึ้นเป็น 55 ราย (ร้อยละ 39.5) เนื่องจากอยากได้เงินสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จ่ายให้รายละ 3,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่าภายหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว อาชีพทำนา ประมง รับจ้างและค้าขายเป็นอาชีพที่มีความสามารถในการชำระหนี้เพิ่มขึ้น มีเงินออมเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้นและชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ในขณะที่อาชีพอื่นๆ มีความสามารถในการชำระหนี้ เงินออม รายได้ และชีวิตความเป็นอยู่เหมือนเดิม คือ ไม่เปลี่ยนแปลง 2. สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่ไม่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ฯ เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญในเรื่องการเพิ่มขีดความสามารถสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้เป็นหลัก อีกทั้งการเข้าถึงข้อมูลไม่สามารถทำได้เหมือนกลุ่มเข้าร่วมโครงการ จึงไม่นำเสนอประเด็นความสามารถในการชำระหนี้ แต่ได้สอบถามสาเหตุที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการพบว่า มีขั้นตอนยุ่งยาก และอยากเข้าร่วมหากมีโครงการลักษณะแบบนี้อีก โดยอาชีพทำนา ประมง เป็นอาชีพที่สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติมีเงินออม รายได้เพิ่มขึ้น ขณะที่อาชีพรับจ้าง ค้าขาย เมื่อไม่ได้เข้าร่วมโครงการแล้วปรากฏว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้เหมือนเดิม ไม่มีเงินออม และรายได้ไม่เพิ่มขึ้น

จากแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการดำเนินงานตามโครงการ ยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำการประเมินในรูปแบบจำลองของมาร์วิน ซี. อัลคิน มาใช้ในการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เพื่อให้การศึกษาที่เป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น เพราะรูปแบบจำลองของมาร์วิน ซี. อัลคิน มีความครอบคลุมมากจะทำให้ทราบว่าโครงการนั้นๆ มีการวางระบบได้เหมาะสมหรือไม่ การวางแผนโครงการสอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ การนำโครงการไปปฏิบัติมีปัญหาหรือไม่อย่างไร ผลผลิตที่ได้นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงหรือการพัฒนาอย่างไรบ้าง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากแนวความคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในบทที่ 2 ผู้วิจัยใช้หลักการในแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยต่างๆ นั้นเป็นแนวทาง และเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาถึงการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ นั้น เป็นการศึกษาถึงข้อมูลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ จำนวน 25 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 21 คน และจากสถิติจำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 3 สหกรณ์ จำนวน 1,768 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยจะเลือกกลุ่มของเจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ สังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน กลุ่มของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 21 คน และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random Sampling) และใช้กลุ่มตัวอย่าง 326 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง
 N = ขนาดประชากร
 e = ระดับความคลาดเคลื่อน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 1,768 คน ย่อมให้เกิดการผิดพลาด 0.05 ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

$$n = \frac{1,768}{1 + 1,768 (.05)^2}$$

$$= \frac{1,768}{5.42} = 326 \text{ คน}$$

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ดังนี้

เป็นแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ จำนวน 25 ชุด เจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 21 ชุด และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 326 ชุด เป็นข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร โดยใช้รูปแบบการประเมิน มาร์วิน ซี. อัลคิน (Marvin C. Alkin.) ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ และเงินเดือนหรือรายได้

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินระบบ (Systems Asesment) ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ หลักการของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ และสภาพแวดล้อม

2. การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับบุคลากร สถานที่ เวลา และวัสดุอุปกรณ์

3. การประเมินการนำโครงการไปปฏิบัติ (Program Implementation) ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และการใช้ทรัพยากร

4. การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และการใช้ทรัพยากร

5. การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification) ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินการโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นการสร้างคำถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้

แบบสอบถามส่วนที่ 2 ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scales คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีช่วงห่างของคะแนนที่เท่ากันคือ 1 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด มีระดับคะแนนเท่ากับ 5

มาก มีระดับคะแนนเท่ากับ 4

ปานกลาง มีระดับคะแนนเท่ากับ 3

น้อย มีระดับคะแนนเท่ากับ 2

น้อยที่สุด มีระดับคะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมินในครั้งนี้ จะใช้เกณฑ์การผ่านการประเมินที่คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.40

แบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นการสร้างคำถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อการกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยการใช้รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ข้อเสนอแนะต่างๆ แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

6. นำแบบสอบถามทั้งสองฉบับไปหาความเชื่อมั่น

วิธีการหาคุณภาพแบบสอบถาม

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถาม

โดยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบข้อความ หรือคำถามในเครื่องมือวิจัยอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เครื่องมือที่สร้างสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach alpha – coefficient)

จากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เท่ากับ 0.8412 เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เท่ากับ 0.8058 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ เท่ากับ 0.6608

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้แก่เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า (กรุงเทพ) จำกัด สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด และสหกรณ์การเกษตรไพศาลี จำกัด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการประเมินระบบ การประเมินการวางแผนโครงการ การนำโครงการไปปฏิบัติ การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ และการประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ ตามการศึกษาถึงการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประเมินผลโดยใช้

ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าเฉลี่ยค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม โดยใช้สถิติที่ใช้คือ สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA)
4. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิธีแบบ LSD (Least-Significant Different)
5. การวิเคราะห์ทางสถิติครั้งนี้ใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่มีตัวแปร 2 กลุ่ม เป็นอิสระจากกัน
2. ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ในกรณีที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบว่ามี ความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สหกรณ์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่มีตัวแปร 2 กลุ่ม เป็นอิสระจากกัน
2. ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ในกรณีที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบว่ามี ความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่มีตัวแปร 2 กลุ่ม เป็นอิสระจากกัน
2. ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ในกรณีที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบว่ามี ความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่มีตัวแปร 2 กลุ่ม เป็นอิสระจากกัน

2. ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ในกรณีที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบว่ามี ความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

1.2 ผลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 5 ด้าน

1.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	13	52.00
- หญิง	12	48.00
2. อายุ		
- ไม่เกิน 35 ปี	6	24.00
- 36 - 45 ปี	12	48.00
- มากกว่า 45 ปี	7	28.00
3. ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	15	60.00
- สูงกว่าปริญญาตรี	10	40.00
4. ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
- นักวิชาการสหกรณ์	20	80.00
- เจ้าหน้าที่งานส่งเสริมสหกรณ์	5	20.00
5. ระดับตำแหน่งงาน		
- ชำนาญการพิเศษ	4	16.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ระดับตำแหน่ง (ต่อ)		
- ชำนาญการ	10	40.00
- ปฏิบัติการ	7	28.00
- ชำนาญงาน	4	16.00
6. เงินเดือน		
- ไม่เกิน 12,000 บาท	7	28.00
- 12,001 - 20,000 บาท	6	24.00
- มากกว่า 20,000 บาท	12	48.00

จากตาราง 3 พบว่า

1. เพศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีมากถึง ร้อยละ 52.0 และเพศหญิง ร้อยละ 48.0

2. อายุ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุช่วง 36 - 45 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาคือ อายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 และอายุไม่เกิน 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0

3. ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.0

4. ตำแหน่งงานปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเป็นนักวิชาการสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาคือ เจ้าพนักงานส่งเสริมสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 20.0

5. ระดับตำแหน่งงาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นระดับชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ ระดับปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 28.0 และระดับชำนาญการพิเศษและระดับชำนาญงาน คิดเป็นร้อยละ 16.0

6. เงินเดือน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาคือ ไม่เกิน 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.0 และ 12,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.0

1.2 ผลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 5 ด้าน

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านระบบ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์	3.200	0.707	ปานกลาง
2. เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี	3.160	0.850	ปานกลาง
3. สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้	2.880	0.781	ปานกลาง
4. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ	3.400	0.913	ปานกลาง
5. เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนเงินกู้ที่ต้องชำระสูง	3.400	0.866	ปานกลาง
6. เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผิดนัดชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา	3.080	0.997	ปานกลาง
7. โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัยซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี	2.280	1.061	น้อย
รวม	3.280	0.737	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านระบบ เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนเงินกู้ที่ต้องชำระสูง

และเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผิदनชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลาตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัยซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการวางแผนโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี	3.360	0.757	ปานกลาง
2. มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม	3.360	0.638	ปานกลาง
3. ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้	3.640	0.638	มาก
4. การลดดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น	3.400	0.645	ปานกลาง
5. รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว	3.200	0.764	ปานกลาง
6. สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ อย่างเหมาะสม	3.000	0.645	ปานกลาง
รวม	3.360	0.638	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้รายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการวางแผนโครงการ เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี

มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชีมีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง	3.760	0.663	มาก
2. มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร	3.480	0.653	มาก
3. จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ	3.560	0.768	มาก
4. เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้	3.960	0.735	มาก
5. สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก	3.760	0.831	มาก
6. มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน	3.720	0.737	มาก
7. เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง	3.720	0.458	มาก
8. คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร	3.840	0.688	มาก
9. การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.560	0.651	มาก
รวม	3.880	0.666	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่

กรมส่งเสริมสหกรณ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร มีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง คู่มีระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร และการใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ	3.600	0.707	มาก
2. มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ	3.400	0.500	ปานกลาง
3. มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน	3.600	0.645	มาก
4. มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง	3.480	0.653	มาก
5. มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้	3.560	0.651	มาก
6. มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง	3.760	0.663	มาก
7. มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ	3.320	0.690	ปานกลาง
8. เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา	3.560	0.651	มาก
9. มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.440	0.712	มาก
รวม	3.600	0.707	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกร ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อม ในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ มีการติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อยู่เสมอ และมีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อยู่เสมอ

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการยอมรับโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.320	0.748	ปานกลาง
2. ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้	2.960	0.978	ปานกลาง
3. เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการ ของสหกรณ์	3.520	0.586	มาก
4. เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น	3.080	0.997	ปานกลาง
5. เมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	3.080	0.862	ปานกลาง
6. เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3.640	0.860	มาก
รวม	3.280	0.737	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการยอมรับโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์เชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

1.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

1.3.1 การวิเคราะห์จำแนกตามเพศ

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ

ด้าน	เพศ	Mean	S.D.	df	t	Sig.
ระบบ	ชาย	3.077	0.641	23	0.279	0.783
	หญิง	3.000	0.739			
การวางแผนโครงการ	ชาย	3.231	0.725	23	-1.057	0.301
	หญิง	3.500	0.522			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ชาย	4.000	0.816	23	0.935	0.359
	หญิง	3.750	0.452			
การปรับปรุงโครงการ	ชาย	3.615	0.768	23	0.111	0.913
	หญิง	3.583	0.669			
การยอมรับโครงการ	ชาย	3.077	0.760	23	-1.468	0.156
	หญิง	3.500	0.674			

จากตาราง 9 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และ ด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 การวิเคราะห์จำแนกตามอายุ

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามอายุ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.031	1.016	2.503	0.105
	ภายในกลุ่ม	22	8.929	0.406		
	รวม	24	10.960			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.081	0.041	0.093	0.912
	ภายในกลุ่ม	22	9.679	0.440		
	รวม	24	9.760			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.033	0.016	0.034	0.967
	ภายในกลุ่ม	22	10.607	0.482		
	รวม	24	10.640			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.452	0.226	0.431	0.655
	ภายในกลุ่ม	22	11.548	0.525		
	รวม	24	12.000			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.611	2.306	6.018*	0.008
	ภายในกลุ่ม	22	8.429	0.383		
	รวม	24	13.040			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ และด้านการปรับปรุงโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการยอมรับโครงการ พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบคู่ที่แตกต่างกันโดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของอายุ ในด้านการยอมรับโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 35 ปี	36 - 45 ปี	มากกว่า 45 ปี
ไม่เกิน 35 ปี	3.667	-	0.833*	-0.048
36 - 45 ปี	2.833		-	-0.881*
มากกว่า 45 ปี	3.714			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการยอมรับโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี กับ อายุไม่เกิน 35 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี กับ อายุระหว่าง 36 - 45 ปี

1.3.3 การวิเคราะห์จำแนกตามระดับการศึกษา

ตาราง 12 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.327	0.327	0.707	0.409
	ภายในกลุ่ม	23	10.633	0.462		
	รวม	24	10.960			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	1.127	1.127	3.002	0.097
	ภายในกลุ่ม	23	8.633	0.375		
	รวม	24	9.760			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	1	1.307	1.307	3.220	0.086
	ภายในกลุ่ม	23	9.333	0.406		
	รวม	24	10.640			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.167	0.167	0.324	0.575
	ภายในกลุ่ม	23	11.833	0.514		
	รวม	24	12.000			

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.107	0.107	0.190	0.667
	ภายในกลุ่ม	23	12.933	0.562		
	รวม	24	13.040			

จากตาราง 12 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.4 การวิเคราะห์จำแนกตามตำแหน่ง

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.360	0.360	0.781	0.386
	ภายในกลุ่ม	23	10.600	0.461		
	รวม	24	10.960			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	1.210	1.210	3.255	0.084
	ภายในกลุ่ม	23	8.550	0.372		
	รวม	24	9.760			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.090	0.090	0.196	0.662
	ภายในกลุ่ม	23	10.550	0.459		
	รวม	24	10.640			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.250	0.250	0.489	0.491
	ภายในกลุ่ม	23	11.750	0.511		
	รวม	24	12.000			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	1.440	1.440	2.855	0.105
	ภายในกลุ่ม	23	11.600	0.504		
	รวม	24	13.040			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.5 การวิเคราะห์จำแนกตามระดับตำแหน่ง

ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับตำแหน่ง

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.146	1.049	2.818	0.064
	ภายในกลุ่ม	21	7.814	0.372		
	รวม	24	10.960			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.431	0.810	2.322	0.104
	ภายในกลุ่ม	21	7.329	0.349		
	รวม	24	9.760			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.311	0.104	0.211	0.888
	ภายในกลุ่ม	21	10.329	0.492		
	รวม	24	10.640			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.171	0.390	0.757	0.531
	ภายในกลุ่ม	21	10.829	0.516		
	รวม	24	12.000			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.761	2.920	14.334*	0.000
	ภายในกลุ่ม	21	4.279	0.204		
	รวม	24	13.040			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ และด้านการปรับปรุงโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการยอมรับโครงการ พบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับตำแหน่ง ด้านการยอมรับโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ชำนาญการพิเศษ	ชำนาญการ	ปฏิบัติการ	ชำนาญงาน
ชำนาญการพิเศษ	4.250	-	1.550*	0.536	1.250*
ชำนาญการ	2.700		-	-1.014*	-0.300
ปฏิบัติการ	3.714			-	0.714*
ชำนาญงาน	3.000				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกันที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการยอมรับโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

1. ระดับชำนาญการ กับ ระดับชำนาญการพิเศษ
2. ระดับชำนาญงาน กับ ระดับชำนาญการพิเศษ
3. ระดับปฏิบัติการ กับ ระดับชำนาญการ
4. ระดับชำนาญงาน กับ ระดับปฏิบัติการ

1.3.6 การวิเคราะห์จำแนกตามเงินเดือน

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเงินเดือน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.531	2.266	7.754*	0.003
	ภายในกลุ่ม	22	6.429	0.292		
	รวม	24	10.960			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.748	0.374	0.913	0.416
	ภายในกลุ่ม	22	9.012	0.410		
	รวม	24	9.760			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.295	0.147	0.313	0.734
	ภายในกลุ่ม	22	10.345	0.470		
	รวม	24	10.640			

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.571	0.286	0.550	0.585
	ภายในกลุ่ม	22	11.429	0.519		
	รวม	24	12.000			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.076	0.538	0.989	0.388
	ภายในกลุ่ม	22	11.964	0.544		
	รวม	24	13.040			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีเงินเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ส่วนด้านระบบ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ที่แตกต่างกัน โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับเงินเดือน ด้านระบบ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 12,000 บาท	12,001 – 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
ไม่เกิน 12,000 บาท	3.714	-	1.048*	0.881*
12,001 – 20,000 บาท	2.667		-	-0.167
มากกว่า 20,000 บาท	2.833			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่มีเงินเดือนแตกต่างกัน ที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ระหว่าง 12,001 – 20,000 บาท กับ เงินเดือนไม่เกิน 12,000 บาท และเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท กับ เงินเดือนไม่เกิน 12,000 บาท

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

2.2 ผลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 5 ด้าน

2.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 18 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สหกรณ์

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	8	38.10
- หญิง	13	61.90
2. อายุ		
- ไม่เกิน 30 ปี	6	28.57
- 31 - 40 ปี	8	38.10
- 41 - 50 ปี	4	19.05
- มากกว่า 50 ปี	3	14.29
3. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	38.10
- ปริญญาตรี	10	47.62
- สูงกว่าปริญญาตรี	3	14.29
4. ตำแหน่ง		
- ผู้จัดการ	3	14.29
- ผู้ช่วยผู้จัดการ	3	14.29
- เจ้าหน้าที่สินเชื่อ	5	23.81
- เจ้าหน้าที่บัญชี	4	19.05
- อื่นๆ	6	28.57

ตาราง 18 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. เงินเดือน		
- ไม่เกิน 10,000 บาท	10	47.62
- 10,001 - 20,000 บาท	7	33.33
- มากกว่า 20,000 บาท	4	19.05

จากตาราง 18 พบว่า

1. เพศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีมากถึงร้อยละ 61.9 และเพศชาย ร้อยละ 38.1

2. อายุ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุ 31 - 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.1 รองลงมาคือ อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 ช่วงอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.05 และอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.29

3. ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.62 รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.10 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14.29

4. ตำแหน่ง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีตำแหน่งงานอื่นๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การตลาด คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 23.81 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บัญชี คิดเป็นร้อยละ 19.05 และตำแหน่งผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 14.29

5. เงินเดือน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.62 รองลงมาคือ เงินเดือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเงินเดือน มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.05

2.2 ผลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 5 ด้าน

ตาราง 19 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านระบบ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์	3.000	1.183	ปานกลาง
2. เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี	2.810	0.750	ปานกลาง
3. สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้	3.000	1.183	ปานกลาง
4. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ	2.905	1.091	ปานกลาง
5. เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง	2.762	0.768	ปานกลาง
6. เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดผ่อนชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา	2.762	0.889	ปานกลาง
7. โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัยซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี	1.905	1.044	น้อย
รวม	2.619	0.805	ปานกลาง

จากตาราง 19 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการประเมินระบบเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้น

เงินกู้ที่ต้องชำระสูง และเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดผ่อนชำระหนี้กับสหกรณ์ ตามกำหนดเวลา ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นระดับน้อย 1 ข้อ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

ตาราง 20 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการวางแผนโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี	3.714	0.644	มาก
2. มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม	3.524	0.602	มาก
3. ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้	3.952	0.740	มาก
4. การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น	3.571	0.870	มาก
5. รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว	3.000	0.707	ปานกลาง
6. สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ อย่างเหมาะสม	3.190	0.680	ปานกลาง
รวม	3.619	0.590	มาก

จากตาราง 20 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการวางแผนโครงการ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับมาก 4 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อ

เกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ และการลดดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ รัฐบาลลดดอกเบี้ยเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกร เป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ อย่างเหมาะสม

ตาราง 21 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง	4.000	0.632	มาก
2. มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร	3.762	0.700	มาก
3. จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณ ประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณ งานและความรับผิดชอบ	3.667	0.730	มาก
4. เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้	4.143	0.910	มาก
5. สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้ง เป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก	3.905	1.136	มาก
6. มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรม ส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน	4.000	0.707	มาก
7. เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับ เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง	4.095	0.539	มาก
8. คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและ เอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อ สหกรณ์และเกษตรกร	3.810	0.602	มาก
9. การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.714	0.956	มาก
รวม	4.000	0.548	มาก

จากตาราง 21 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับ

มากทั้งหมด คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง คู่มีระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร และมีการใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ตาราง 22 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ	3.524	0.873	มาก
2. มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ	3.286	0.902	ปานกลาง
3. มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน	3.524	0.750	มาก
4. มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง	3.524	0.680	มาก
5. มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้	3.857	0.793	มาก
6. มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง	3.714	0.717	มาก
7. มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ	3.476	0.680	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

	การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8.	เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระจื่อหรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา	3.476	0.750	มาก
9.	มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.429	0.870	มาก
	รวม	3.524	0.750	มาก

จากตาราง 22 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับมาก 8 ข้อ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะ และความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระจื่อหรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ

ตาราง 23 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการยอมรับโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.286	0.956	ปานกลาง
2. ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้	2.952	1.117	ปานกลาง
3. เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์	4.190	0.602	มาก
4. เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น	3.429	1.028	มาก
5. เมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	3.190	0.928	ปานกลาง
6. เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3.619	0.973	มาก
รวม	3.476	0.873	มาก

จากตาราง 23 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการยอมรับโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความคิดเห็นระดับมาก 3 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์เชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

2.3.1 การวิเคราะห์จำแนกตามเพศ

ตาราง 24 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ

ด้าน	เพศ	Mean	S.D.	df	t	Sig.
ระบบ	ชาย	2.375	0.744	19	-1.096	0.287
	หญิง	2.769	0.832			
การวางแผนโครงการ	ชาย	3.500	0.535	19	-0.717	0.482
	หญิง	3.692	0.630			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ชาย	4.125	0.641	19	0.813	0.426
	หญิง	3.923	0.494			
การปรับปรุงโครงการ	ชาย	4.000	0.926	19	2.589*	0.018
	หญิง	3.231	0.439			
การยอมรับโครงการ	ชาย	3.750	1.165	19	1.136	0.270
	หญิง	3.308	0.630			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปรับปรุงโครงการพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 การวิเคราะห์จำแนกตามอายุ

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามอายุ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.411	0.804	1.296	0.308
	ภายในกลุ่ม	17	10.542	0.620		
	รวม	20	12.952			

ตาราง 25 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.286	0.095	0.243	0.865
	ภายในกลุ่ม	17	6.667	0.392		
	รวม	20	6.952			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.375	0.125	0.378	0.770
	ภายในกลุ่ม	17	5.625	0.331		
	รวม	20	6.000			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.113	1.038	2.171	0.129
	ภายในกลุ่ม	17	8.125	0.478		
	รวม	20	11.238			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.738	0.579	0.730	0.548
	ภายในกลุ่ม	17	13.500	0.794		
	รวม	20	15.238			

จากตาราง 25 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.3 การวิเคราะห์จำแนกตามระดับการศึกษา

ตาราง 26 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้านจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.186	1.593	2.936	0.079
	ภายในกลุ่ม	18	9.767	0.543		
	รวม	20	12.952			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.011	0.005	0.014	0.986
	ภายในกลุ่ม	18	6.942	0.386		
	รวม	20	6.952			

ตาราง 26 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.000	0.000	0.000	1.000
	ภายในกลุ่ม	18	6.000	0.333		
	รวม	20	6.000			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.971	0.486	0.852	0.443
	ภายในกลุ่ม	18	10.267	0.570		
	รวม	20	11.238			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.638	1.819	2.823	0.086
	ภายในกลุ่ม	18	11.600	0.644		
	รวม	20	15.238			

จากตาราง 26 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.4 การวิเคราะห์จำแนกตามตำแหน่ง

ตาราง 27 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้านจำแนกตามตำแหน่ง

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	4	4.419	1.105	2.071	0.132
	ภายในกลุ่ม	16	8.533	0.533		
	รวม	20	12.952			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.919	0.230	0.609	0.662
	ภายในกลุ่ม	16	6.033	0.377		
	รวม	20	6.952			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.950	0.238	0.752	0.571
	ภายในกลุ่ม	16	5.050	0.316		
	รวม	20	6.000			

ตาราง 27 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.571	0.643	1.187	0.354
	ภายในกลุ่ม	16	8.667	0.542		
	รวม	20	11.238			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.488	0.622	0.781	0.554
	ภายในกลุ่ม	16	12.750	0.797		
	รวม	20	15.238			

จากตาราง 27 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.5 การวิเคราะห์จำแนกตามเงินเดือน

ตาราง 28 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้านจำแนกตามเงินเดือน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.924	0.962	1.570	0.235
	ภายในกลุ่ม	18	11.029	0.613		
	รวม	20	12.952			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.595	0.298	0.843	0.447
	ภายในกลุ่ม	18	6.357	0.353		
	รวม	20	6.952			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.971	0.486	1.739	0.204
	ภายในกลุ่ม	18	5.029	0.279		
	รวม	20	6.000			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.588	1.794	4.221*	0.031
	ภายในกลุ่ม	18	7.650	0.425		
	รวม	20	11.238			

ตาราง 28 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.731	2.365	4.052*	0.035
	ภายในกลุ่ม	18	10.507	0.584		
	รวม	20	15.238			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ที่มีเงินเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบด้านการวางแผนโครงการ และด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปรับปรุงโครงการและด้านการยอมรับโครงการ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 29 และ 30

ตาราง 29 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเงินเดือน ในด้านการปรับปรุงโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001 - 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
ไม่เกิน 10,000 บาท	3.100	-	-0.900*	-0.650
10,001 - 20,000 บาท	4.000		-	0.250
มากกว่า 20,000 บาท	3.750			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีเงินเดือนที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการปรับปรุงโครงการ คือ 10,001 - 20,000 บาท กับ กลุ่มเงินเดือนไม่เกิน 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 30 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเงินเดือน ในด้านการยอมรับโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001 - 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
ไม่เกิน 10,000 บาท	3.100	-	-1.043*	-0.150
10,001 - 20,000 บาท	4.143		-	0.893
มากกว่า 20,000 บาท	3.250			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีเงินเดือนที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ในด้านการยอมรับโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ระหว่างกลุ่มเงินเดือน 10,001 - 20,000 บาท กับ กลุ่มเงินเดือนไม่เกิน 10,000 บาท

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

3.2 ผลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 5 ด้าน

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 31 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	184	56.44
- หญิง	142	43.56
2. อายุ		
- ไม่เกิน 35 ปี	57	17.48
- 36 - 47 ปี	115	35.28
- 48 - 60 ปี	101	30.98
- มากกว่า 60 ปี	53	16.26
3. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า	141	43.25
- ประถมศึกษาปีที่ 6	96	29.45
- มัธยมศึกษาตอนต้น	46	14.11
- มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	35	10.74
- อนุปริญญา (ปวส.)	2	0.61
- ปริญญาตรี	6	1.84
4. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์		
- ไม่เกิน 5 ปี	83	25.46

ตาราง 31 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ (ต่อ)		
- 6-10 ปี	102	31.29
- 11-15 ปี	57	17.48
- 16-20 ปี	43	13.19
- มากกว่า 20 ปี	41	12.58
5. รายได้เฉลี่ยต่อปี		
- ไม่เกิน 50,000 บาท	33	10.12
- 50,001 – 100,000 บาท	87	26.69
- 100,001 – 150,000 บาท	57	17.48
- 150,001 – 200,000 บาท	51	15.64
- 200,001 – 250,000 บาท	19	5.83
- มากกว่า 250,000 บาท	62	19.02
6. รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี		
- ไม่เกิน 50,000 บาท	76	23.31
- 50,001 – 100,000 บาท	106	32.52
- 100,001 – 150,000 บาท	52	15.95
- 150,001 – 200,000 บาท	35	10.74
- 200,001 – 250,000 บาท	11	3.37
- มากกว่า 250,000 บาท	18	5.52
7. หนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ		
- ไม่เกิน 15,000 บาท	25	7.7
- 15,001 - 30,000 บาท	12	3.7
- 30,001 - 45,000 บาท	26	8.0
- 45,001 - 60,000 บาท	42	12.9
- 60,001 - 75,000 บาท	25	7.7
- มากกว่า 75,000 บาท	62	19.0

จากตาราง 31 พบว่า

1. เพศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง โดยเพศชาย มีมากถึง ร้อยละ 56.4 และเพศหญิง ร้อยละ 43.6

2. อายุ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุช่วง 36 - 47 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.28 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 48 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.98 อายุไม่เกิน 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.48 และอายุ มากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.26

3. ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 29.45 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 14.11 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 10.74 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.84 และระดับอนุปริญญา (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 0.61

4. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.29 รองลงมาคือ ระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.46 ระยะเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.48 ระยะเวลา 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.19 และระยะเวลา มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.58

5. รายได้เฉลี่ยต่อปี

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 26.69 รองลงมาคือ มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 250,001 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 19.02 มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 17.48 มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 150,001 – 200,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 15.64 มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 10.1 และมีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 200,001 – 250,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 5.8

6. รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายเฉลี่ยระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 32.52 รองลงมาคือ มีรายจ่ายเฉลี่ยไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 23.31 มีรายจ่ายเฉลี่ยระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 15.95 มีรายจ่ายเฉลี่ยระหว่าง 150,001 – 200,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 10.74 มีรายจ่ายเฉลี่ยมากกว่า 250,001 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 5.52 และมีรายจ่ายเฉลี่ยระหว่าง 200,001 – 250,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 3.37

7. หนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการมากกว่า 75,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.0 รองลงมาคือ มีหนี้ที่ต้องชำระระหว่าง 45,001 - 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.9 มีหนี้ที่ต้องชำระระหว่าง 30,001 - 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.0 มีหนี้ที่ต้องชำระไม่เกิน 15,000 บาท กับ ระหว่าง 60,001 - 75,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.7 และมีหนี้ที่ต้องชำระระหว่าง 15,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.7

3.2 ผลการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 5 ด้าน

ตาราง 32 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านระบบ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์	3.914	0.876	มาก
2. เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี	3.883	0.904	มาก
3. สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้	3.883	0.890	มาก
4. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ	3.847	0.860	มาก
5. เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนเงินกู้ที่ต้องชำระสูง	3.301	0.939	ปานกลาง
6. โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัยซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี	2.362	1.186	น้อย
รวม	3.629	0.753	มาก

จากตาราง 32 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้านระบบ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วม

โครงการฯ มีความคิดเห็นในระดับมาก 4 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ฯ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ ตามลำดับ ความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง ส่วนความคิดเห็นในระดับน้อย 1 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

ตาราง 33 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการวางแผนโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี	4.018	0.740	มาก
2. มีการจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว	3.776	0.835	มาก
3. ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้	4.396	0.710	มากที่สุด
4. การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น	4.120	0.801	มาก
5. รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว	3.227	1.083	ปานกลาง
6. สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม	3.801	0.812	มาก
รวม	4.052	0.661	มาก

จากตาราง 33 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้านการวางแผนโครงการ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวก

สำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

ตาราง 34 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง	4.025	0.788	มาก
2. มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงกับความสมัครใจของเกษตรกร	3.819	0.737	มาก
3. เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้	4.101	0.811	มาก
4. สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร	3.911	0.842	มาก
5. เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง	4.264	0.755	มากที่สุด
6. คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร	4.092	0.755	มาก
รวม	4.221	0.711	มากที่สุด

จากตาราง 34 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ อยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง ส่วนความคิดเห็นในระดับมาก 5 ข้อ คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและ

นำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงกับความสมัครใจของเกษตรกร เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร และมีคู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร ตามลำดับ

ตาราง 35 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ	3.647	0.905	มาก
2. ขั้นตอนและเอกสารในการยื่นขอลดภาระหนี้ มีน้อยและเข้าใจง่าย ทำให้เกษตรกรจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง	3.840	0.830	มาก
3. มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้	3.954	0.912	มาก
4. เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา	4.147	0.916	มาก
5. มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.933	0.867	มาก
รวม	3.979	0.903	มาก

จากตาราง 35 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้านการปรับปรุงโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด คือ มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ มีขั้นตอนและเอกสารในการยื่นขอลดภาระหนี้มีน้อยและเข้าใจง่าย ทำให้เกษตรกรจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ตามลำดับ

ตาราง 36 การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการยอมรับโครงการ

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.025	0.826	มาก
2. ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้	3.755	0.860	มาก
3. เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์	4.279	0.714	มากที่สุด
4. เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น	4.000	0.749	มาก
5. เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	4.156	0.771	มาก
รวม	4.147	0.758	มาก

จากตาราง 36 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในด้านการยอมรับโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความเห็นในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ เชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ตามลำดับ

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

3.3.1 การวิเคราะห์จำแนกตามเพศ

ตาราง 37 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ

ด้าน	เพศ	Mean	S.D.	df	t	Sig.
ระบบ	ชาย	3.625	0.736	324	-0.105	0.917
	หญิง	3.634	0.776			
การวางแผนโครงการ	ชาย	4.065	0.650	324	0.406	0.685
	หญิง	4.035	0.678			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ชาย	4.234	0.720	324	0.371	0.711
	หญิง	4.204	0.700			
การปรับปรุงโครงการ	ชาย	3.908	0.957	324	-1.619	0.106
	หญิง	4.070	0.822			
การยอมรับโครงการ	ชาย	4.136	0.752	324	-0.308	0.759
	หญิง	4.162	0.769			

จากตาราง 37 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.2 การวิเคราะห์จำแนกตามอายุ

ตาราง 38 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามอายุ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.522	1.841	3.319*	0.020
	ภายในกลุ่ม	322	178.567	0.555		
	รวม	325	184.089			

ตาราง 38 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.626	0.875	2.020	0.111
	ภายในกลุ่ม	322	139.488	0.433		
	รวม	325	142.113			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.791	0.597	1.185	0.316
	ภายในกลุ่ม	322	162.307	0.504		
	รวม	325	164.098			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.100	1.033	1.271	0.284
	ภายในกลุ่ม	322	261.750	0.813		
	รวม	325	264.850			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.091	0.030	0.052	0.984
	ภายในกลุ่ม	322	186.841	0.580		
	รวม	325	186.933			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านระบบ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 39

ตาราง 39 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของอายุ ในด้านระบบ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 35 ปี	36 - 47 ปี	48 - 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ไม่เกิน 35 ปี	3.860	-	0.190	0.375*	0.294*
36 - 47 ปี	3.670		-	0.184	0.104
48 - 60 ปี	3.485			-	-0.081
มากกว่า 60 ปี	3.566				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีช่วงอายุ ที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อายุระหว่าง 48 – 60 ปี กับ กลุ่มอายุไม่เกิน 35 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี กับ กลุ่มอายุไม่เกิน 35 ปี

3.3.3 การวิเคราะห์จำแนกตามระดับการศึกษา

ตาราง 40 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	5	3.699	0.740	1.312	0.258
	ภายในกลุ่ม	320	180.390	0.564		
	รวม	325	184.089			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	6.479	1.296	3.057*	0.010
	ภายในกลุ่ม	320	135.634	0.424		
	รวม	325	142.113			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	5	6.088	1.218	2.466*	0.033
	ภายในกลุ่ม	320	158.010	0.494		
	รวม	325	164.098			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	9.594	1.919	2.405*	0.037
	ภายในกลุ่ม	320	255.256	0.798		
	รวม	325	264.850			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	9.097	1.819	3.274*	0.007
	ภายในกลุ่ม	320	177.836	0.556		
	รวม	325	186.933			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 41 - 44

ตาราง 41 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการวางแผนโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	A	B	C	D	E	F
A	4.085	-	-0.009	0.194	-0.029	1.585*	0.085
B	4.094		-	0.202	-0.021	1.594*	0.094
C	3.891			-	-0.223	1.391*	-0.109
D	4.114				-	1.614*	0.114
E	2.500					-	-1.500*
F	4.000						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- A = ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า B = ประถมศึกษาปีที่ 6
 C = มัธยมศึกษาตอนต้น D = มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
 E = อนุปริญญา (ปวส.) F =ปริญญาตรี

จากตาราง 41 พบว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการวางแผนโครงการ คือ

1. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
2. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
5. ระดับปริญญาตรี กับ ระดับอนุปริญญา (ปวส.)

ตาราง 42 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	A	B	C	D	E	F
A	4.312	-	0.208*	0.116	-0.002	1.312*	0.312
B	4.104		-	-0.091	-0.210	1.104*	0.104
C	4.196			-	-0.119	1.196*	0.196
D	4.314				-	1.314*	0.314
E	3.000					-	-1.000
F	4.000						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- A = ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า B = ประถมศึกษาปีที่ 6
 C = มัธยมศึกษาตอนต้น D = มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
 E = อนุปริญญา (ปวส.) F = ปริญญาตรี

จากตาราง 42 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระดับการศึกษาที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการนำโครงการไปปฏิบัติ คือ

1. ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
2. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
3. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6
4. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.

ตาราง 43 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการปรับปรุงโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	A	B	C	D	E	F
A	4.078	-	0.266*	0.121	-0.008	1.578*	-0.255
B	3.813		-	-0.144	-0.273	1.313*	-0.521
C	3.957			-	-0.129	1.457*	-0.377
D	4.086				-	1.586*	-0.248
E	2.500					-	-1.833*
F	4.333						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- A = ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า B = ประถมศึกษาปีที่ 6
 C = มัธยมศึกษาตอนต้น D = มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
 E = อนุปริญญา (ปวส.) F = ปริญญาตรี

จากตาราง 43 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระดับการศึกษาที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการปรับปรุงโครงการ คือ

1. ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
2. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
3. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

4. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
6. ระดับปริญญาตรี กับ ระดับอนุปริญญา (ปวส.)

ตาราง 44 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ในด้านการยอมรับโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	A	B	C	D	E	F
A	4.220	-	0.178	0.176	-0.209	1.220*	0.553
B	4.042		-	-0.002	-0.387*	1.042	0.375
C	4.043			-	-0.385*	1.043	0.377
D	4.429				-	1.429*	0.762*
E	3.000					-	-0.667
F	3.667						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A = ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า	B = ประถมศึกษาปีที่ 6
C = มัธยมศึกษาตอนต้น	D = มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
E = อนุปริญญา (ปวส.)	F = ปริญญาตรี

จากตาราง 44 พบว่าสมมติฐานที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระดับการศึกษาที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการยอมรับโครงการ คือ

1. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. กับ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
5. ระดับปริญญาตรี กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.

3.3.4 การวิเคราะห์จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ตาราง 45 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	4	4.410	1.102	1.970	0.099
	ภายในกลุ่ม	321	179.679	0.560		
	รวม	325	184.089			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	4	13.718	3.429	8.574*	0.000
	ภายในกลุ่ม	321	128.396	0.400		
	รวม	325	142.113			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	4	6.405	1.601	3.259*	0.012
	ภายในกลุ่ม	321	157.694	0.491		
	รวม	325	164.098			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	4	12.248	3.062	3.891*	0.004
	ภายในกลุ่ม	321	252.601	0.787		
	รวม	325	264.850			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.027	0.757	1.321	0.262
	ภายในกลุ่ม	321	183.905	0.573		
	รวม	325	186.933			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 45 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก สหกรณ์ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบและด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ และด้านการปรับปรุงโครงการ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ ทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 46 - 47

ตาราง 46 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นสมาชิก ในด้านการวางแผนโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
ไม่เกิน 5 ปี	4.133	-	-0.142	0.396*	0.319*	0.108
6 - 10 ปี	4.275		-	0.538*	0.461*	0.250
11 - 15 ปี	3.737			-	-0.077	-0.288*
16 - 20 ปี	3.814				-	-0.210
มากกว่า 20 ปี	4.024					-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 46 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการวางแผนโครงการ คือ

1. ระหว่าง 11 - 15 ปี กับ ไม่เกิน 5 ปี
2. ระหว่าง 16 - 20 ปี กับ ไม่เกิน 5 ปี
3. ระหว่าง 11 - 20 ปี กับ 6 - 10 ปี
4. ระหว่าง 16 - 20 ปี กับ ระหว่าง 6 - 10 ปี
5. มากกว่า 20 ปี กับ ระหว่าง 11 - 15 ปี

ตาราง 47 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นสมาชิก ในด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
ไม่เกิน 5 ปี	4.169	-	-0.194	0.134	0.099	-0.222
6 - 10 ปี	4.363		-	0.328*	0.293*	-0.027
11 - 15 ปี	4.035			-	-0.035	-0.355*
16 - 20 ปี	4.070				-	-0.320*
มากกว่า 20 ปี	4.390					-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 47 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่ ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการนำโครงการไปปฏิบัติ คือ

1. ระหว่าง 11 - 15 ปี กับ ระหว่าง 6 - 10 ปี
2. ระหว่าง 16 - 20 ปี กับ ระหว่าง 6 - 10 ปี
3. มากกว่า 20 ปี กับ ระหว่าง 11 - 15 ปี
4. มากกว่า 20 ปี กับ ระหว่าง 16 - 20 ปี

ตาราง 48 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นสมาชิก ในด้านการปรับปรุงโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
ไม่เกิน 5 ปี	4.096	-	-0.011	0.447*	0.352*	-0.026
6 - 10 ปี	4.108		-	0.459*	0.364*	-0.014
11 - 15 ปี	3.649			-	-0.095	-0.473*
16 - 20 ปี	3.744				-	-0.378
มากกว่า 20 ปี	4.122					-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 48 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่ ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการปรับปรุงโครงการ คือ

1. ระหว่าง 11 - 15 ปี กับ ไม่เกิน 5 ปี
2. ระหว่าง 16 - 20 ปี กับ ไม่เกิน 5 ปี
3. ระหว่าง 11 - 15 ปี กับ ระหว่าง 6 - 10 ปี
4. ระหว่าง 16 - 20 ปี กับ ระหว่าง 6 - 10 ปี
5. มากกว่า 20 ปี กับ ระหว่าง 11 - 15 ปี

3.3.5 การวิเคราะห์จำแนกตามระดับการศึกษา

ตาราง 49 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.242	0.248	0.437	0.823
	ภายในกลุ่ม	303	172.376	0.569		
	รวม	308	173.618			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.591	0.518	1.164	0.327
	ภายในกลุ่ม	303	134.943	0.445		
	รวม	308	137.534			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	5	4.867	0.973	1.924	0.090
	ภายในกลุ่ม	303	153.288	0.506		
	รวม	308	158.155			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	5.627	1.125	1.332	0.251
	ภายในกลุ่ม	303	256.049	0.845		
	รวม	308	261.676			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.562	0.512	0.875	0.498
	ภายในกลุ่ม	303	177.515	0.586		
	รวม	308	180.078			

จากตาราง 49 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 50 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตาม
รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.227	0.445	0.787	0.560
	ภายในกลุ่ม	292	165.253	0.566		
	รวม	297	167.480			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	6.844	1.369	3.199*	0.008
	ภายในกลุ่ม	292	124.941	0.428		
	รวม	297	131.785			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.978	0.596	1.151	0.334
	ภายในกลุ่ม	292	151.119	0.518		
	รวม	297	154.097			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	5.895	1.179	1.369	0.236
	ภายในกลุ่ม	292	251.448	0.861		
	รวม	297	257.342			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.949	0.390	0.663	0.652
	ภายในกลุ่ม	292	171.702	0.588		
	รวม	297	173.651			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 50 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก
สหกรณ์ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุง
โครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนด้านการวางแผนโครงการ พบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 51

ตาราง 51 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของรายจ่ายเฉลี่ยต่อปี ในด้านการวางแผนโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	A	B	C	D	E	F
A	4.224	-	0.290*	0.281*	0.309*	0.406	-0.110
B	3.934	*	-	-0.008	0.020	0.116	-0.399*
C	3.942			-	0.028	0.124	-0.391*
D	3.914				-	0.096	-0.419*
E	3.818					-	-0.515*
F	4.333						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A =	ไม่เกิน 50,000 บาท	B =	50,001 – 100,000 บาท
C =	100,001 – 150,000 บาท	D =	150,001 – 200,000 บาท
E =	200,001 – 250,000 บาท	F =	มากกว่า 250,000 บาท

จากตาราง 51 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อปีที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการวางแผนโครงการ คือ

1. ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี กับ ไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี
2. ระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี กับ ไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี
3. ระหว่าง 150,001 – 200,000 บาทต่อปี กับ ไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี
4. มากกว่า 250,000 บาทต่อปี กับ ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี
5. มากกว่า 250,000 บาทต่อปี กับ ระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี
6. มากกว่า 250,000 บาทต่อปี กับ ระหว่าง 150,001 – 200,000 บาทต่อปี
7. มากกว่า 250,000 บาทต่อปี กับ ระหว่าง 200,001 – 250,000 บาทต่อปี

3.3.6 การวิเคราะห์จำแนกตามหน้าที่ต้องชำระตามโครงการ

ตาราง 52 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน จำแนกตามหน้าที่ต้องชำระตามโครงการ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	5	3.649	0.730	1.458	0.206
	ภายในกลุ่ม	186	93.096	0.501		
	รวม	191	96.745			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.017	0.403	0.911	0.475
	ภายในกลุ่ม	186	82.353	0.443		
	รวม	191	84.370			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	5	5.105	1.021	2.136	0.063
	ภายในกลุ่ม	186	88.895	0.478		
	รวม	191	94.000			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	10.710	2.142	3.000*	0.013
	ภายในกลุ่ม	186	132.785	0.714		
	รวม	191	143.495			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	5	5.886	1.177	2.038	0.075
	ภายในกลุ่ม	186	107.442	0.578		
	รวม	191	113.328			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 52 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีหน้าที่ต้องชำระตามโครงการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปรับปรุงโครงการ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ดังแสดงในตาราง 53

ตาราง 53 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ ในด้านการปรับปรุงโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	A	B	C	D	E	F
A	4.400	-	0.067	0.592*	0.043	0.480*	0.481*
B	4.333		-	0.526	-0.024	0.413	0.414
C	3.808			-	-0.549*	-0.112	-0.112
D	4.357				-	0.437*	0.438*
E	3.920					-	0.001
F	3.919						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A =	ไม่เกิน 15,000 บาท	B =	15,001 - 30,000 บาท
C =	30,001 - 45,000 บาท	D =	45,001 - 60,000 บาท
E =	60,001 - 75,000 บาท	F =	มากกว่า 75,000 บาท

จากตาราง 53 พบว่า บุคคลที่มีหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการที่ทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการปรับปรุงโครงการ คือ

1. ระหว่าง 30,001 - 45,000 บาท กับ ไม่เกิน 15,000 บาท
2. ระหว่าง 60,001 - 75,000 บาท กับ ไม่เกิน 15,000 บาท
3. มากกว่า 75,000 บาท กับ ไม่เกิน 15,000 บาท
4. ระหว่าง 45,001 - 60,000 บาท กับ ระหว่าง 30,001 - 45,000 บาท
5. ระหว่าง 60,001 - 75,000 บาท กับ ระหว่าง 45,001 - 60,000 บาท
6. มากกว่า 75,000 บาท กับ ระหว่าง 45,001 - 60,000 บาท

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ทั้ง 5 ด้าน

ตาราง 54 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน 5 ด้าน ระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	1	2.022	2.022	3.721	0.060
	ภายในกลุ่ม	44	23.912	0.543		
	รวม	45	25.935			
การวางแผนโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.766	0.766	2.016	0.163
	ภายในกลุ่ม	44	16.712	0.380		
	รวม	45	17.478			
การนำโครงการไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.164	0.164	0.435	0.513
	ภายในกลุ่ม	44	16.640	0.378		
	รวม	45	16.804			
การปรับปรุงโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.066	0.066	0.125	0.725
	ภายในกลุ่ม	44	23.238	0.528		
	รวม	45	23.304			
การยอมรับโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	1	0.439	0.439	0.684	0.413
	ภายในกลุ่ม	44	28.278	0.643		
	รวม	45	28.717			

จากตาราง 54 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ การวางแผนโครงการ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 25 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีอายุไม่เกิน 35 ปี และอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีตำแหน่งเป็นนักวิชาการสหกรณ์ คิดเป็น ร้อยละ 80.0 เป็นระดับชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 40.0 และมีเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.0

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 21 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.9 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.62 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอื่นๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การตลาด คิดเป็นร้อยละ 28.57 และส่วนใหญ่มีเงินเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.62

1.3 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 326 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีอายุระหว่าง 36 - 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.3 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 43.3 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 และมีรายจ่ายเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 32.5

2. ผลการทดสอบตามสมมุติฐาน

2.1 สมมุติฐานที่ 1 โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ มีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้น

จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า การประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ในด้านระบบด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านยอมรับโครงการ โดยในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ดังนี้

2.1.1 ด้านระบบ

ความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ต่อการประเมินด้านระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต่อการประเมินด้านระบบ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อการประเมิน ด้านระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.1.2 ด้านการวางแผนของโครงการ

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ต่อการประเมินด้านการ วางแผนโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต่อการประเมินด้านการวางแผน โครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อการประเมินด้าน การวางแผนโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.1.3 ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติของโครงการ

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ต่อการประเมินด้านการ นำโครงการไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต่อการประเมินด้านการนำโครงการ ไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อการประเมินด้าน การนำโครงการไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1.4 ด้านการปรับปรุงโครงการลดภาระหนี้

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ต่อการประเมินด้านการ ปรับปรุงโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ต่อการประเมินด้านการปรับปรุง โครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อการประเมินด้าน การปรับปรุงโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.1.5 ด้านการยอมรับโครงการลดภาระหนี้

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ต่อการประเมินด้านการ ยอมรับโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ต่อการประเมินด้านการยอมรับ โครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อการประเมินด้าน การยอมรับโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 สมมติฐานที่ 2 คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า

2.2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์

บุคคลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง และเงินเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ และด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

บุคคลที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง และเงินเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ด้านการปรับปรุงโครงการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการปรับปรุงโครงการ แตกต่างกัน

บุคคลที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และเงินเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีอายุ และระดับตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการยอมรับโครงการ แตกต่างกัน

2.2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์

บุคคลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และเงินเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ และด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

บุคคลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีเงินเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ แตกต่างกัน

2.2.3. กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

บุคคลที่มีเพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ รายได้เฉลี่ยต่อปี รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี และหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระบบ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านระบบ แตกต่างกัน

บุคคลที่มีเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อปี และหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการวางแผนโครงการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และรายจ่ายเฉลี่ยต่อปี แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการวางแผนโครงการ แตกต่างกัน

บุคคลที่มีเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อปี รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี และหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ แตกต่าง มีความคิดเห็นต่อด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
 ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ แตกต่างกัน

บุคคลที่มีเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อปี และรายจ่ายเฉลี่ยต่อปี แตกต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อด้านการปรับปรุงโครงการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษา
 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
 ด้านการปรับปรุงโครงการ แตกต่างกัน

บุคคลที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ รายได้เฉลี่ยต่อปี
 รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี และหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการนำ
 โครงการไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
 ด้านการยอมรับโครงการ แตกต่างกัน

2.3 สมมุติฐานที่ 3 เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และ
 เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการประเมินด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ
 ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ

จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับ
 โครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านระบบ ด้านการวางแผน
 โครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ
 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/
 กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. อภิปรายผลความแตกต่างที่มาจากคุณลักษณะส่วนบุคคล

1.1 เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์

จากการทดสอบความแตกต่างคุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม
 สหกรณ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ 0.05 ผลการศึกษาปรากฏภาพรวม ดังนี้

1. เพศ มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้
 แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการลด
 ภาระหนี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. อายุ มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้
 แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการลด
 ภาระหนี้ แตกต่างกัน ค่า t ที่คำนวณได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความแตกต่าง
 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

1.3 สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

จากการทดสอบความแตกต่างคุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ 0.05 ผลการศึกษาปรากฏภาพรวมดังนี้

1. เพศ มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการลดภาระหนี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. อายุ มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้แตกต่างกัน ค่า t ที่คำนวณได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ระดับการศึกษา มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน ค่า t ที่คำนวณได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน ค่า t ที่คำนวณได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5. รายได้เฉลี่ยต่อปี มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการลดภาระหนี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

6. รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อปี แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน ค่า t ที่คำนวณได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

7. หนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ มีความแตกต่างกัน จะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีหนี้ที่ต้องชำระตามโครงการ แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้ แตกต่างกัน ค่า t ที่คำนวณได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผลการประเมิน 5 ด้าน

2.1 เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์

2.1.1 ด้านระบบ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านระบบเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ฯ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนเงินกู้ที่ต้องชำระสูง และเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผิดนัดชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ให้ความสำคัญกับการที่โครงการลดภาระหนี้ฯ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ และเกษตรกรชำระหนี้ได้น้อยเนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนเงินกู้ที่ต้องชำระสูง เพราะเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ เห็นว่าโครงการลดภาระหนี้ฯ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการมาชำระหนี้ได้จริง โดยให้ความสำคัญไปที่การจูงใจให้เกษตรกรมาชำระหนี้ ถ้าเกษตรกรมีหนี้มาก และสามารถชำระหนี้ได้มากจะได้รับการลดมาก จึงเป็นเหตุจูงใจให้มาชำระหนี้ คือ ถ้าเกษตรกรมาชำระหนี้ จะลดดอกเบี้ยให้ร้อยละ 3 ทันทีกว่า เกษตรกรก็อยากได้ช่วงลด เกษตรกรจึงนำเงินมาจ่าย ก็เลยได้ลดดอกเบี้ย จากที่ต้องจ่ายเยอะก็จ่ายน้อยลง ก็ถือว่าได้ลดหนึ่งลงด้วย ในส่วนที่เกษตรกรมาชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนเงินกู้ที่ต้องชำระสูง เห็นว่าเป็นความจริงมากที่สุด เพราะว่า ในโครงการลดภาระหนี้ฯ กำหนดว่าเกษตรกรต้องชำระเงินต้นด้วยถึงจะลดดอกเบี้ยให้ร้อยละ 3 จึงเป็นปัญหาว่าเกษตรกรไม่มีเงินที่ชำระเพื่อตัดต้นทุนเงินกู้ได้ ส่งผลให้มีงบประมาณที่เหลือจากดอกเบี้ยขาดเซยมากจนต้องผันงบประมาณในส่วนดังกล่าวไปให้การฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร รายละ 3,000 บาท เพื่อไปประกอบชีพ แล้วดูว่าเกษตรกรจะกลับมาใช้หนี้ได้หรือไม่ (กัญญณ์ช ดิเรกศิลป์, 2554: สัมภาษณ์)

2.1.2 ด้านการวางแผนโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้รายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการวางแผนโครงการ เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้

ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชีมีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้ให้ความสำคัญ คือ เห็นว่าที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ เพราะเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดเป็นสมาชิกสหกรณ์ จึงมีความคุ้นเคยและความเคยชินในการเดินทางมาติดต่อที่สหกรณ์ และส่วนใหญ่ที่ตั้งของสหกรณ์จะอยู่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยของเกษตรกรมากนักจึงสะดวกในการมาติดต่อ หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สหกรณ์ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ (กัญญณ์ช ดิเรกศิลป์. 2554: สัมภาษณ์)

2.1.3 ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร มีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง คู่มีระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร และการใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติ คือ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ เพราะว่าเมื่อเกษตรกรมาชำระหนี้กับสหกรณ์ต้องได้รับการลดดอกเบี้ยชดเชยทันที จึงกำหนดให้ใช้ใบเสร็จรับเงินกู้ถ่ายสำเนามาเพื่อการเบิกจ่ายดอกเบี้ยชดเชย โดยการเพิ่มรายการหักดอกเบี้ยชดเชยอยู่ที่ถ่ายใบเสร็จรับเงิน ส่วนบนของใบเสร็จคงเป็นเรื่องการชำระหนี้ตามปกติ คือกำหนดให้สหกรณ์ต้องลดดอกเบี้ยชดเชยโดยทันที ลดดอกเบี้ยชดเชยในใบเสร็จรับเงินกู้ทันทีเมื่อเกษตรกรมาชำระหนี้ ทั้งนี้ได้หารือและประสานกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เพื่อออกคำแนะนำในวิธีการปฏิบัติทางบัญชีและการเงิน ส่งผลทำให้สามารถมีการตรวจสอบและตรวจทานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในเรื่องการลดดอกเบี้ยชดเชยได้อย่างถูกต้อง เพราะสามารถคำนวณจากต้นเงินกู้ที่ชำระคืนด้วย

ดอกเบ็ญจรายละ 3 คู่ณด้วยจำนวนวันที่ติดดอกเบ็ญจนี้ต้องไม่เกิน 365 วันในแต่ละใบเสร็จรับเงินคู่
อีกทั้งการเบิกจ่ายดอกเบ็ญจชดเชยสามารถเบิกจ่ายได้ทันที เมื่อสหกรณ์ลดดอกเบ็ญจชดเชย กล่าวคือ
เมื่อสหกรณ์ลดดอกเบ็ญจชดเชยในเดือนใด ในเดือนถัดไปสามารถเบิกดอกเบ็ญจชดเชยคืนจากภาครัฐได้
ทันที (อำนาจ อัครโกวิทวงศ์. 2553)

2.1.4 ด้านการปรับปรุงโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความ
คิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการ
ปรับปรุงโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการกำหนด
แบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการ
เบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบ
การตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบ็ญจรายละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่าง
ถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบ็ญจได้ทันทีที่มาชำระหนี้ มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรม
ส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมใน
การทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ
ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ มีการติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมเกษตรกรที่เข้า
ร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ และมีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
อยู่เสมอ

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นและให้ความสำคัญ
กับมีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการรายงาน
มาประมวลผลและต้องตรวจสอบ เพราะบางครั้งการรายงานอาจจะคลาดเคลื่อนหรือสับสนเรื่อง
จำนวนคนหรือชื่อผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ฉะนั้น ต้องมีการตรวจสอบข้อมูล
และเมื่อไม่มีการรายงานก็จะมีติดตามท้วงถาม ทำให้การรายงานผลการดำเนินงานให้กรม
ส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง (สุกิจ บุญอนันต์. 2554: สัมภาษณ์)

2.1.5 ด้านการยอมรับโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความ
คิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการยอมรับ
โครงการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์
และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ
คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์เชื่อว่าการลดดอกเบ็ญจรายละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่
เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันเกษตรกร

สามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความคิดเห็นและได้ให้ความสำคัญกับโครงการลดภาระหนี้ ว่าตรงกับความต้องการของเกษตรกร เห็นว่าโครงการนี้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรเป็นอย่างมาก เพราะเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ในส่วนของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้ความสำคัญกับเกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เห็นว่าการให้บริการสมาชิกสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ ต้องทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจ ความประทับใจ และเกิดความสะดวกในการมาติดต่อ (กัญญณ์ช ดิเรกศิลป์, 2554: สัมภาษณ์)

2.2 เจ้าหน้าที่สหกรณ์

2.2.1 ด้านระบบ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการประเมินระบบเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 6 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิมหรือประกอบอาชีพใหม่ สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง และเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดผ่อนชำระหนี้กับสหกรณ์ ตามกำหนดเวลา ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นระดับน้อย 1 ข้อ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ได้ให้ความสำคัญกับการที่โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ และสามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้นั้น เห็นว่าโครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เพราะโครงการนี้เป็นเหตุจูงใจให้เกษตรกรมาชำระหนี้ และสามารถเพิ่มศักยภาพทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการชำระหนี้ได้ จากการสำรวจของกรมส่งเสริมสหกรณ์ปรากฏว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีหนี้ลดลง โดยเฉพาะเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมการฟื้นฟูอาชีพ คือนำเงิน 3,000 บาท ไปประกอบอาชีพแล้วกลับมาชำระหนี้ เกษตรกรเกิดความภาคภูมิใจกับสหกรณ์ ในส่วนที่ว่าเกษตรกรสามารถลดภาระหนี้สินได้นั้น พบว่าโครงการนี้สามารถลดภาระหนี้สินให้เกษตรกรได้จริง จากการที่กรมส่งเสริมสหกรณ์เคยทำประเมินและประมวลผลออกมาแล้ว ปรากฏว่าหนี้ลดลงมาก เพราะฉะนั้น โครงการลดภาระหนี้ สามารถลดภาระหนี้ของเกษตรกรได้แน่นอน เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก (กัญญณ์ช ดิเรกศิลป์, 2554: สัมภาษณ์)

2.2.2 ด้านการวางแผนโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการวางแผนโครงการเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับมาก 4 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ ประมาณการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ และการลดดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ได้ให้ความสำคัญ คือ เห็นว่าที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ เพราะเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดเป็นสมาชิกสหกรณ์ จึงมีความคุ้นเคยและความเคยชินในการเดินทางมาติดต่อที่สหกรณ์ และส่วนใหญ่ที่ตั้งของสหกรณ์จะอยู่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยของเกษตรกรมากนักจึงสะดวกในการมาติดต่อ หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สหกรณ์ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ (กัญญาณัช ดิเรกศิลป์, 2554: สัมภาษณ์)

2.2.3 ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับมากทั้งหมด คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง คู่มีระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร และมีการใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติ คือ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ เพราะว่าเมื่อเกษตรกรมาชำระหนี้กับสหกรณ์ต้องได้รับการลดดอกเบี้ยชดเชยทันที จึงกำหนดให้ใช้

ใบเสร็จรับเงินกู้ยืมสำเนาเพื่อการเบิกจ่ายดอกเบี้ยชดเชย โดยการเพิ่มรายการหักดอกเบี้ยชดเชยอยู่ที่ท้ายใบเสร็จรับเงิน ส่วนบนของใบเสร็จคงเป็นเรื่องการชำระหนี้ตามปกติ คือกำหนดให้สหกรณ์ต้องลดดอกเบี้ยชดเชยโดยทันที ลดดอกเบี้ยชดเชยในใบเสร็จรับเงินกู้ยืมที่เมื่อเกษตรกรมาชำระหนี้ ทั้งนี้ได้หารือและประสานกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เพื่อออกคำแนะนำในวิธีการปฏิบัติทางบัญชีและการเงิน ส่งผลทำให้สามารถมีการตรวจสอบและตรวจทานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในเรื่องการลดดอกเบี้ยชดเชยได้อย่างถูกต้อง เพราะสามารถคำนวณจากต้นเงินกู้ที่ชำระคืนด้วยดอกเบี้ยร้อยละ 3 คูณด้วยจำนวนวันที่ติดดอกเบี้ยทั้งนี้ต้องไม่เกิน 365 วันในแต่ละใบเสร็จรับเงินกู้ยืม อีกทั้งการเบิกจ่ายดอกเบี้ยชดเชยสามารถเบิกจ่ายได้ทันที เมื่อสหกรณ์ลดดอกเบี้ยชดเชย กล่าวคือเมื่อสหกรณ์ลดดอกเบี้ยชดเชยในเดือนใด ในเดือนถัดไปสามารถเบิกดอกเบี้ยชดเชยคืนจากภาครัฐได้ทันที (อำนาจ อรรถโกวิทวงศ์. 2553)

2.2.4 ด้านการปรับปรุงโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นในระดับมาก 8 ข้อ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะ และความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ เจ้าหน้าที่เอาใจใส่กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการติดตามตรวจเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นและให้ความสำคัญกับการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการรายงานมาประมวลผลและต้องตรวจสอบ เพราะบางครั้งการรายงานอาจจะคลาดเคลื่อนหรือสับสนเรื่องจำนวนคนหรือชื่อผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ฉะนั้น ต้องมีการตรวจสอบข้อมูล และเมื่อไม่มีการรายงานก็จะมีการติดตามท้วงถาม ทำให้การรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง (สุกิจ บุญอนันต์. 2554: สัมภาษณ์)

2.2.5 ด้านการยอมรับโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการยอมรับ

โครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นระดับมาก 3 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์เชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นและได้ให้ความสำคัญกับโครงการลดภาระหนี้ ว่าตรงกับความต้องการของเกษตรกร เห็นว่าโครงการนี้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรเป็นอย่างมาก เพราะเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ในส่วนของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้ความสำคัญกับเกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เห็นว่าการให้บริการสมาชิกสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ ต้องทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจ ความประทับใจ และเกิดความสะดวกในการมาติดต่อ (กัญญณ์ช ดิเรกศิลป์. 2554: สัมภาษณ์)

2.3 สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

2.3.1 ด้านระบบ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านระบบ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นในระดับมาก 4 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ ความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง ส่วนความคิดเห็นในระดับน้อย 1 ข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

โดยกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อการที่โครงการลดภาระหนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการที่โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เพราะเกษตรกรได้นำเงินจากโครงการ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เพียงพอในการมาชำระหนี้ อีกทั้งเกษตรกรยังมีเงินไว้ใช้จ่ายในครัวเรือนมากขึ้น (ส่าอรงค์ หอมใจ. 2554: สัมภาษณ์)

2.3.2 ด้านการวางแผนโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการวางแผนโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม ส่วนความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

โดยกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ เห็นว่า สหกรณ์อยู่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยของเกษตรกรมากนัก สะดวกและง่ายต่อการไปติดต่อสอบถาม หรือขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการลดภาระหนี้ฯ (สำอองค์ หอมใจ. 2554: สัมภาษณ์)

2.3.3 ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง ส่วนความคิดเห็นในระดับมาก 5 ข้อ คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร และมีคู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร

โดยกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ให้ความสำคัญกับการที่เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง เพราะมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการได้อย่างชัดเจนและสามารถเข้าใจได้ตรงกันทั้งในกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทำให้สามารถไปถ่ายทอดแก่สมาชิกสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง หากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจในขั้นตอนใดของโครงการก็สามารถโทรศัพท์มาสอบถามหรือตั้ง

กระทู้ถามใน Website ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ และจะมีเจ้าหน้าที่มาตอบกระทู้ดังกล่าว (สุกิจ บุญอนันต์. 2554: สัมภาษณ์)

2.3.4 ด้านการปรับปรุงโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด คือ มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ มีขั้นตอนและเอกสารในการยื่นขอลดภาระหนี้มีน้อยและเข้าใจง่าย ทำให้เกษตรกรจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระจี้อร้อนและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

โดยกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระจี้อร้อนและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา เพราะเมื่อไปติดต่อหรือสอบถามเกี่ยวกับโครงการ เจ้าหน้าที่จะให้ความสนใจ กระจี้อร้อนที่จะให้ข้อมูลและคำแนะนำเป็นอย่างดี (อลิสสา อุกโท. 2554: สัมภาษณ์)

2.3.5 ด้านการยอมรับโครงการ

ความคิดเห็นโดยภาพรวมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ด้านการยอมรับโครงการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ เชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

โดยกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ให้ความสำคัญกับการได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เพราะเกษตรกรเกิดความพึงพอใจในการให้บริการของสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ได้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และให้การช่วยเหลือ ในด้านต่างๆ ของโครงการลดภาระหนี้ เป็นอย่างดี (นิสากร ผลอินทร์. 2554: สัมภาษณ์)

3. เปรียบเทียบการประเมิน 5 ด้าน ระหว่างเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตาราง 55 เปรียบเทียบการประเมิน 5 ด้าน จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

การประเมิน	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน
		เกณฑ์		เกณฑ์	
ระบบ		3.040	ไม่ผ่าน	2.619	ไม่ผ่าน
การวางแผนโครงการ		3.360	ไม่ผ่าน	3.619	ผ่าน
การนำโครงการไปปฏิบัติ		3.880	ผ่าน	4.000	ผ่าน
การปรับปรุงโครงการ		3.600	ผ่าน	3.524	ผ่าน
การยอมรับโครงการ		3.280	ไม่ผ่าน	3.476	ผ่าน

จากตาราง 55 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้ประเมินให้ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติและด้านการปรับปรุงโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ได้ประเมินให้ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 56 ภาพรวมของการประเมิน 5 ด้าน จากความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

ด้าน	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
ระบบ		3.629	ผ่าน
การวางแผนโครงการ		4.052	ผ่าน
การนำโครงการไปปฏิบัติ		4.221	ผ่าน
การปรับปรุงโครงการ		3.979	ผ่าน
การยอมรับโครงการ		4.147	ผ่าน

จากตาราง 56 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่าได้ประเมินให้ด้านระบบ ด้านการวางแผนโครงการ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ ด้านปรับปรุงโครงการ และด้านการยอมรับโครงการ ผ่านหลักเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 57 เปรียบเทียบด้านการประเมินระบบ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
1. โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการชำระหนี้ให้กับสหกรณ์		3.200	ไม่ผ่าน	3.000	ไม่ผ่าน
2. เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ฯ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่		3.160	ไม่ผ่าน	2.810	ไม่ผ่าน
3. สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้		2.880	ไม่ผ่าน	3.000	ไม่ผ่าน
4. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ		3.400	ไม่ผ่าน	2.905	ไม่ผ่าน
5. เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง		3.400	ไม่ผ่าน	2.762	ไม่ผ่าน
6. เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดนัดชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา		3.080	ไม่ผ่าน	2.762	ไม่ผ่าน
7. โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุขเกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี		2.280	ไม่ผ่าน	1.905	ไม่ผ่าน
	รวม	3.280	ไม่ผ่าน	2.619	ไม่ผ่าน

จากตาราง 57 ภาพรวมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ในการประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ด้านระบบ พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ คือ โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ฯ มาฟื้นฟูอาชีพเดิมหรือประกอบอาชีพใหม่ สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ยืมที่ต้องชำระสูง เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดผ่อนชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา และโครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

ตาราง 58 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านระบบ

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
1. โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์		3.914	ผ่าน
2. เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ฯ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี		3.883	ผ่าน
3. สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้		3.883	ผ่าน
4. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ		3.847	ผ่าน
5. เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ยืมที่ต้องชำระสูง		3.301	ไม่ผ่าน
6. โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี		2.362	ไม่ผ่าน
	รวม	3.629	ผ่าน

จากตาราง 58 ภาพรวมความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ในด้านระบบ พบว่า ผ่านเกณฑ์ประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผ่านการเกณฑ์การประเมิน 4 ข้อ โครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ฯ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ คือ เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นเงินกู้ที่ต้องชำระสูง และโครงการลดภาระหนี้ฯ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี

ตาราง 59 เปรียบเทียบด้านการวางแผนโครงการ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี		3.360	ไม่ผ่าน	3.714	ผ่าน
2. มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม		3.360	ไม่ผ่าน	3.524	ผ่าน
3. ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ		3.640	ผ่าน	3.952	ผ่าน
4. การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น		3.400	ไม่ผ่าน	3.571	ผ่าน

ตาราง 59 (ต่อ)

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
5. รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการ ฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็น ระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะ ไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความ เหมาะสมดีแล้ว		3.200	ไม่ผ่าน	3.000	ไม่ผ่าน
6. สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ใน โครงการลดภาระหนี้ฯ อย่าง เหมาะสม		3.000	ไม่ผ่าน	3.190	ไม่ผ่าน
	รวม	3.360	ไม่ผ่าน	3.619	ผ่าน

จากตาราง 59 ภาพรวมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ในการประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ด้านการวางแผนโครงการแตกต่างกัน คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ประมาณการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม ส่วนที่ผ่านหลักเกณฑ์ 1 ข้อ คือ ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ

การประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ด้านการวางแผนโครงการ ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ผ่านเกณฑ์ประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ประเมิน 4 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ ประมาณการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ และการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมี

แรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ 2 ข้อ คือ รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม

ตาราง 60 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการวางแผนโครงการ

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี		4.018	ผ่าน
2. มีการจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว		3.776	ผ่าน
3. ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ฯ		4.396	ผ่าน
4. การลดดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น		4.120	ผ่าน
5. รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว		3.227	ไม่ผ่าน
6. สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม		3.801	ผ่าน
	รวม	4.052	ผ่าน

จากตาราง 60 ภาพรวมความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในการประเมินโครงการด้านการวางแผนโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่าผ่านเกณฑ์ 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี มีการจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับ

โครงการลดภาระหนี้ การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ อย่างเหมาะสม และสหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ อย่างเหมาะสม ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ คือ รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

ตาราง 61 เปรียบเทียบด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่
กรมส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
1. มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง		3.760	ผ่าน	4.000	ผ่าน
2. มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร		3.480	ผ่าน	3.762	ผ่าน
3. จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ		3.560	ผ่าน	3.667	ผ่าน
4. เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้		3.960	ผ่าน	4.143	ผ่าน
5. สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก		3.760	ผ่าน	3.905	ผ่าน
6. มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน		3.720	ผ่าน	4.000	ผ่าน
7. เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง		3.720	ผ่าน	4.095	ผ่าน

ตาราง 61 (ต่อ)

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
8. คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการ ปฏิบัติงานและเอกสารในการ เผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์ และเกษตรกร		3.840	ผ่าน	3.810	ผ่าน
9. การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ		3.560	ผ่าน	3.714	ผ่าน
	รวม	3.880	ผ่าน	4.000	ผ่าน

จากตาราง 61 ภาพรวมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ในการประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินหมดทุกข้อ คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร และการใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 62 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
1. มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็น หนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง		4.025	ผ่าน
2. มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพ ที่ตรงกับความสมัครใจของเกษตรกร		3.819	ผ่าน

ตาราง 62 (ต่อ)

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
3.	เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 วันที่ที่มาชำระหนี้	4.101	ผ่าน
4.	สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร	3.911	ผ่าน
5.	เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง	4.264	ผ่าน
6.	คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร	4.092	ผ่าน
รวม		4.221	ผ่าน

จากตาราง 62 ภาพรวมความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในการประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินหมดทุกข้อ คือ มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงกับความสมัครใจของเกษตรกร เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 วันที่ที่มาชำระหนี้ สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง และคู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร

ตาราง 63 เปรียบเทียบด้านการปรับปรุงโครงการ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม
สหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
1. มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้อง และเป็นระบบ		3.600	ผ่าน	3.524	ผ่าน
2. มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ		3.400	ไม่ผ่าน	3.286	ไม่ผ่าน
3. มีการกำหนดแบบฟอร์มในการ รายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการ ปฏิบัติงาน		3.600	ผ่าน	3.524	ผ่าน
4. มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการ เบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกร เข้าใจขั้นตอนและสามารถ จัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง		3.480	ผ่าน	3.524	ผ่าน
5. มีระบบการตรวจสอบและ ตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการ ลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกร ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อ ลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้		3.560	ผ่าน	3.857	ผ่าน
6. มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่าง ต่อเนื่อง		3.760	ผ่าน	3.714	ผ่าน
7. มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและ ความรู้ในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่อยู่เสมอ		3.320	ไม่ผ่าน	3.476	ผ่าน
8. เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้น และมีการเตรียมความพร้อมใน การทำงานอยู่ตลอดเวลา		3.560	ผ่าน	3.476	ผ่าน

ตาราง 63 (ต่อ)

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริม สหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
9. มีการดูแลรักษาเครื่องมือและ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ เสมอ		3.440	ผ่าน	3.429	ผ่าน
	รวม	3.600	ผ่าน	3.524	ผ่าน

จากตาราง 63 ภาพรวมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ในการประเมินโครงการลดภาระหนี้ ด้านการปรับปรุงโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของความคิดเห็นของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 7 ข้อ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน 2 ข้อ คือ มีการติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ และมีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ

การประเมินโครงการลดภาระหนี้ ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 8 ข้อ คือ การจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และมีการดูแลรักษาเครื่องมือ

และอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน 1 ข้อ คือ มีการติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อยู่เสมอ

ตาราง 64 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ ด้านการปรับปรุงโครงการ

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
1.	มีการติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อยู่เสมอ	3.647	ผ่าน
2.	ขั้นตอนและเอกสารในการยื่นขอลดภาระหนี้มีน้อยและเข้าใจง่าย ทำให้เกษตรกรจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง	3.840	ผ่าน
3.	มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้	3.954	ผ่าน
4.	เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา	4.147	ผ่าน
5.	มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.933	ผ่าน
รวม		3.979	ผ่าน

จากตาราง 64 ภาพรวมความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ ในด้านการประเมินการปรับปรุงโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ คือ มีการติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อยู่เสมอ ขั้นตอนและเอกสารในการยื่นขอลดภาระหนี้มีน้อยและเข้าใจง่าย ทำให้เกษตรกรจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้ และมีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

ตาราง 65 เปรียบเทียบด้านการยอมรับโครงการ จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์		เจ้าหน้าที่สหกรณ์	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่าน เกณฑ์
1.	ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.320	ไม่ผ่าน	3.286	ไม่ผ่าน
2.	ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้	2.960	ไม่ผ่าน	2.952	ไม่ผ่าน
3.	เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์	3.520	ผ่าน	4.190	ผ่าน
4.	เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น	3.080	ไม่ผ่าน	3.429	ผ่าน
5.	เมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	3.080	ไม่ผ่าน	3.190	ไม่ผ่าน
6.	เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3.640	ผ่าน	3.619	ผ่าน
	รวม	3.280	ไม่ผ่าน	3.476	ผ่าน

จากตาราง 65 ภาพรวมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ การประเมินโครงการลดภาระหนี้ฯ ในด้านการยอมรับโครงการแตกต่างกัน คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ประเมินด้านการยอมรับโครงการไม่ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ 4 ข้อ คือ ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน

เกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

การประเมินโครงการลดภาระหนี้ ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์ประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ คือ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ส่วนไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ คือ ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ตาราง 66 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการยอมรับโครงการ

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ	
		ค่าเฉลี่ย	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์
1.	ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.025	ผ่าน
2.	ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้	3.755	ผ่าน
3.	เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์	4.279	ผ่าน
4.	เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น	4.000	ผ่าน
5.	เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	4.156	ผ่าน
รวม		4.147	ผ่าน

จากตาราง 66 ภาพรวมความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในการประเมินโครงการด้านการยอมรับโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ คือ ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น

เพื่อฟื้นฟูตนเองได้ เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น และเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตาราง 67 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการ ของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	เจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมสหกรณ์	เจ้าหน้าที่ สหกรณ์	สมาชิกสหกรณ์ที่ เข้าร่วมโครงการ
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
1. ปัญหาที่พบในโครงการ			
- เกษตรกรไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงได้รับจากโครงการ	60.00	71.43	66.87
- เอกสารประกอบการเบิกจ่ายขาดเขตดอกเบี้ยสูญหายหรือไม่ครบถ้วน	8.00	9.52	10.12
- เจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอ	8.00	-	13.80
- การจัดสรรเงินงบประมาณมีความล่าช้า เช่น เงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยขาดเขตและด้านการฟื้นฟูอาชีพ	48.00	28.57	32.82
2. เจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมด้าน			
- ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	72.00	76.19	47.85
- ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	4.00	23.81	16.56
- การพัฒนาในงานบริการทั้งบุคลิกภาพ ทักษะคิด และการประสานงาน	36.00	14.29	53.37

ตาราง 67 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่	สมาชิกสหกรณ์ที่
	กรมส่งเสริมสหกรณ์	สหกรณ์	เข้าร่วมโครงการ
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
<u>3. ระยะเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้ที่เหมาะสม</u>			
- เวลา 3 รอบปีทางบัญชี	52.00	61.90	38.96
- เวลา 4 รอบปีทางบัญชี	24.00	14.29	20.25
- เวลา 5 รอบปีทางบัญชี	28.00	23.81	40.49
<u>4. โครงการนี้ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเรื่อง</u>			
- การประชาสัมพันธ์โครงการ	48.00	38.10	43.56
- การคัดเลือกเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ	32.00	57.14	27.30
- การเบิกจ่ายเงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยขาดเซยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ	40.00	47.62	38.34
- การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ	16.00	9.52	22.09
<u>5. การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลงร้อยละ 3 ต่อปี เหมาะสมหรือไม่</u>			
- เหมาะสม	92.00	76.19	78.83
- ไม่เหมาะสม	8.00	23.81	21.17
(กรณีไม่เหมาะสม ควรเป็นกี่ปี)	(5 ปี)	(5 ปี)	(4.89 ปี)
(เฉลี่ย)			
<u>6. การที่รัฐบาลอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรที่ได้รับการลดภาระหนี้ เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 2 ปี เหมาะสมหรือไม่</u>			
- เหมาะสม	76.00	80.95	76.07
สูงสุดไม่เกิน 2 ปี	68.42	58.82	37.90
มากกว่า 2 ปี	31.58	41.18	62.10
(กรณีมากกว่า 2 ปี ควรเป็นกี่ปี)	(3.83 ปี)	(4.00 ปี)	(4.62 ปี)
(เฉลี่ย)			
- ไม่เหมาะสม	24.00	19.05	23.93
ควรได้รับเงินอุดหนุน เฉลี่ยรายละ	(8,000.00 บาท)	(7,500.00 บาท)	(6,680.56 บาท)

ตาราง 67 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่	สมาชิกสหกรณ์ที่
	กรมส่งเสริมสหกรณ์	สหกรณ์	เข้าร่วมโครงการ
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
7. ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือด้าน			
- เพิ่มเวลาการลดภาระหนี้	-	-	51.53
- เพิ่มอัตราการลดดอกเบี้ยเงินกู้			
ลงอีก	-	-	45.40
- ให้เงินอุดหนุนการฟื้นฟูอาชีพ			
เพิ่มขึ้น	-	-	53.68

การเปรียบเทียบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ ดังตาราง 67 พบว่า

1. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบในโครงการลดภาระหนี้ คือ เกษตรกรไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงได้รับจากโครงการมากที่สุด

2. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมด้านระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ในขณะที่สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาในงานบริการ ทั้งบุคลิกภาพ ทักษะคิด และการประสานงาน

3. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความคิดเห็นว่าระยะเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้ที่เหมาะสม ควรเป็นเวลา 3 รอบปีทางบัญชี ในขณะที่สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นว่า ระยะเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้ที่เหมาะสม ควรเป็นเวลา 5 รอบปีทางบัญชี

4. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นว่าควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเรื่องการประชาสัมพันธ์มากที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นต่างกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ซึ่งมีความคิดเห็นว่าควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเรื่องการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

5. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การลดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 ต่อปีนั้น มีความเหมาะสม โดยเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่าการลดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 ต่อปี ไม่มีความเหมาะสมนั้น

คิดว่าควรลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ในขณะที่สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ คิดว่าควรลดดอกเบี้ยเงินกู้ลงเฉลี่ยร้อยละ 4.89 ต่อปี

6. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการที่รัฐบาลอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการลดภาระหนี้ เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 2 ปีนั้น มีความเหมาะสม โดยมีระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 2 ปี ส่วนเจ้าหน้าที่ที่เห็นว่า การที่รัฐบาลอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการลดภาระหนี้ เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 2 ปี ไม่มีความเหมาะสมนั้น เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ คิดว่า ควรได้รับเงินอุดหนุนเฉลี่ยรายละ 8,000 บาท เจ้าหน้าที่สหกรณ์คิดว่า ควรได้รับเงินอุดหนุนเฉลี่ยรายละ 7,500 บาท และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ คิดว่า ควรได้รับเงินอุดหนุนเฉลี่ยรายละ 6,680.56 บาท

7. สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความคิดเห็นว่าการให้รัฐบาลช่วยเหลือ โดยการให้เงินอุดหนุนการฟื้นฟูอาชีพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ จากข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ของกลุ่มกรมส่งเสริมสหกรณ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดนครสวรรค์ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านระบบ

1.1 ควรมีการแบ่งเป็นงวดให้ชำระหนี้ แต่ได้ลดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 เช่นกัน

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน

เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความสามัคคีในชุมชน และลดความขัดแย้ง

2. ด้านการวางแผนโครงการ เพื่อพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ สิ่งที่ต้อง

ดำเนินการ คือ

2.1 ควรมีการเพิ่มระยะเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น

2.2 รัฐควรเพิ่มระยะเวลาในการให้เงินอุดหนุนในการฟื้นฟูอาชีพให้เกษตรกรมากขึ้น

2.3 สหกรณ์ควรมีการจัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ ให้เหมาะสม

และตรงความต้องการในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติ การดำเนินการตามโครงการลดภาระหนี้ฯ จากผลของ

การวิจัยพบว่า

3.1 ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้สหกรณ์อย่างเพียงพอและทั่วถึง

3.2 ควรคัดเลือกเกษตรกรที่มีแผนการฟื้นฟูอาชีพที่แน่นอนเข้าร่วมโครงการ

4. ด้านการปรับปรุงโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการลดภาระหนี้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ควรดำเนินการ คือ

4.1 เจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม ในด้านต่างๆ เช่น ด้านระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพัฒนาในงานบริการ ทั้งบุคลิกภาพ ทักษะคิด และการประสานงาน และควรได้รับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

4.2 ควรมีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ และต่อเนื่อง

4.3 ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ให้รู้ถึงวิธีการรักษาสิทธิและประโยชน์ที่สมาชิกสหกรณ์พึงได้รับจากโครงการ

5. ด้านการยอมรับโครงการ

5.1 ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับปรุงโครงการ เพื่อพัฒนาให้โครงการ เป็นที่ยอมรับ และสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการได้มากยิ่งขึ้น

5.2 ควรสร้างความมั่นใจให้สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการว่าหากเข้าร่วมโครงการแล้วจะมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเพื่อการประเมินโดยใช้เครื่องมือหลายๆ แบบ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อจะได้ภาพรวมของโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เพื่อทราบทัศนคติในการดำเนินโครงการว่ามี ข้อขัดข้อง อุปสรรค หรือปัญหา เพื่อนำมาปรับปรุงงานเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อจะได้ทราบผลการวิจัยที่ละเอียดยิ่งขึ้น เนื่องจากแบบสอบถามไม่สามารถประเมินความคิดเห็นได้ละเอียดลึกซึ้ง

3. ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2542). การสหกรณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2545). กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2551). โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/
กลุ่มเกษตรกร. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2553, จาก
[http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/
main.php?filename=interest](http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/main.php?filename=interest)
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2542). พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2554). ประวัติสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2554, จาก
[http://www.cpd.go.th/web_cpd/cpd_
Allabout.html](http://www.cpd.go.th/web_cpd/cpd_Allabout.html)
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2551). อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 12
พฤศจิกายน 2553, จาก [http://www.cpd.go.th/web_cpd/cpd_
Allabout.html](http://www.cpd.go.th/web_cpd/cpd_Allabout.html)
[http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/
main.php?filename=interest](http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/main.php?filename=interest)
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2552). โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/
กลุ่มเกษตรกร. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2554, จาก [http://webhost.cpd.go.th/
cmsdocpd/main.php?filename=interest](http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/main.php?filename=interest)
- กองติดตามและประเมินผล. (2545). รายงานการประเมินผลโครงการพักชำระหนี้และลดภาระ
หนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2553, จาก
[http://www.ie.nesdb.go.th/gd/html/
forms/projects/loanproject/meanfield/meanfield.
htm-101k](http://www.ie.nesdb.go.th/gd/html/forms/projects/loanproject/meanfield/meanfield.htm-101k)
- กาญจนา นามวิจิตร. (2548). ศึกษาผลการลดภาระหนี้ให้แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตร
กันทรวิชัย จำกัด. มหาสารคาม: กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- กัญญณ์ช ดีเรกศิลป์. (2554, 2 มีนาคม). สัมภาษณ์โดย เปรมมาพร ฉิมจันทร์ ที่สำนักพัฒนา
ระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- (2551). ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์.
นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นัตรีไชย ประดิษฐ์วัฒนา; และคณะ. (2545). การนำนโยบายพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยไป
ปฏิบัติ กรณีศึกษาจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย. ภาคนิพนธ์ ร.ป.ม.
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- เฉลิมพล บุญย้อย. (2546). การประเมินผลโครงการพักชำระหนี้เกษตรกร: ศึกษากรณี ธ.ก.ส. สาขา มีนบุรี กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรง ปันประณต; และสะอาด แก้วเกษ. (2548). ระบบการสหกรณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์. (2545). โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เกษตรกร. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.ie.nesdb.go.th/gd/html/forms/projects/loanproject/loanexplain/loanprojectexplain...>
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2554). ประวัติการก่อตั้ง. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2554, จาก <http://www.baac.or.th/content-about.php>
- ธวัชชัย ศิลแสน. (2548). การประเมินผลโครงการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาล ผ่านระบบสถาบันเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรบางบัวทอง จำกัด. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์
- นิตา ชูโต. (2527). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: ธรรมสารการพิมพ์
- นิตากร ผลอินทร์. (2554, 26 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย เปรมมาพร จิมจันทร์ ที่จังหวัด นครสวรรค์
- บุญมี จันทร์วงศ์. (2543). ระบบสหกรณ์กับการพัฒนาประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- ประดิษฐ์ มัชฌิมา. (2550). การสหกรณ์ในไทยและต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.clt.or.th/webboard/viewthread.php?tid=130>
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2546). การบริหารตำรวจฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- มงคล อ่อนแก้ว. (2547). การประเมินโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย : ศึกษากรณี เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดสิงห์บุรี ในรอบปีบัญชี 2544. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผนสังคม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการจัดและดำเนินการ สหกรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุพดี สารทอง. (2547). การประเมินผลการดำเนินงานสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาล ผ่านระบบสถาบันเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดสกลนคร. สกลนคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์
- เยาวดี ราชชัยกุล. (2546). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2541). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงปริมาณ. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์.

- วเรเดช จันทรศร; และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2514). *การประเมินผลในระบบเปิด*. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2546). *เทคนิคการประเมินผลโครงการ*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2531). *การประเมินโครงการ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.พ.
- สมภพ รอดกลาง; และคณะ. (2544). *โครงการพักรักษาหนี้และลดภาระหนี้สินให้เกษตรกรรายย่อย จังหวัดสุพรรณบุรี*. ภาคนิพนธ์ รป.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2537). *รวมบทความทางการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกิจ บุญอนันต์. (2554, 1 มีนาคม). สัมภาษณ์โดย เปรมมาพร ฉิมขันธ์ ที่สำนักพัฒนาระบบการบริหารการจัดการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- สุขุม มูลเมือง. (2543). *กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- สุชิน ปลีหะจินดา. (2548). *เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง แนวคิด อุดมการณ์ หลักการ สหกรณ์ และประวัติ พัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภภาพรรณ ภูผกาพันธ์พงษ์. (2549). *การประเมินผลโครงการพัฒนาชุมชนด้วย หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ ชุมชนเจริญรัฐ 5*. สารนิพนธ์ รศ.ม. (พัฒนาแรงงานและสวัสดิการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักพัฒนาระบบการบริหารการจัดการสหกรณ์. (2551). *โครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อย และยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร*. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2553, จาก <http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/main.php?filename=interest>
- সাওয়ার্দ হুমাই. (2554, 26 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย เปรมมาพร ฉิมขันธ์ ที่จังหวัดนครสวรรค์
- อลิสา อุกโท. (2554, 26 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย เปรมมาพร ฉิมขันธ์ ที่จังหวัดนครสวรรค์
- อำนาจ อัดถโกวิทวงศ์. (2553). *แนวคิดและกรอบความคิดในการดำเนินการโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์
- Alkin, Marvin C. (1969). *Evaluation Theory Development*. Los Angeles: U.S.A.
- Cronbach, L.J. (1984). *Essential Of Psychological testing*. New York: Harper and Row.
- Millet, John D. (1954). *Management in the public service*. New York: McGraw Hill Book.
- Park, S.J. (2003). *Debt-Restructuring Program For Heavily Indebted Farm Households In Korea*. Korea: Korea Rural Economic Institute.

Weber Max. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. Translated by A.H. Handerson and Talcott Person. 4th ed. New York: The Free Press.

Worthen, Blaine R. Sanders, Jame R. (1973). *Educational Evaluation : Theory and Practice*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 30.0

Item Variances Mean Minimum Maximum Range Max/Min Variance
 .4458 .1333 .8230 .6897 6.1724 .0223

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
ด.2.1_1	127.2667	86.8920	.2199	.	.8411
ด.2.1_2	126.9333	89.3747	.1004	.	.8428
ด.2.1_3	126.8000	87.7517	.2216	.	.8401
ด.2.1_4	126.7667	86.1161	.3727	.	.8363
ด.2.1_5	127.3000	92.0103	-.1185	.	.8506
ด.2.1_6	127.6667	88.2989	.1058	.	.8456
ด.2.1_7	128.3667	91.3437	-.0738	.	.8505
ด.2.2_9	126.7000	88.8379	.2745	.	.8391
ด.2.2_10	127.3333	86.6437	.3481	.	.8370
ด.2.2_11	126.7333	84.8230	.4218	.	.8347
ด.2.2_12	126.9000	84.9207	.4691	.	.8337
ด.2.2_13	127.6333	87.0678	.2553	.	.8394
ด.2.2_14	127.2667	85.3057	.5107	.	.8334
ด.2.3_15	127.2333	86.3230	.3595	.	.8366
ด.2.3_16	127.1333	84.1195	.5014	.	.8326
ด.2.3_17	127.2333	83.4264	.5225	.	.8317
ด.2.3_18	126.8000	85.8207	.3850	.	.8359
ด.2.3_19	126.9667	82.3782	.5383	.	.8306
ด.2.3_20	127.2333	89.0126	.1441	.	.8416
ด.2.3_21	126.3333	82.2989	.6887	.	.8277
ด.2.3_22	126.4333	85.0126	.4413	.	.8343
ด.2.3_23	127.1000	87.1966	.2514	.	.8395
ด.2.4_24	127.3667	85.7575	.3326	.	.8373
ด.2.4_25	127.4000	85.4897	.3911	.	.8357
ด.2.4_26	126.9333	82.4782	.7416	.	.8273
ด.2.4_27	126.8333	88.2816	.2577	.	.8391
ด.2.4_28	127.3667	85.9644	.3783	.	.8361
ด.2.4_29	127.3333	87.5402	.1809	.	.8422
ด.2.4_30	127.7000	89.6655	.0217	.	.8488
ด.2.4_31	126.5667	84.8747	.4732	.	.8336
ด.2.4_32	127.2333	85.0126	.4766	.	.8337
ด.2.5_33	127.1000	83.8172	.5774	.	.8310
ด.2.5_34	127.0333	85.4126	.4929	.	.8337
ด.2.5_35	126.6000	85.1448	.5269	.	.8330
ด.2.5_36	127.4000	89.0759	.1970	.	.8402
ด.2.5_38	127.1000	88.0241	.2069	.	.8404
ด.2.5_39	126.7000	85.1138	.4130	.	.8350

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)
Reliability Coefficients 37 items

Alpha = .8412 Standardized item alpha = .8542

เจ้าหน้าที่สหกรณ์

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 30.0

Item Variances	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
.3542	.1621	.6264	.4644	3.8652	.0166	

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
ด.2.1_1	132.8667	60.3954	.0041	.	.8098
ด.2.1_2	133.0000	59.9310	.0458	.	.8095
ด.2.1_3	133.0000	58.9655	.1032	.	.8095
ด.2.1_4	133.0333	58.7230	.1218	.	.8089
ด.2.1_5	133.3333	60.2989	.0079	.	.8104
ด.2.1_6	133.4000	60.3862	.0000	.	.8104
ด.2.1_7	133.8667	58.6023	.1246	.	.8091
ด.2.2_9	132.9000	57.8862	.3686	.	.7995
ด.2.2_10	133.1000	57.8172	.3026	.	.8009
ด.2.2_11	132.4333	58.8747	.1591	.	.8058
ด.2.2_12	132.8667	54.2575	.7249	.	.7863
ด.2.2_13	133.0333	54.4471	.6689	.	.7877
ด.2.2_14	133.4000	57.2828	.3750	.	.7986
ด.2.3_15	133.0000	60.8276	-.0492	.	.8104
ด.2.3_16	133.1000	58.1621	.2287	.	.8035
ด.2.3_17	133.1667	56.9713	.4547	.	.7965
ด.2.3_18	133.1667	54.9023	.4869	.	.7930
ด.2.3_19	132.9000	57.8862	.3117	.	.8007
ด.2.3_20	133.1333	57.9816	.2782	.	.8017
ด.2.3_21	132.2667	55.6506	.4945	.	.7937
ด.2.3_22	132.6667	54.2989	.5797	.	.7894
ด.2.3_23	133.1667	56.1437	.3400	.	.7994
ด.2.4_24	133.2667	57.0299	.2830	.	.8018
ด.2.4_25	133.2667	58.5471	.1605	.	.8065
ด.2.4_26	132.9000	56.8517	.5207	.	.7953
ด.2.4_27	132.9333	57.3747	.4193	.	.7978
ด.2.4_28	133.0333	57.8954	.3627	.	.7996
ด.2.4_29	133.4000	57.1448	.3922	.	.7981
ด.2.4_30	133.8000	60.4414	.0059	.	.8090
ด.2.4_31	132.7000	54.8379	.5453	.	.7911
ด.2.4_32	133.2667	58.8920	.1972	.	.8042
ด.2.5_33	132.8333	59.4540	.1722	.	.8046
ด.2.5_34	132.9000	57.6103	.3467	.	.7996
ด.2.5_35	132.5000	57.1552	.4299	.	.7973
ด.2.5_36	133.2667	59.6506	.0802	.	.8082
ด.2.5_38	132.9000	56.6448	.2865	.	.8020
ด.2.5_39	132.6333	56.8609	.3772	.	.7982

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 37 items

Alpha = .8058 Standardized item alpha = .8085

สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 30.0

Item Variances	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
.3709	.2402	.8092	.5690	3.3684	.0164	

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
ด.2.1_1	114.5667	27.2195	.2181	.	.6520
ด.2.1_2	114.3667	29.2747	-.1686	.	.6786
ด.2.1_3	114.4667	26.2575	.4049	.	.6380
ด.2.1_4	114.5667	25.1506	.5521	.	.6230
ด.2.1_5	114.7667	28.3920	-.0245	.	.6730
ด.2.1_7	115.1333	26.6023	.1303	.	.6647
ด.2.2_9	114.7667	26.1851	.4229	.	.6367
ด.2.2_10	114.7667	25.4954	.4323	.	.6315
ด.2.2_11	114.5333	26.8092	.2510	.	.6489
ด.2.2_12	114.6667	28.3678	-.0178	.	.6718
ด.2.2_13	114.9000	27.8862	.0751	.	.6629
ด.2.2_14	114.9667	28.3092	.0137	.	.6664
ด.2.3_15	114.9000	27.2655	.1327	.	.6596
ด.2.3_16	114.9000	27.7483	.0787	.	.6637
ด.2.3_17	114.5333	26.7402	.2284	.	.6506
ด.2.3_18	114.7000	27.7345	.0846	.	.6630
ด.2.3_19	114.7333	26.4782	.3002	.	.6446
ด.2.3_20	114.8333	27.7989	.0965	.	.6611
ด.2.4_21	115.3667	24.5851	.4217	.	.6275
ด.2.4_22	115.0000	26.5517	.2215	.	.6512
ด.2.4_23	114.9667	27.2057	.1616	.	.6565
ด.2.4_24	114.7333	25.3057	.3719	.	.6348
ด.2.4_25	115.0000	27.3103	.1333	.	.6594
ด.2.5_26	114.7000	27.8034	.0941	.	.6613
ด.2.5_27	114.6333	26.4471	.3260	.	.6429
ด.2.5_28	114.5000	26.0517	.3379	.	.6404
ด.2.5_29	114.5667	26.9437	.2295	.	.6507
ด.2.5_32	114.4667	26.6023	.3364	.	.6432

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 28 items

Alpha = .6608 Standardized item alpha = .6597

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน
ผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

แบบสอบถาม

(สำหรับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ)

เรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยของนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. คำถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
3. เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี (โดยประมาณ)
3. ระดับการศึกษา () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
() 2. ปริญญาตรี
() 3. สูงกว่าปริญญาตรี
4. ปัจจุบันตำแหน่ง
() 1. นักวิชาการสหกรณ์
() 2. เจ้าพนักงานส่งเสริมสหกรณ์
() 3. เจ้าพนักงานธุรการ
5. ระดับตำแหน่งงาน
() 1. ชำนาญการพิเศษ () 2. ชำนาญการ
() 3. ปฏิบัติการ () 4. อาวุโส
() 5. ชำนาญงาน
6. เงินเดือน.....บาท (โดยประมาณ)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน
ผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดและพิจารณาตอบคำถาม โดยเลือกทำ
เครื่องหมาย ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 2.1 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินประสิทธิผลของโครงการลดภาระหนี้ ต่อไปนี้
ว่ามี **ความเหมาะสม** ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการชำระหนี้ให้กับสหกรณ์					
2	เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี					
3	สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้					
4	เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ					
5	เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง					
6	เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดนัดชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา					
7	โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี					

ตอนที่ 2.2 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่า มีความเหมาะสมหรือเพียงพอ ต่อโครงการระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี					
9	มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม					
10	ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้					
11	การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น					
12	รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว					
13	สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 2.3 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามี**การปฏิบัติ**ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นหนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง					
15	มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟูอาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของเกษตรกร					
16	จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วนปริมาณงานและความรับผิดชอบ					
17	เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้					
18	สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพสมาชิก					
19	มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน					
20	เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็นกันเอง					
21	คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงานและเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ต่อสหกรณ์และเกษตรกร					
22	การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 2.4 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่าควรมีการปรับปรุงในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23	มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ					
24	มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ					
25	มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน					
26	มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง					
27	มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้					
28	มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง					
29	มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ					
30	เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา					
31	มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					

ตอนที่ 2.5 โปรดพิจารณาข้อความรายการต่อไปนี้ว่ามีความพึงพอใจในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
32	ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกร จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
33	ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อฟื้นฟูตนเองได้					
34	เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์					
35	เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น					
36	เมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น					
37	เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย ในช่อง () หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ปัญหาที่ท่านพบในโครงการลดภาระหนี้ เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใด
 - () เกษตรกรไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงได้รับจากโครงการ
 - () เอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยสูญหายหรือไม่ครบถ้วน
 - () เจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอ
 - () การจัดสรรเงินงบประมาณมีความล่าช้า เช่น เงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยชดเชยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ

2. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมในด้านใด
 - () ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - () ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
 - () การพัฒนาในงานบริการ ทั้งบุคลิกภาพ ทักษะคิด และการประสานงาน
3. หากจะเพิ่มเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้ควรเป็นระยะเวลาเท่าใด
 - () เวลา 3 รอบปีทางบัญชี
 - () เวลา 4 รอบปีทางบัญชี
 - () เวลา 5 รอบปีทางบัญชี
4. ท่านคิดว่าโครงการนี้ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องใด
 - () การประชาสัมพันธ์โครงการ
 - () การคัดเลือกเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
 - () การเบิกจ่ายเงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยชดเชยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ
 - () การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ
5. ท่านคิดว่าการลดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 ต่อปี เหมาะสมหรือไม่
 - () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม ควรเป็นร้อยละ.....ต่อปี
6. ท่านคิดว่าการที่รัฐบาลอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรที่ได้รับการลดภาระหนี้เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 2 ปี เหมาะสมหรือไม่
 - () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม ควรเป็น.....บาท
 ในกรณีที่ตอบว่า**เหมาะสม** ระยะเวลาควรเป็นอย่างไร
 - () สูงสุดไม่เกิน 2 ปี
 - () มากกว่า 2 ปี (ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมควรเป็น.....ปี)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน
ผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดและพิจารณาตอบคำถาม โดยเลือกทำ
เครื่องหมาย ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
เพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 2.1 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการลดภาระหนี้ ต่อไปนี้ว่ามี

ความเหมาะสม ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์					
2	เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี					
3	สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้					
4	เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ					
5	เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง					
6	เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดพฤติกรรมการผัดนัดชำระหนี้กับสหกรณ์ตามกำหนดเวลา					
7	โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี					

ตอนที่ 2.2 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่า มีความเหมาะสมหรือเพียงพอ ต่อโครงการระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี					
9	มีการวิเคราะห์ ประเมินการและจัดสรรงบประมาณในด้านลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสม					
10	ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้					
11	การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น					
12	รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว					
13	สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 2.3 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามี**การปฏิบัติ**ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็น หนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง					
15	มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟู อาชีพที่ตรงตามความสมัครใจของ เกษตรกร					
16	จัดสรรงบประมาณตามแผนงบประมาณ ประจำปีให้หน่วยงานตามสัดส่วน ปริมาณงานและความรับผิดชอบ					
17	เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้					
18	สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมา ตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพ สมาชิก					
19	มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรม ส่งเสริมสหกรณ์ทราบทุกเดือน					
20	เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับ เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็น กันเอง					
21	คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงาน และเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ ต่อสหกรณ์และเกษตรกร					
22	การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 2.4 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่าควรมีการปรับปรุงในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23	มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ					
24	มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ					
25	มีการกำหนดแบบฟอร์มในการรายงานให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน					
26	มีขั้นตอนและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายลดลง ทำให้เกษตรกรเข้าใจขั้นตอนและสามารถจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง					
27	มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้					
28	มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบอย่างต่อเนื่อง					
29	มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ					
30	เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา					
31	มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					

ตอนที่ 2.5 โปรดพิจารณาข้อความรายการต่อไปนี้ว่า มีความพึงพอใจ ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
32	ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
33	ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่นเพื่อฟื้นฟูตนเองได้					
34	เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์					
35	เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น					
36	เมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น					
37	เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย ในช่อง () หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปัญหาที่ท่านพบในโครงการลดภาระหนี้ เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใด
 - () สมาชิกไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงได้รับจากโครงการ
 - () เอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยสูญหายหรือไม่ครบถ้วน
 - () เจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอ
 - () การจัดสรรเงินงบประมาณมีความล่าช้า เช่น เงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยชดเชยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ

2. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมในด้านใด
 - () ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - () ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
 - () การพัฒนาในงานบริการ ทั้งบุคลิกภาพ ทักษะคิด และการประสานงาน
3. หากจะเพิ่มเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้ควรเป็นระยะเวลาเท่าใด
 - () เวลา 3 รอบปีทางบัญชี
 - () เวลา 4 รอบปีทางบัญชี
 - () เวลา 5 รอบปีทางบัญชี
4. ท่านคิดว่าโครงการนี้ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องใด
 - () การประชาสัมพันธ์โครงการ
 - () การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ
 - () การเบิกจ่ายเงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยชดเชยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ
 - () การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ
5. ท่านคิดว่าการลดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 ต่อปี เหมาะสมหรือไม่
 - () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม ควรเป็นร้อยละ.....ต่อปี
6. ท่านคิดว่าการที่รัฐบาลอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการลดภาระหนี้เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 2 ปี เหมาะสมหรือไม่
 - () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม ควรเป็น.....บาท
 ในกรณีที่ตอบว่า**เหมาะสม** ระยะเวลาควรเป็นอย่างไร
 - () สูงสุดไม่เกิน 2 ปี
 - () มากกว่า 2 ปี (ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมควรเป็น.....ปี)

แบบสอบถาม
(สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ)

เรื่อง การประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/
กลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยของนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. คำถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
3. เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี (โดยประมาณ)
3. ระดับการศึกษา () 1. ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า () 2. ประถมศึกษาปีที่ 6
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย
หรือ ปวช.
() 5. อนุปริญญา (ปวส.) () 6. ปริญญาตรี
() 7. อื่นๆ (ระบุ).....
4. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ () 1. น้อยกว่า 5 ปี () 2. 6-10 ปี
() 3. 11-15 ปี () 4. 16-20 ปี
() 5. มากกว่า 20 ปี
5. รายได้เฉลี่ยต่อปี.....บาท (โดยประมาณ)
6. รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี.....บาท (โดยประมาณ)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน

ผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดข้อความต่อไปนี้ละเอียดและพิจารณาตอบคำถาม โดยเลือกทำเครื่องหมาย

ลงในช่องความคิดเห็นทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน เพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 2.1 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินโครงการลดภาระหนี้ ต่อไปนี้ว่ามี

ความเหมาะสม ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	โครงการลดภาระหนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอในการมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์					
2	เกษตรกรสามารถนำเงินจากโครงการลดภาระหนี้ มาฟื้นฟูอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ หรือสร้างแหล่งรายได้เสริมของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี					
3	สามารถลดภาระหนี้สินของเกษตรกรได้					
4	เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ					
5	เกษตรกรชำระหนี้ได้น้อย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยรวมกับต้นทุนกู้ที่ต้องชำระสูง					
6	โครงการลดภาระหนี้ ทำให้ชุมชนที่อาศัย ซึ่งเคยสงบสุข เกิดความขัดแย้งและแตกความสามัคคี					

ตอนที่ 2.2 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่า มีความเหมาะสมหรือเพียงพอ
ต่อโครงการระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพเป็นอย่างดี					
8	มีการจัดสรรงบประมาณในด้านลดภาระหนี้และการฟื้นฟูอาชีพอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว					
9	ที่ตั้งของสหกรณ์สะดวกสำหรับการมาติดต่อเกี่ยวกับโครงการลดภาระหนี้					
10	การลดดอกเบี้ยเงินกู้ลง เป็นระยะเวลา 2 รอบปีทางบัญชี มีความเหมาะสม เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการมาชำระหนี้ได้มากขึ้น					
11	รัฐบาลอุดหนุนเงินลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี หลังจากนั้นจะไม่ให้เงินอุดหนุนอีก ถือว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว					
12	สหกรณ์จัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการลดภาระหนี้ฯ อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 2.3 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่ามี**การปฏิบัติ**ในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13	มีการสำรวจข้อมูลของเกษตรกรที่เป็น หนี้ตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง					
14	มีการรวบรวมและนำเสนอแผนฟื้นฟู อาชีพที่ตรงกับความสมัครใจของ เกษตรกร					
15	เกษตรกรได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ทันทีที่มาชำระหนี้					
16	สหกรณ์มีการนำเงินที่ได้รับอุดหนุนมา ตั้งเป็นกองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกร					
17	เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำกับ เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและเป็น กันเอง					
18	คู่มือระเบียบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติงาน และเอกสารในการเผยแพร่มีประโยชน์ ต่อสหกรณ์และเกษตรกร					

ตอนที่ 2.4 โปรดพิจารณาข้อความรายการประเมินต่อไปนี้ว่าควรมีการปรับปรุงในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19	มีการติดตาม ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่เสมอ					
20	ขั้นตอนและเอกสารในการยื่นขอลดภาระหนี้มีน้อยและเข้าใจง่าย ทำให้เกษตรกรจัดเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง					
21	มีระบบการตรวจสอบและตรวจทานเกี่ยวกับการคำนวณการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อลดดอกเบี้ยได้ทันทีที่มาชำระหนี้					
22	เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้นและมีการเตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่ตลอดเวลา					
23	มีการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					

ตอนที่ 2.5 โปรดพิจารณาข้อความรายการต่อไปนี้ว่ามีความพึงพอใจในระดับใด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24	ท่านเชื่อว่าการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
25	ปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำเงินจากการลดภาระหนี้ไปประกอบอาชีพอื่นเพื่อฟื้นฟูตนเองได้					
26	เกษตรกรได้รับความสะดวกในการให้บริการของสหกรณ์					
27	เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น					
28	เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจนผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย ในช่อง () หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปัญหาที่ท่านพบในโครงการลดภาระหนี้ เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใด
 - () สมาชิกไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงได้รับจากโครงการ
 - () เอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยสูญหายหรือไม่ครบถ้วน
 - () เจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอ
 - () การจัดสรรเงินงบประมาณมีความล่าช้า เช่น เงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยชดเชยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ
- ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมในด้านใด
 - () ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - () ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
 - () การพัฒนาในงานบริการ ทั้งบุคลิกภาพ ทักษะคิด และการประสานงาน

3. หากจะเพิ่มเวลาการลดดอกเบี้ยเงินกู้ควรเป็นระยะเวลาเท่าใด
- () เวลา 3 รอบปีทางบัญชี
- () เวลา 4 รอบปีทางบัญชี
- () เวลา 5 รอบปีทางบัญชี
4. ท่านคิดว่าโครงการนี้ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องใด
- () การประชาสัมพันธ์โครงการ
- () การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ
- () การเบิกจ่ายเงินงบประมาณด้านดอกเบี้ยขุดเซยและด้านการฟื้นฟูอาชีพ
- () การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ
5. หนี้ที่ท่านต้องชำระตามโครงการ จำนวน.....บาท (โดยประมาณ)
6. ท่านคิดว่าโครงการลดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 ต่อปี เหมาะสมหรือไม่
- () เหมาะสม
- () ไม่เหมาะสม ควรเป็นร้อยละ.....ต่อปี
7. ท่านคิดว่ากรณีที่รัฐบาลอุดหนุนเงินทุนในการฟื้นฟูอาชีพให้กับสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการลดภาระหนี้ เฉลี่ยรายละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 2 ปี เหมาะสมหรือไม่
- () เหมาะสม
- () ไม่เหมาะสม ควรเป็น.....บาท
- ในกรณีที่ตอบว่า**เหมาะสม** ระยะเวลาควรเป็นอย่างไร
- () สูงสุดไม่เกิน 2 ปี
- () มากกว่า 2 ปี (ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมควรเป็น.....ปี)
8. ท่านต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลืออย่างไรบ้าง
- () เพิ่มเวลาการลดภาระหนี้
- () เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงอีก
- () ให้เงินอุดหนุนการฟื้นฟูอาชีพเพิ่มขึ้น

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเปรมมาพร ฉิมจันทร์
วันเดือนปีเกิด	10 ธันวาคม 2524
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	40/4 หมู่ที่ 6 ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	กลุ่มแผนงาน กองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนกระทุ่มแบนวิเศษสมุทคุณ
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ
พ.ศ. 2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2554	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

